

opaskoiran joulu 2018

- KOIRA TERAPEUTTINA JA YSTÄVÄNÄ
- KOIRA TULLIVARTIJAN TYÖKAVERINA
- ESITTELYSSÄ OPASKOIRAJUTTUIJEN TEKIJÖITÄ

OPASKOIRAN JOULU 2018

Koiratarinoita opaskoiratyön ja sokeiden lasten hyväksi

Seitsemäs vuosikerta

Julkaisija: Opaskoiran Joulu ry, www.opaskoiranjoulu.fi

Vastaava toimittaja: Juha Herttuainen, juha@opaskoiranjoulu.fi

Taitto/ulkoasu: Ali Kinnunen, ali@opaskoiranjoulu.fi

Ilmoitusmyynti: Printmix Oy, www.printmix.fi

Kirjapaino: Adverts, www.adverts.lv

Tilaukset: Juha Herttuainen, juha@opaskoiranjoulu.fi,

puh. 040 353 1979.

Kirjan hinta 15 euroa, postikulut lisätään.

Kansi: Zaigan koirakoulusta valmistuneita oppaita, kuva Jolandas foto

- 4 **Toimittajalta**
Juha Herttuainen
- 6 **Koira kuuluu ihmisyhteisöön yhä enemmän**
Juha Herttuainen
- 10 **Sokean nuoren palvelut ja tuet**
Maarit Törmikoski-Hampf
- 12 **Tytöt tulivat taloon**
Maarit Törmikoski-Hampf
- 16 **Yde toi valon Tiinan elämään**
Sari Borgman
- 20 **Opaskoirat ovat siivittäneet Janne Silaksen harrastamista**
Emmi Manninen
- 26 **Eurooppa on ihmeitä täynnä**
Janne Silas
- 32 **Onneksi on opaskoira**
Kati Pohja
- 38 **Huumekoirilla kaikki päivät ovat nenäpäiviä**
Marianne Tenhami
- 42 **Huumekoiran koulutusta ilolla ja leikkien**
Marianne Tenhami
- 44 **Kärpäsenä asuntovaunun katossa**
Valeriina Silas
- 48 **Virkeää opaskoiratoimintaa Pohjois-Suomessa**
Meri Peuhkurinen
- 52 **Pikkupuolen salaisuus**
Riitta-Kaisa Voipio
- 54 **Miksi en liiku opaskoiran kanssa**
Marianne Tenhami
- 58 **Leiri Smiltenessä**
Gunta Bite
- 60 **Koetoiminta arvoonsa**
Juha Herttuainen
- 65 **Satavuotias Latvia**
Juha Herttuainen
- 66 **Latvian uutisia ja tapahtumia**
Zaiga Kļaviņa
- 68 **Opaskoira mahdollistaa**
Kari Oja
- 70 **Ottis ja joulukortteja**
Sari Hyvönen
- 74 **Opaskoiran joulu ry - toimintaa 2017 ja yhteystiedot**

TARINAA JUUTTUNIKKAREISTA

TARINAA JUUTTUNIKKAREISTA

Kuva Lionello DelPiccolo / Unsplash

TOIMITTAJALTA

Kävin vuonna 1976 Amerikassa tutustumassa opaskoirien koulutukseen Guiding Eyes for the Blind -opaskoirakoululla. Koulu sijaitsi ja sijainnee vieläkin New Yorkin osavaltiossa, Yorktown Heightsissä.

Siellä ensimmäisen kerran törmäsin sanaan terapia-koira – ”Dog as Therapy”. Koirat, joita ei kelpuutettu opaskoirakoulutukseen, luovutettiin ensisijaisesti terapiakoiriksi vanhusten asuinyhteisöihin, vammaisille tai muille tarvitsijoille – tahoja oli monia. Nykyaikana on taas paljon sotaveteraaneja, jotka ovat esimerkiksi kansainvälisissä rauhanturvaamistehtävissä sairastuneet henkisesti. Silloin terapia-koira saattaa olla tarpeeseen mielenterveysongelmien hallitsemisessa.

Kirjassamme kerrotaan kahdesta suomalaisesta sokeasta työstä, joilla on kokemusta terapiakoiran pidosta ja käytöstä. Kun emme parempaakaan ammatinimikettä ole koirille keksineet, olkoot ne sitten terapiakoiria. Nuorisohan kyllä keksii koirille kaikenlaisia tilapäisiä nimityksiä, viimeksi kuulin navikaattorikoirasta. Terapiakoira nimityksenä on kuitenkin hyvä ja asiallinen – ei paha.

Tyttöjen perheet äitien suulla kertovat kirjassamme lastensa koirahommista. Heidän kertomuksensa innostavat jatkamaan tällä mielenkiintoisella tiellä terapiakoiratyön hyväksi.

Juhlan humua

Monet näkövammaisjutut ja koiratoiminnot ovat viime aikoina tulleet jopa sadan vuoden merkki-paalulle. Pari vuotta sitten täytti Saksassa aloitettu

opaskoirien järjestelmällinen koulutus sata vuotta ja tänä vuonna tuli täyteen 70 vuotta opaskoirien koetoiminnan aloittamisesta. Ensi vuoden puolella Tullin huumekoiratoiminta viettää viisikymppisiä. Koe- ja huumekoiratoiminnasta kerrotaan kirjamme sivuilla.

Totuttuun tyyliin koira on päähenkilönä useimmissa jutuissa. Päätimme myös tutustuttaa lukijamme pariin pitkäaikaiseen toimittajaamme haastattelun muodossa. Baltian koira-asioista kertominen on tullut myös tavaksi, sillä teemmehän yhteistyötä heidän kanssaan mm. koetoiminnassa ja yhteisillä leireillä.

Kiitän tämän kirjan tekijöitä jämäkästä toiminnasta: kirjoittajia kirjoituksista, piirtäjää piirroksista, **Alia** kirjan ulkoasun muovaamisesta, ilmoitus- ja irtonumeromyyjä myyntityöstä, jo etukäteen **Kaisaa** kirjan koodaamisesta digitaaliseen muotoon näkövammaisille luettavaksi ja ennen kaikkea kiitämme kirjan hankkineita lukijoita!

Antoisia lukuhetkiä!

Carnikavassa 21. marraskuuta 2018
Juha Herttuainen, kynologi

Eläinlääkäriasema
Petvetin henkilökunta
toivottaa kaikille
Opaskoiran Joulu
kirjan lukijoille
Hyvää ja
Rauhallista
Joulua!

petvet

Eläinlääkäriasema Pet-Vet Oy, Biolinja 20, 20750 Turku
Puh. (02) 232 0111, www.petvet.fi

**Rakennamme
yhdessä Suomea
myös seuraavat
100 vuotta.**

Suomalaisissa on valtavasti energiaa, ja tällä energialla
maatamme on rakennettu jo sadan vuoden ajan.
Fennovoiman Pyhäjoelle nouseva ydinvoimala on sadan
vuoden hanke, joka tuo työpaikkoja koko maahan, parantaa
sähköomavaraisuutta ja varmistaa, että suomalaisilla riittää
energiaa myös tulevaisuudessa.

www.energiasuomelle.fi

FENNOVOIMA

SAMPO GROUP

RAUHALLISTA
joulun
aikaa

SOKOS HOTELS
ALEXANDRA | PAVILJONKI - JYVÄSKYLÄ

SOKOSHOTELS.FI

KOIRA KUULUU IHMISYHTEISÖÖN YHÄ ENEMMÄN

Teksti: Juha Herttuainen

Kuvat: Rilla Aura-Korpi ja Juha Herttuainen (Sokeain Lasten Tuki -leirit, Gungas/Latvia 2012-13)

NELIVETOISET

NUORISOSANKARIT

Parissa seuraavassa jutussa saamme lukea nuorison apukoirista.

Ronjan koiratarina hänen äitinsä kirjoittamana kertoo, kuinka vuoden ikäinen punainen labradorinnoutaja tuli 12-vuotiaalle Ronjalle. Perhe oli harkinnut huolellisesti koiran ottamista ja ollut yhteydessä Zaigan Koirakouluun asian johdosta. Sitten eräänä päivänä tuli meille punainen Mango-niminen labradori, jonka olimme jo etukäteen luvanneet muualle, mutta peruimme lupauksen, kun mieleen tuli Ronjan perhe. – Vä-

littömästi tajusimme, että tuossa saattaisi olla koira Ronjalle. Tuumasta toimeen.

Olimme aiemmin osallistuneet Sokeain Lasten Tuki ry:n leireille koiriemme kanssa ja leiriohjelmiin on silloin sisältynyt koirien hoitoa ja käsittelyä. Talvela koirat vetivät lapsia pulkassa ja kesällä kärryissä.

Mango tuli ja neuvoimme pitämään sitä aluksi aivan tavallisena kotikoirana, jolloin se tutustuisi rauhassa uuteen ympäristöön ja perheenjäseniin sekä sen kanssa käytäisiin aika paljon lenkillä. Ronja taisi ottaa jo alkuvaiheessa vastuun Ronjan ruokinnas-

Vasemmalla Zaiga ja Teodors, yllä opastusharjoitus, valjaissa Foxy.

ta ja pikkuhiljaa aloitettiin harjoitella tottelevaisuuskoulutusta ja valjaissa kulkemista. Myös Ronjan iso-veljelle piti saada koira ja sellainenhan järjestyi! Punainen Puma tuli taloon.

Ronjan perheen, liikkumistaidonohjaajan ja koiran kouluttajan yhteistyönä on kaikki sujunut hyvin Mangon kanssa. Elämä koira-asioissa on perheessä mallillaan. Ronja on oppinut yhä enemmän itsenäisesti liikkumaan ja käymään eri harrastuksissa Mangon kanssa ahkeran opiskelun ohessa.

Tiina-tytön äidin kirjoittama juttu on laadittu noin seitsemän vuotta sitten. Hän kertoo "kokeilusta", jonka tyyppinen oli ollut minulla ja eräällä toisella yhteistyökumppanilla mielessä jo pitkään – siis apukoira varhaisnuorelle. Tiinan tapauksessa perhe ehti ikään kuin vahingossa aloittamaan "kokeilun", sillä en aluksi tiennyt koko hommasta. Yhdessä sitten jatkettiin harjoituksia. Kaikki meni hyvin ja rohkaisi jatkamaan valitulla tiellä.

Tiinalla on jo ihan oikea opaskoira. Hän opiskelee arkeologiaa Helsingin yliopistossa ja hänen koiransa on kuulemma koko yliopiston maskotti!

Oikealla Teodors näyttää opaskoiran mallia, kouluttajana Zaiga.

Alla Tintti vetohommissa.

Nutrolin®

OIKEAT *omegat*
PENUSTA SENIORIKSI

Suomalainen huippuluokan Nutrolin®-ravintolisäasarja on pieni lisä mutta suuri apu koiralle. Lue miten varmistat pennun koulutettavuuden, suojat sitä aikuisiän atopiaalta, loihdit sille upean turkin ja miksi Nutrolin Nivel moniteho on ylivoimainen apu nivelvaivoissa.

Kon testat että kukaan on laisinkunnona

WWW.NUTROLIN.FI

f i p y

#nutrolinlife

 BIOFARM 30 vuotta
years

Eläintärkeällä asialla jo vuodesta 1988

normet

www.normet.com

SATAKUNTA
Satakunnan Osuuskauppa

HYVÄÄ JOULUA!

AALLON AUTO
KORJAA KAIKEN - JO VUODESTA 1988

	Bosch Herttoniemi Läntöskienkatu 8 A 00500 Helsinki 010 423 9550 herttoniemi@aallonauto.com	Herttoniemi Ikkänselkämäntie 26 00600 Helsinki 010 423 9000 helsinki@aallonauto.com	Tammisto Arinatie 4 01200 Vantaa 09 7505 080 vantaa@aallonauto.com
---	--	--	---

Aallon Auto Oy | www.aallonauto.com

SOKEAN NUOREN PALVELUT JA TUET

NELIVETOISET

NUORISOSANKARIT

...mahdollistavat nuoren näkövammaisen siirtymisen pienin askelin kohti itsenäistä elämää.

*Teksti: Maarit Törmikoski-Hampf
Kuvat: kirjoittajan kotiarkisto*

Sokean nuoren kohdalla on olennaista tukea hänen normaalia ikätasoista kasvua ja kehitystä kohti itsenäistä elämää. Itsenäistä selviytymistä voi harjoitella turvallisesti koulun tukijaksoilla, leirillä, retkillä ja erilaisilla kursseilla. Myös kotona harjoiteltavat päivittäiset arkiset askareet ovat askel kohti omatoimisempaa selviytymistä. Vanhempana pohdin jatkuvasti, miten muutan omaa toimintaani niin, että sokea tyttärenteni saa mahdollisuuden kokeilla siipiään ja ottaa vastuuta omasta arjestaan näkevien ikätovereidensa tavoin. Toisinaan joudumme vanhempiina tekemään tietoisesti itsellemme epämurkavia ratkaisuja ja tuottamaan tyttarellemme pettymyksen, kun me vanhemmat emme ole jatkuvasti saatavilla tai emme tee asioita hänen puolestaan. Perheen lisäksi sosiaaliturva ja -palvelujärjestelmä tarjoaa näkövammaiselle mahdollisuuksia turvallisesti harjoitella itsenäistä elämää kodinulkopuolella.

Peruskoulua käyvän näkövammaisen nuoren kotikunnan vammaispalvelusta vammaispalvelulain mukaan saatavia palveluluja ovat muun muassa henkilökohtainen apu vapaa-aikaan ja kuljetuspalvelu. Nämä molemmat palvelut on tarkoitettu tukemaan nuoren osallistumista harrastuksiin, vapaa-ajan toimintaan sekä ylläpitämään sosiaalisia suhteita tasavertaisesti suhteessa näkeviin ikätovereihin. Henkilökohtaisen avun tunteja vapaa-aikaan myönnetään yleensä 30 tuntia kuukaudessa. Vammaispalvelulain

mukaista kuljetuspalvelua voidaan myöntää 18 matkaa kuukaudessa. Lisäksi vammaispalvelusta voidaan hakea liikkumistaidon ohjausta. Liikkumistaidon avulla nuori oppii hahmottamaan kodin lähiympäristöä ja liikkumaan siellä.

Tyttäremme kohdalla henkilökohtainen apu on mahdollistanut kavereiden tapaamisen esimerkiksi kiipeilypuistossa, uimahallissa ja syntäreillä sekä partio- ja uintiharrastuksen. Näihin edellä mainittuihin tapahtumiin ja harrastuksiin tyttäremme on matkustanut kuljetuspalvelulla. Henkilökohtainen apu on toiminut niin hyvin, että jos avustaja on ollut kipeä tai estynyt, jättää tyttäremme mieluummin harrastuksen väliin kuin ottaisi äidin avustajaksi. Koen, että hyvin toimiva henkilökohtainen avustaja on nuorelle kenties tärkein ja merkittävin palvelu.

Lisäksi kotikunnan vammaispalvelusta voidaan hakea julkisen sektorin kuntoutusohjaajan tai fysioterapeutin suosituksella kodinmuutostöitä esimerkiksi valaistukseen, kaiteisiin ja käsituikiin. Harkinnanvaraista tukea voidaan hakea koko perheen sopeutumisvalmennuskursseihin tai esimerkiksi vanhempien pistekirjoituskurssiin. Toisen vanhemmista on myös mahdollista hakea omaishoidontukea kotikunnan vammaispalvelusta. Kotikunnan vammaispalveluiden tuet ja tukimuodot tulevat uudistumaan, kun uusi vammaispalvelulaki astuu voimaan saman aikaisesti Sote-uudistuksen kanssa vuonna 2020.

Kelasta on peruskoulua käyvän mahdollista hakea alle 16-vuotiaan vammaistukea tai yli 16-vuotiaan vammaistukea. Toimintakyvystä riippuen Kela voi myös myöntää yli 16-vuotiaalle haetun vammaistuen tilalle eläkkeensaajan hoitotuen, jos Kelan asiantuntijat arvioivat, ettei nuorella ole realistisia mahdollisuuksia omalla palkkatyöllään elättää itseään. Lisäksi yläkoululaiselle haetaan Kelasta opiskelun apuvälineitä. Kelan tuet tulevat laajemmin haettavaksi, kun nuori on saanut peruskoulun päätökseen.

Eri näkövammaisjärjestöjen toiminta on myös erittäin merkittävä osa sosiaaliturvajärjestelmäämme.

Perheemme kodalla Näkövammaiset lapset ry ja Sokeain lasten tuki ry ovat tuoneet mukanaan uusia tuttavuuksia ja näkökulmia näkövammaisuuteen. Sokeain lasten tuki ry lomilla tyttäreemme on saanut kokeilla asioita, joita hän muuten ei ehkä koskaan olisi tullut kokeilleeksi, kuten esimerkiksi purjehdusta. Myös Sokeain lasten tukisäätiön järjestämän loman ansiosta meille niin tärkeä ja rakas ”mettäily” palasi tyttäreemme näkövammasta huolimatta perheemme arkeen. Näkövammaiset lapset ry:n kautta tyttäreemme osallistui ensimmäiselle leirille, ”Oo mun kaa” -leirille. Leirillä hän pääsi turvallises- sa ympäristössä viettämään aikaa kodin ulkopuo- lella toisten näkövammaisten kanssa. Lisäksi äitinä koen, että Näkövammaisten liiton järjestämät kun- toutus- ja sopeutumisvalmennuskurssit ovat olleet koko perheelle antoisia. Iiriksessä minuun on vii- meistään saatu luotua usko ja luottamus, että kaik-

ki on soveltaen mahdollista ja että kyllä elämä kan- taa näkövammasta huolimatta. Tyttäreemme on puo- lestaan saanut moniammatillisen arvion toimintaky- vystään sekä konkreettista ohjausta ja tukea arkeen.

Vaikka palveluiden ja tukien piiriin hakeutuminen voi tuntua lapsiperheen arjen pyörytyksessä työlääl- le, on niitä mielestäni hyvä hakea ja ottaa myönne- tyt palvelut käyttöön. Julkisen- ja kolmannen sek- torin palvelut täydentävät ja tukevat toisiaan sekä mahdollistavat itsenäisemmän ja omatoimisemman arjen näkövammaiselle antaen valmiudet pienin as- kelin taivaltaa kohti itsenäistä elämää.

Kirjoittaja Maarit Törmikoski-Hampf on sokean tytön äiti, laillistettu sosiaalityöntekijä, VTM.

Tarina jatkuu yhteistyönä äidin ja tyttären kanssa. Seuraavassa jutussa koirat tulevat perheeseen...!

*Äiti-Maarit ja Ronja sekä koirat Puma ja Mango.
Kuva: Juha Herttuainen*

TYTÖT TULIVAT TALOON!

*Teksti: Maarit Törmikoski-Hampf ja Ronja Hampf
Kuvat: kirjoittajan kotiarkisto ja Juha Herttuainen*

Perheemme oli koiraton tavallinen lapsiperhe vielä puolitoista vuotta sitten. Tällöin perheeseemme kuului isä, äiti ja lapset 12-vuotias **Ronja** ja hänen 13-vuotias isovelji. Ronja sokeutui viisi vuotiaana sairastettuaan ärhäkän silmäsyövän. Kuusi vuotta sujahti muuttuneeseen elämäntilanteeseen sopeutuessa ja normaalin lapsiperheen arki pyöryksessä, johon oman mausteensa antoi tyttäremme sokeus.

Ajan ja voimien osuessa kohdalleen perheemme osallistui näkövammaisten lasten toimintaan kuten erilaisille leireille, kursseille ja lomille. Tässä toiminnassa tutustuimme Sokeain lasten tuki ry:n **Rillaan**. Hänen kauttaan Ronja sai mahdollisuuden kokeilla opaskoiraa.

Ronjan ensimmäiset opaskoirakokemukset olivat minulle äitinä käänteen tekeviä. Muistan edelleen kyyneleet, jotka tulivat onnesta, kun näin Ronja liikuvan itsenäisesti koiran opastuksella. Nämä mykistävät onnen tunteet eivät kuitenkaan johtaneet vielä koiran hankintaan. Selvittelin kyllä, miten opaskoiran voisi saada, mutta luovuin ajatuksesta melko pian, koska koin opaskoiraprojektin miltei mahdottomaksi toteuttaa. Keväällä 2017, ajatus koirasta heräsi eloon uudelleen ja aloin selvittämään koiran hankintaan ja koiraperheen arkeen liittyviä asioita netistä. Koirakuume iski tajunnan räjäyttävällä voimalla ja se voimistui mitä enemmän asiaan perehdyin. Perustelin koiran hankintaa itselleni ja puolisololleni seuraavasti: koira voisi olla meillä terapia-koira, kaverikoira, liikuntakoira, ystäväkoira, turvakoira ja opaskoira. Perehtymisvaiheen jälkeen lähdin selvittämään eri tapoja ja kanavia miten ja mistä hankkia koira.

Juhannuksena selvittelyt päättyivät ja projekti sai päätöksen. Perheeseemme saapui Mango, hyvin koulutettu ja hyväluonteinen labradorinnoutaja. Se oli rakkautta ensi silmäyksellä. Heti alusta lähtien Mango toi meille kaikille erittäin paljon iloa ja myön-

Mangon pentu on päässyt Ronjan syliin!

Ronja ja Mango

Mango ja Puma

teiset vaikutukset näkyivät pian. Ronjan elinpiiri laajeni kodin sisätiloista omakotitalomme pihalle. Ronja vietti Mangon ensimmäisenä kesänä aikaa kotipihalla enemmän kuin koskaan. Kun teimme yhdessä kävelylenkkejä, Mango opasti Ronjaa. Mangon läsnäolo toi iloa, eikä yksinolohetket kotona tuntuneet läheskään niin kurjille, kun kotona oli koira.

Ensimmäiset kuukaudet ”koiraperheenä” sujuivat mukavasti. Löysimme uuden rytmin ja rutiinit. Syksyllä Mango sai meillä ensimmäiset juoksut. Juoksujen alkaessa minulle tuli vahvasti tunne, että haluan Mangon saavan yhdet pennut. Niin paljon iloa Mango oli tuonut meidän perheeseen, että halusin, että muillakin näkövammaisilla voisi olla mahdollisuus opaskoiraan Mangon pentujen kautta. Niinpä ryhdyimme yhdessä kasvattajan kanssa toimimaan sen suuntaisesti, että pennut saataisiin maailmaan. Mango oli alkuodotusajan kotona, mutta siirtyi kasvattajalle valmistautumaan pentujen syntymiseen tammikuussa 2018.

Meillä kotona elämä ilman Mangoa oli tyhjää. Odotimme kovasti tietoa pentujen syntymisestä ja sitten päivää, jolloin Mango tulisi kotiin. Mangon pennut syntyivät helmikuussa 2018. Pennut olivat maailman suloisimpia ja olimme aivan myytyjä niille. Emme kuitenkaan edes harkinneet pennun ottamista. Me vanhemmat tunnistimme tässä ajan ja osaamisen rajallisuuden – meistä ei olisi pennun kasvattajaksi.

Emme kuitenkaan tulleet kotiin vain Mangon kanssa. Pennun sen sijaan Mangon mukana kotiimme tuli labradori Puma, Mangoa puoli vuotta vanhempi sukulaisneiti. Muistan ikuisesti tunteen, kun ymmärsin, että kotonamme on nyt kaksi koiraa, kaksi lasta ja kaksi aikuista.

Ensimmäinen ajatus olisi: ”Apua, voiko tämän perua!”. Minun koiranomistajan identiteettini oli hieinan vaiheessa ja paniikki meinasi iskeä. Koirat ottivat aluksi kirjaimellisesti toisistaan mittaa, johtajuutta haettiin. Toisinaan mittelöön piti puuttua jääkiekkotuomarin elkein ja kirjaimellisesti viheltää peli poikki. Me aikuiset pyristelimme iloiseen sekasotkuun sotkeutuneiden remmien kanssa ulkoiluttaesamme koiria. Ajan mittaan molemmat koirat löysivät oman hierarkia-asemansa ja ulkoilut alkoivat sujua ilman remmien jatkuvaa sotkeutumista. Molemmille koirille riitti omat rapsuttajansa. Suurperheen arki normalisoitui ja elämä kahden koiran kanssa on puolen vuoden jälkeen aivan normaalia perheen arkea.

Koirista on ollut meille ja erityisesti lapsille paljon iloa. Oletan, että koirat saavat kuulla paljon sellai-

sia asioita, mitä me vanhemmat emme kuulle. Koirat ovat aina pyyteettömästi iloisia rapsutuksista ja kotiin tulevista perheenjäsenistä. Erityisesti Ronja iloitsee edelleen, kun kotona odottaa koulupäivän jälkeen kaksi häntää heiluttavaa nelijalkaista karvaveria. Usein töistä kotiin tullessani löydänkin Ronjan makaamassa lattialla pää Mangon vatsan päällä. Turvallisuuden tunne kotona ja sen välittömässä lähipiirissä on korostunut, erityisesti Ronjan kohdalla. Vaikka Ronja ei vielä tässä vaiheessa liiku pitkiä matkoja koiran kanssa itsenäisesti ulkona, on hän Mangon avulla pystynyt ottamaan kodin välittömän lähitilan ja –ympäristön haltuunsa. Lisäksi Ronja käy partiossa Mangon kanssa.

Ronja liikkuu partioon Mangon kanssa vammaispalvelusta myönnettyillä vapaa-ajan taksimatkoilla. Ronja hoitaa itsenäisesti autoon siirtymiset ja koiran partiossa. Olen kuullut, että Mango toimii hienosti oppaana ja seuraa partiopuuhia kohteliaan kiinnostuneena, mutta etäältä omalta paikaltaan.

Nyt noin puolentoista vuoden koiranomistajan kokemuksella ajattelen, että koiran hankintaan kannattaa varata aikaa. Omia tuntemuksia kannattaa miettiä ja kuunnella pidemmän aikaan. Koira ei ole vain hetken kylässä, vaan koira tulee oikeasti asumaan kotiin ja liittyy osaksi kotia. Sukulaisen, ystävän tai tutun koiraa kannattaa pyytää kylään useammaksi päiväksi, jotta saa käyttökokemuksen koirarajasta. Lisäksi kannattaa jo ennen koiran hankintaa pohtia, minne koiran saa hoitoon, kun itse matkustaa ja on poissa kotoa paikoissa, jonne koiraa ei ole mahdollista ottaa mukaan. Koiran omistajuutta ei voi helposti mielijohteesta lakkauttaa, vaan se on pysyvä olotila pidemmän aikaan. Koira on kuin lapsi, se vaatii panostusta ja sitoutumista sekä rakkautta ja huolenpitoa, rajoja ja sääntöjä. Myös taloudellisia vaateita saattaa muodostua lääkärissä käyntien ja sairastumisien myötä.

Toivoisin, että kaikilla näkövammaisilla lapsilla ja nuorilla olisi halutessaan mahdollisuus kokea koira avusteinen arki. Uskon, että opaskoirankaltaisen koiran saaminen sokealle lapselle/nuorelle riittävän aikaisin on satsaus hänen itsenäiseen ja omatoiseen tulevaisuuteen. Se mahdollistaa koiraan ja sen käyttöominaisuuksiin tutustumisen turvallisesti omassa perheessä. Koira saattaa avata mielenlukkoja, jotka voivat pienentää näkövammaisen elinpiiriä ja rajoittaa liikkumista kodin ulkopuolella.

Oma näkemykseni on, että koirat ovat lisänneet Ronjan itsenäisyyttä ja vastuunottoa. Lisäksi hän on rohkaistunut ja saanut kokemuksen hallinnan tunteesta, kun hän pystyy pienin askelin ohjaamaan koiraa ja saa koirat tottelemaan itseään. Uskon, että tulevaisuudessa Ronjan ollessa aikuinen hänellä tulee olemaan opaskoira ja että hän tulee liikkumaan itsenäisesti opaskoiran avulla.

Ronja ja Mango laiturilla

Puma retkellä

Veneretki: isä ajaa, isovelji on myös mukana

Mango on saanut pentuja!

Puma kuivattelee uinnin jälkeen.

ELÄKKEELLE SIIRTYNYT OPASKOIRA YDE TOI VALON TIINAN ELÄMÄÄN

Teksti: Sari Borgman
Kuvat: Juha Herttuainen

Tiina syntyi 435 grammaa painavana pienen pienenä keskosena hyvin varhaisilla raskausviikoilla. Keskosuudesta johtuen hänellä on ollut monenlaisia ongelmia, mm. näkövamma. Pian 15-vuotias Tiina on heikkonäköinen ja hän tarvitseekin selviytyäkseen monenlaisia apuvälineitä. Tiinan näkövamma vaikeuttaa itsenäistä liikkumista kodin ulkopuolella.

Tiinan koulutaival on ollut haastava ja vaikea. Alasteen Tiina on ollut koulukiusattu, syrjitty ja lopulta Tiina jätettiin kaverisuhteiden ulkopuolelle. Tiinalla ei ole yhtään koulukaveria ystävänä. Tiina on lohduttanut minua sanomalla, ettei ystävien puute haittaa, sillä koulu on opiskelua varten. Kerran Tiina kuuli minun puhuvan puhelimesta, kuinka lapsi jätetään kaverisuhteiden ulkopuolelle. Puhelun jälkeen hän kommentoi: "Äiti, kyllä tytöllä on surullinen elämä." Huomautin, että puhuin hänestä. Tiina sanoi ymmärtäneensä, muttei halunnut puhua asiasta enempää. Tällä vaikealla alulla on varmasti ollut vaikutusta Tiinan kehittymiseen.

Koira tuli taloon

Perheeseeni kuuluvat Tiinan lisäksi pikkuveli **Jonne** (12) ja hamsteri. Meitä oli alkanut kiinnostaa eläkkeelle siirtyvän opaskoiran ottaminen ja olimme kertoneet asiasta Opaskoirakoululle. Puhelinsoitto opaskoirakoululta oli meille kuin vastaus rukouksiimme. Näin meille tarjoutui mahdollisuus ottaa vastaan Yde.

Opas Yde tuli Tiinan perheeseen 8-vuotiaana.

Yde on iso labradorinnoutajauros. Se oli tehnyt opaskoirauransa Tammissaarella. Oman opastettavan kuoltua Ydelle tarvittiin uusi koti syksyllä 2010. Yde oli silloin 8-vuotias ja opaskoirakoulu ei enää etsinyt sille uutta työpaikkaa sen eläkeiän ollessa näin lähellä.

Yden tullessa meille marraskuussa 2010 se tiesi heti, kuka perheessämme on näkövammaisen. Yde pyöri perheemme ympärillä, mutta heti ensitapaamisella se meni Tiinan vasemmalle puolelle ja ilmaisi kuonollansa olevansa käyttövalmis. Vuorovaikutuksen syntyminen oli sydäntäni koskettavaa. Yde sopeutui

Tiinan opaskoira Olle on Helsingin yliopiston maskotti.

ASIAANTUNTEVAT PALVELUT INSTRUMENTARIUMISTA

INSTRUMENTARIUMIN KOKENEET JA AMMATTITAITOISET OPTIKOT JA SILMÄLÄÄKÄRIT OVAT VALMIINA AUTTAMAAN SINUA YLI 150 TOIMIPISTEESSÄ YMPÄRI SUOMEN. VARAA AIKASI HELPOSTI NÄÖNTUTKIMUKSEEN NUMEROSTA 09 4241 7000* TAI instru.fi.

OPTIKON
NÄÖNTUTKIMUS

LAAJENNETTU
NÄÖNTUTKIMUS

SILMÄNPOHJA-
KUVAAUS

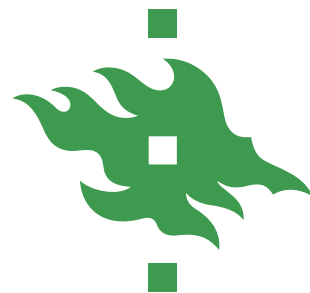
SILMÄLÄÄKÄRI-
PALVELUT

Varaa aika näöntutkimukseen numerosta 09 4241 7000* tai osoitteessa instru.fi.
*Puhelinnumero ma-pe 8-21, la 9-18, su suljettu. Puhelun hinta on paikallisverkkomaksu tai matkapuhelinmaksu.

instrumentarium

KUKA TAHANSA VOI VARATA AJAN

HELSINGIN YLIOPISTO
YLIOPISTOLLINEN ELÄNSAIRAALA

Kuntohoitaja Lymfaterapeutti
Perinteinen jäsenkorjaaja

Hieroja Merja Hyvönen

Kauppak. 17 B 2 krs (Aktivo-Fysia)
80100 JOENSUU
puh. 050 5972771

kerrostalossa asuvan lapsiperheen arkeen loistavasti; aivan kuin se olisi aina ollut meillä.

”Pidä huolta Tiinasta Yde!”

liriksessä tapasimme Yden opaskoirakouluttaja **Juha Herttuaisen**. Yden ja Juhan kohtaamisesta välittyi molemminpuolinen muistaminen ja aikaisempi yhteistyö. Juha opasti Tiinaa koiran käytössä: käskysanoista, opastamiskäytännöistä sekä kulkemisesta liikenteessä Yden ohjattavana.

Ensimmäisellä harjoituskerralla Tiinassa näkyi itsetuottamus ja onnistuminen ryhdin kohoamisella ja vauhdin lisääntymisellä. Tiina onnistui ensimmäistä kertaa Itäkeskuksen liikenteen vilinässä ylittämään kadut, väistämään esteet ja kulkemaan reitin takaisin. Onnistumisen kokemus tuotti Tiinalle suurta iloa. Tapaamisen lopuksi Juha sanoi Ydelle: ”Tiina on sinun pikkuemäntäsi, josta sinun on pidettävä hyvää huolta.” Ja tämä asia on toteutunut.

Tiinan maailma laajenee

Ennen Yden tuloa Tiina ei koskaan uskaltanut liikkua yksin, ei edes kodin lähistöllä. Yde voitti Tiinan luottamuksen ja Tiina päästi Yden lähelle itseään. Yde on avannut Tiinalle portin itsenäiseen tutustumiseen omaan lähiympäristöön.

Tiina ja Yde käyvät kävelemässä päivittäin pitkiäkin matkoja. Joskus huolestuneena soittelen: ”Missä olet ja onko kaikki hyvin?” Tiinan vastaus on reipas ja nopea: ”Miksei olisi, en tiedä missä olemme, mutta kohta sanon Ydelle, että nyt kotiin”. Aikaisemmin olisin lähes soittanut poliisille tai ainakin sänännyt etsimään lastani. Nyt minulla on levollinen tunne, sillä luotan Ydeen. Se tuo varmasti Tiinan kotiin. Koirallehan tehtävä on helppo, se jäljittää omat tassun tipsuttelut takaisin.

Pikkuveli-Jonne on omalta osaltaan auttanut ja kantanut huolta siskonsa selviytymisestä. Yden saapuminen perheeseen on vähentänyt Jonnen taakkaa, sillä Jonnekin voi luottaa siihen, että Yde tuo Tiinan taatusti kotiin.

Uskollinen ystävä on lahja

Monissa perheissä lienee tuttua se, että lemmikkieläimen hankkimisen jälkeen lasten alkuinnostus lopahtaa nopeasti. Tuolloin vastuu ja velvollisuus lemmikkieläimestä siirtyy vanhempien harteille. Meillä on käynyt toisin. Tiina hoitaa innoissaan ja tunnollisesti koiransa itse.

Tiinan on vaikea osoittaa tunteitaan, antaa ja ottaa läheisyyttä vastaan. Tähänkin Yde on tuonut muutoksen. Tiina haluaa, rapsuttaa ja koskettaa Ydeä ja antaa Yden osoittaa koiramaisella tavallaan kiintymystään. Yde toimii loistavana, uskollisena ystäväenä, jolle Tiina voi kertoa syvimmät ajatuksensa. Sa-

laisuudet ja toiveet kun pysyvät varmasti salassa.

Tiina on onnistunut ylittämään omia rajojansa. Tiina on iloisempi, rennompia, nauravampi ja keskusteluihin osaaottavampi. Tiina suunnittelee tulevaisuuttaan ja innostuu uusista asioista. Voiko äiti enää onnellisempi olla?

Suomessa lapset ja nuoret eivät saa omaa opaskoiraa ennen kuin ovat täyttäneet 18. Yde on opaskoira, jolla ei ole opaskoiraoikeutta, eikä se saa siksi käyttää opaskoiranvaljaita kävellessään. Ydelle on hankittu siviilivaljaat. Niinpä liikkueessaan parivaljakkona ympäristössä kävelijät, autot ja pyörät eivät tiedä Tiinan näkövammasta ja Yden tärkeästä tehtävästä. Ydellä riittääkin haasteita ajattelemattomien ihmisten varomiseksi. Jos Ydellä olisi opaskoiranvaljaat, ympäristö suhtautuisi parivaljakoon toisin. Nyt nuori tyttö ja iso koira antavat ympäristölle väärän kuvan selviytymisestään. Esimerkiksi katu- ja tien turvallinen ylittäminen on Tiinalle vaikeaa, vaikka muut luulevat Tiinan selviytyvän siitä helposti. Opaskoiran tehtäviin kuuluu etsiä, löytää ja pysähtyä suojatien ja kadun reunaan. Tähän Tiinan taito ei riitä, mutta Yde ei lähde ylittämään tietä käskyn saatuaan, jos lähestyvän auton etäisyys ja nopeus eivät vakuuta sitä. Muutaman kerran läheltä piti -tilanne on vältetty vain sillä, että Yde on määrätietoisesti hoitanut tehtävänsä ja seissyt paikallaan. Tiina on näistä tilanteista oppinut sen, että jos Yde ei toteuta käskyä, niin koira on havainnut vaaratilanteen, jota Tiina ei näe.

Yden olemus on hellyttävä ja toimielias. Vanhan koiran tavoin Yde ottaa myös omia vapauksia. Tämä ilmenee valikoivana kuulona. Kun Tiina pyytää tuomaan puhelimensa, voi Yde riemuissaan hakea myös valjaansa. Näihin tilanteisiin Tiina suhtautuu huumorilla ja ymmärtääkin vanhan koiran kujeet.

On ollut ihana seurata Tiinan kehitystä. Yde on ollut se oikea, jonka Tiina on tarvinnut tässä vaiheessa elämäänsä. Minusta tuntuu hyvältä, kun Tiina on Yden avulla ottanut pienen askeleen oikeaan suuntaan, kohti itsenäistä elämää.

Olen kiitollinen siitä, miten huikean koulutustason opaskoirakoulu on Ydelle antanut. Vain tällainen koira soveltuu Tiinan avuksi. Yde on kuin enkelten lahja Tiinalle.

OPASKOIRAT OVAT SIIVITTÄNEET JANNE SILAKSEN HARRASTA- MISTA

Teksti: Emmi Manninen

Kuvat: Silaksien kotiarkisto ja Juha Herttuainen

Pitkiä kävelyjä, tandempyöräilyä, saksofonin soittoa, joogaa, opiskelua. **Janne Silaksen** harrastusten kirjo on laaja. - En ole montaa asiaa jättänyt tekemättä, mitä mieleeni on tullut. Ilman opaskoiraa se ei olisi onnistunut, Janne sanoo.

Hän sokeutui 22 vuotta sitten työnantajansa järjestämän koulutusviikonlopun aikana. Hän kompastui kaksikerroksisen majapaikan jyrkissä portaissa, putosi ja löi päänsä terävään pöydänkulmaan. Kaikki kasvoluut murtuivat, kuten myös kaularanka sekä kallo. Näköhermot katkesivat, ja maailma pimeäni saman tien ja kokonaan. Janne kuuluu siihen näkövammaisten vähemmistöön, joka ei näe valon pilkahdustakaan.

Onnettomuuden jälkeen Janne makasi sairaalassa, kunnes päätti, että nyt riittää. - Yhdeksännellä viikolla teeskentelin tervettä, vaikka en saanut edes jalkojani suoriksi, ja pääni oli kaksi kertaa normaalia suurempi, hän kertoo. - Pääsin viikonloppuvapaalle enkä suostunut enää palaamaan sairaalaan.

IT-insinöörinä työskennellyt Janne oli ajatellut loikoilevansa hiukan kotona ja palaavansa parin kolmen viikon päästä töihin, mutta joutuikin vuodeksi sairauslomalle. Jos oli sairaalasta kotiutuminen oma toimista, niin oli töihin paluukin. Janne aloitti työt "salaa" ennen sairausloman loppumista. Se oli raskasta, sillä hän yritti toimia yhtä tehokkaasti kuin ennen loukkaantumistaan. Oltuaan töissä reilun vuoden hän sai epilepsiakohtauksen kesken työpuhelun. Muutama viikko sen jälkeen Janne päätti jäädä vakuutusyhtiön myöntämälle työtapaturmaeläkkeelle.

Eläköitynyt opaskoira Uno oppi pian, että nuori Hugo tekee työt ja se itse ulkoilee turistina remmissä.

Opaskoira Uuno on vaeltanut Janne Silaksen ja tämän perheen kanssa manner-Euroopassa kilometrin jos toisenkin. Kuva Belgiasta vuodelta 2012, jolloin Janne, hänen Valerina-vaimonsa sekä lapset Alina ja Arttu osallistuivat monipäiväiseen kansainväliseen kävelytapahtumaan. Yksi- ja kaksivuotiaat lapset matkasivat kätevästi rinkoissa.

Labradorinnoutaja Hugo (oikealla) on Janne Silaksen viides opaskoira. Uuno-koira joutui jäämään varhaiseläkkeelle tänä syksynä, mikä oli Jannelle suuri pettymys. Yhteistyö sen kanssa oli hioutunut jo saumattomaksi. Hugo on Uunon tapaan rauhallinen ja kyvykäs koira, joka teki isäntäänsä vaikutuksen heti alkuunsa.

Koirat kuntoutuivat

Fyysisten vammojen lisäksi onnettomuus aiheutti masennusta, joka oli ajoittain lamaannuttavaa. Puluu vammautuneena sairaalasta kotiin oli karu kokemus ja laittoi mielen kovalle koetukselle.

- Kotona en osannut tehdä yhtään mitään. Se tuntui kamalalta. En osannut edes kävellä olohuoneesta keittiöön ja eksyin itse rakentamassani puolentoista neliön vessassa, Janne muistelee.

Ulkona liikkumisessa hän keksi hyödyntää perheen koiraa, pumi-rotuista Miittiä. Sen ja valkoisen kepin turvin hän harjoitteli kadulla kävelemistä ensin muutamia kymmeniä metrejä, ja siitä hiljalleen pidemmälle.

- Kyllä koirat ovat minut pitkälti kuntouttaneet, ensin kotikoira ja sitten opaskoirat, Janne arvioi.

Ensimmäisen oppaansa hän sai kaksi ja puoli vuotta sokeutumisen jälkeen. Hän oli tuolloin viettämässä pitkää rupeamaa Lapissa Hetan kylässä. Kylä on pieni, mutta hän ei saanut vuoden aikana sii-

Janne Silas sai lokakuussa viidennen opaskoiransa, labradorinnoutaja Hugon. Jo noin viikon kuluttua yhteistyön alkamisesta Hugo ja Janne kävelivät yhdessä joogasalille. Rauhallinen koira odottaa tyynesti puolitonta tuntia sillä aikaa kun isäntä nauttii joogaamisesta. Kuva Juha Herttuainen

Janne Silas esiintymässä saksofonikonsertissa. Häneltä luonnistuu myös kanteleen soittaminen. Kanteleopintoihin hänet "patisti" Mara-opaskoira. Eräässä kadunkulmassa isäntä aikoi kääntyä oikealle, mutta koira vasemmalle. Parivaljakko törmäsi tuntemattomaan ihmiseen, joka sattui olemaan kanteleensoiton opettaja.

Janne Silas on saanut avun lihasjumeihinsa joogasta, ja mielellekin se on tehnyt hyvää. Hän aloitti harastuksensa Tampereen näkövammaisten ryhmässä ja innostui niin, että kävi seitsemän vuotta kestäneen joogaohjaajakoulutuksen. Nykyään hän luotsaa Kangasalan joogayhdistyksen ryhmää. Kuva Silaksien kotialbumi

Opaskoira Mara ja Janne Silas osallistuivat vuonna 2006 Pirkanmaan maakuntaretkelle, jossa iso seurue taivalsi 150 kilometriä muun muassa metsäpolkuja pitkin. Tapahtuman järjestäjä epäili, että reitti polkuineen on liian hankala näkövammaiselle. Retken opas sijaan vakuuttui Jannen ja Maran pärjäämisestä kuultuaan kaksikon kymmenien kilometrien mittaisesta päiväkävelystä ja vaelluksista Lapissa.

tä juurikaan käsitystä. Sitten saapui labradorinnoutaja Elmeri.

- Opaskoiran kanssa opin yhdessä päivässä hahmotamaan kylän pohjapiirustuksen, Elmerin isäntä kuvailee.

Sittemmin reviiiri laajeni Lapin luontoon ja lopulta manner-Eurooppaan. **Valeriina**-vaimonsa, kahden nuorimman lapsensa ja opaskoiransa kanssa Janne on vaeltanut siellä satoja kilometrejä. Vanhimman, nyt jo aikuisen tyttärensä **Aneten** kanssa hän vaelasi ja matkusti jo aiemmin. Matkustusinto mitä ilmeisimmin periytyi tyttärelle. - Ei pidä puhua Anetelle Etelämantereesta mitään. Muuten hän menee sinnekin, Janne veistelee.

Valeriina tutustui Janneen tämän jo sokeuduttua. Hän ei alun alkaenkaan epäillyt, etteikö vaeltaminen opaskoiran kera vaikeissakin maastoissa puoli-

solta onnistuisi. Epäilyjä oli tullut muilta suunnilta, esimerkiksi näin:

- Yli kymmenen vuotta sitten kävelin 150 kilometrin mittaisen Pirkanmaan maakuntaretken. Puhelahjoja piti vähän käyttää, jotta pääsin mukaan. Tapahtuman järjestäjä sanoi reitillä olevan niin vaikeita paik-

Janne Silas osallistui näkövammaisten purjehduksen SM-kisoihin vuonna 2008 sijoittuen hopealle. Silloinen opaskoira Loko ja pestistä eläköitynyt Mara-labradorinnoutaja jännäsivät rannalla.

Janne Silas ja hänen vanhin tyttärensä Anette ristelivät vuonna 2005 laivalla Helsingistä Islantiin. Opaskoira joutui jäämään Suomen kamaralle, sillä Islantiin ei saanut viedä mitään eläintä. Nyt jo aikuinen Anette-tytär on perinyt isältään innostuksen matkustamiseen. - Ei pidä puhua Anetelle Etelämantereesta mitään. Muuten hän menee sinnekin, Janne nauraa.

koja, että ryhmän opas ei voisi ottaa minusta vastuuta. Otin oppaseen yhteyttä ja kerroin tehneeni koirani kanssa yli 40 kilometrin päiväkävelyn ja pitkiä Lapin-vaelluksia. Hän tuumi, että enköhän siinä tapauksessa pärjää maakuntaretkelläkin.

Mies joogaa, opaskoira odottaa

Pitkien kävelysten ja vaellusten jälkeen Jannen lihakset tuppasivat menemään jumiin. Mitkään konstit eivät saaneet niitä vetreytymään, kunnes hän keksi joogan.

Vuosia sitten tapahtunut ensimmäinen yritys ei ollut onnistunut. Opettaja oli ilmoittanut, että harjoittelupaikkaan on kuljettava portaita, jotka olivat hänen mielestään minulle liian jyrkät. - Ajattelin, että jääköön, kun on tuollainen asenne, Janne kertoo.

Kymmenisen vuotta myöhemmin Tampereella alettiin järjestää joogaa näkövammaisille. Parin vuoden kuluttua ryhmän vetäjä kysyi, josko joku halu-

aisi lähteä opiskelemaan joogaopettajaksi. - Innostuin tietenkin heti, Janne nauraa. Koulutus kesti seitsemän vuotta, ja nykyään hän ohjaa näkövammaisten joogaryhmää itse.

Näkevänä tulee herkästi mieleen, että miten jooga- liikkeitä voi opetella, kun ei näe. - Ei pidäkään matkia ohjaajan liikkeitä, Janne sanoo. - Ohjaaja kuvaillee, miten liike tehdään ja miten hengitetään. Jokainen tekee sitten taitojensa mukaan. Itselläni on joogassa ja muussakin ajatuksena, että otan irti sen mitä saan, ja sen enempää ei tarvitsekaan tavoitella.

Jannen kokemuksen mukaan jooga sopii näkövammaisille erityisen hyvin. - Liikkuessaan näkövammaisen jännittää koko ajan, koska hän voi törmätä johonkin tai tippua jostakin. Joogamatolla pystyy liikumaan rennosti ja turvallisesti.

Janne kulkee harrastuspaikkoihinsa opaskoiransa kanssa kävellen tai bussilla matkustaen. Lokakuussa hän sai viidennen opaskoiransa, labradorinnoutaja Hugon. Jo toisena päivänä se oli isäntänsä mukana joogareissulla. Edeltäjänsä Uunon tapaan Hugo työskentelee rauhallisesti ja malttaa lepäillä puolen toista tunnin joogarupeaman ajan.

Tietokoneohjelma soittamisen avuksi

Soittamisen Janne aloitti noin vuosi sokeutumisen jälkeen, kiitos viheltelyn. - Olin silloin vielä töissä ja kävellessäni kuulemma viheltelin. Itse en huomannut mitään, hän kertoo. - Eräs työkaverini mietti, että auttaakohan viheltely minua hahmottamaan, missä liikun. - Parempi olisi, kun soittaisit jotain, toinen työkaverini lohkaisi.

Innostavaa sorttia kun on, Janne ryhtyi harrastamaan muovisen saksofonin soittamista – tosin ei työpaikalla. Pian ”muovilelu” vaihtui alttosaksofoniin. Hän soitti korvakuulolta, mutta hakeutui muutaman vuoden kuluttua soittotunneille opettelemaan nuoteista soittamista. Pistekirjoituksella kirjoitettujen nuottien lukeminen tuntui hänestä hankalalta. Hänelle sopi paremmin tietokoneohjelma.

- Kehitin ohjelman yhdessä työkaverini kanssa. Ohjelma muuttaa paperinuotin tekstiversioksi, josta ilmenee nuotin nimi, kesto ja esimerkiksi se, soitaanko nuotti hiljaa vai voimakkaammin. Tietokoneeseen yhdistetyn jalkapolkimen avulla pystyn siirtymään nuotistossa eteenpäin.

Kanteleen soiton aloittamiseen Jannen opasti koira – kirjaimellisesti mutkan kautta. - Olin silloisen opaskoirani Maran kanssa kaupungilla kävelyllä. Eräässä kadunkulmassa tarkoitukseni oli kääntyä oikealle, mutta Maran mielestä piti mennä vasemmalle. Tuli äkkikäännös, ja törmäsimme vastaantulijaan, joka sattui olemaan kanteleensoiton opettaja. Hänen oppiinsa myöhemmin menin.

Musiikkiharrastuksen myötä Janne tuli aloittaneeksi ryijyjen teon. Saksofonista lähti sen verran ääntä, että seinänaapurit eivät voineet välttyä sitä kuule-

masta. Hän tarvitsi seinille jotain, mikä vaimentaisi ääntä. Ystävänsä seurana käsityöliikkeessä käydessään, hänen kätensä osui johonkin karvaiseen ja pehmeään materiaaliin. Se oli ryijy. Jannella ei ollut aavistustakaan mikä sellainen on, mutta hän ajatteli sen ehkä sopivan äänenvaimentajaksi.

- Ryijyt olivat liian kalliita, joten aloin tehdä niitä itse. Myyjä ja ystäväni neuvoivat, mutta ensimmäinen syntyi kyllä ihan arvausmenetelmällä, Janne tunnustaa.

Arvailu loppui, kun hän alkoi käyttää – tietokoneohjelmia. Niiden avulla hän pystyi lukemaan muun muassa solmujen väriyhdistelmät. Muutaman ryijyn jälkeen Janne totesi homman olevan liian hidasta. Seinien äänieristeiksi olisi tarvittu sen verran monta ryijyä. Ratkaisu löytyi kirjastosta, jonka äänieristetyssä kopissa voi rauhassa harjoitella koiran odotuksessa kopin ulkopuolella.

Musiikin ja ryijyjen teon lomassa Janne opiskeli avoimessa yliopistossa. Hän ei tiennyt, mitä filosofia on, joten hän päätti alkaa opiskelemaan sitä. Filosofian lisäksi hän suoritti perusopinnot myös historiassa ja sosiologiassa. - Opaskoira oli opiskelunkin kannalta välttämätön, koska minulla ei ollut avustajaa. Ensimmäisellä kerralla kysyin, missä luokka on ja opetin koiran menemään sinne, Janne kertoo.

- Henkilökohtaista avustajaa minulla ei ole koskaan ollut. Avustaja on pyydettävä erikseen paikalle, mutta opaskoiran kanssa voi lähteä liikkeelle aina kun haluaa. Joissain paikoissa, esimerkiksi konserteissa, avustajan kanssa olisi helpompi käydä. Tai vaikkapa kauppakierroksella, kun ei tuo koira osaa vaatteiden valinnassa auttaa.

Opaskoiraton aika tuskastutti

Kun on opaskoiraan tottunut, liikkuminen ilman sitä käy henkisesti voimille. Oltuaan sokeana reilun vuoden Janne lähti interreilaamaan Brittein saarille kaverinsa kanssa. Koiraa hänellä ei ollut mukana, ja kepin käyttökin oli vähän niin ja näin. - Väsyin aika laila. Metrossa nukahdin joka pysäkin välillä, reilaaja sanoo.

Kahdeksan vuotta sitten Janne jäi pidemmäksi aikaa koiratta, aivan äkkivarmamatta. Opaskoira Loko yllättäen murahti lattialla ryömivälle Alina-vauvalle, ja turvallisuussyistä oppaan piti vaihtaa työpaikkaa.

- Olin kahdeksan kuukautta ilman opaskoira, Janne huokaa. - En päässyt yksin oikein mihinkään, kun olin niin tottunut koiraan. Kaksi kertaa yritin käydä kävelyllä valkoisen kepin avulla, mutta eksyin molemmilla kerroilla. Koiran kanssa eksyessä sitä voi pyytää etsimään jotain, jonka avulla pystyn hahmottamaan, missä ollaan. Voi valkoiselle kepilekin jotain sanoa, mutta se ei etsi. Turhauduin koirattomuuden takia, ja kunto rapisi. Kaipasin rennompaa ja reippaampaa liikkumista.

Janne oli niin epätoivoinen, että hän yritti löytää

Alina ja Arttu Silas kävelevät kouluun hyvässä seurassa. Isä Jannen ja opaskoira Hugon kanssa matka sujuu turvallisesti. Tietyömaa erilaisine härveleineen ei hämännyt Hugoa, vaikka se oli vastikään aloittanut oppaan hommat. Kuva: Juha Herttuainen

itselleen koiran Yhdysvalloista asti. Suunnitelma erään opaskoirakoulun kanssa oli jo pitkällä, kun tuli stoppi. Koiran kanssa olisi pitänyt kerran vuodessa matkustaa Yhdysvaltoihin kaksikon yhteistyön katsastamiseksi. Janne ehdotti, että kouluttaja matkustaisi Suomeen sen sijaan, että koiraa lennätetään pitkiä matkoja. Vakuutusyhtiö korvaisi kouluttajan matkat. - Tuli vastaus, että minulle ei luovutetakaan opaskoiraa, Janne harmittelee.

Pari kuukautta hän sinnitteli, kunnes **Juha Herttuainen** kertoi, että sopiva yksilö voisi olla saatavilla. Oikeaan osui. Labradorinnoutaja Uuno sopi Jannelle täydellisesti. Niin läheiseksi kuin Uuno hänelle tulikin, hän hiukan varoi, ettei jäisi koiraan "koukkuun".

- Solmin aikoinaan Mara-opaskoiraani niin kiinteän suhteen, että tuntui kuin en olisi oma yksilö ilman sitä. Sellaista halusin varoa.

Tänä syksynä Uuno joutui jäämään sairauden takia varhaiseläkkeelle. - Ennenaikainen eläköityminen oli iso pettymys, Janne sanoo. - Uuno oli jo sen ikäinen, että yhteistyömme pelasi saumattomasti. Ymmärsimme toisiamme pienistäkin vihjeistä.

Uuno tottui varsin pian siihen, että ulos lähdetessä valjaat puetaan Hugolle ja se itse kulkee remmissä, jos vaan pääsee mukaan. Pikapissatusta varten Janne vie iltaisin Uunon sadan metrin päässä si-

jaitsevalle vakiopaikalle.

- Kerran hoksasin, että olin unohtanut ottaa remmin ja myös valkoisen kepin mukaan. Uuno opasti minua ilman remmiä. Ilmeisesti kuuntelemalla koiran kynsien rapinaa osasin pysyä sen rinnalla. Perillä Uuno pysähtyi, ja kehotin sitä käymään pissalla. Se kävi, tuli takaisin viereeni ja lähdimme kotia kohti. Meillä oli vain henkinen yhteys, mutta se riitti.

Viime vuotisella Silaksien asuntovaunureissulla manner-Euroopassa Uunon meno oli jo hidasta. Ensi kesänä se lähtee mukaan turistiksi. Janne ja Valeriina reissaavat tandempyörällä, lapset Alina ja Arttu lastenpyörillä ja opaskoira Hugo peräkärkyssä. Uuno lepäilee sillä aikaa asuntovaunussa. Jos se saisi päättää, se varmaankin lähtisi mukaan, mutta yhdellä ehdolla: ei peräkärkyyn! - Pyörän perään kiinnitetystä kärkyssä matkustaminen on kotkotuksistamme ainoa, josta Uuno ei tykkää, Janne nauraa.

EUROOPPA ON IHMEITÄ TÄYNNÄ

Teksti: Janne Silas

Kuvat: Valeriina Silas

Lähtiessämme toukokuun lopussa asuntovaunumatkalle, emme tapamme mukaan tehneet juurikaan etukäteissuunnitelmia. Toivoimme yhdeksänvuotiaan mustan charmantisti harmaantuneen labradorinnoutajan, opaskoira Uunon piristyvän noin kymmenen viikon virikematkallaan. Takapenkillä istui juuri seitsemän ja kahdeksan vuotta täyttäneet **Arttu** ja **Alina**. Rattia pyöritti vaimoni **Valeriina** minun tehdessä kännykän sääennusteen perusteella reittisuunnitelmia.

Tällä kertaa kuljeksimme Ruotsin, Tanskan ja Saksan kautta Hollantiin. Ranskassa ukkosten aiheuttamien tulvien takia eläintarhasta oli päässyt pakoon karhu, kaksi leijonaa, kaksi tiikeriä ja jaguaari. Leirintäalueemme oli ollut kahdeksan kilometrin päässä tuosta eläintarhasta, mutta ukkoset olivat onneksemme ajaneet meidät pois sieltä edellisenä päivänä. Oltuamme perhelomallamme kolmisen viikkoa olimme jo Espanjan itärannikolla, josta reilusti hellerajan ylittävät lämpötilat ajoivat meidät sisämaan vuoristoon.

Vespacitoa Espanjan Sierra Nevadalle

Kesäkuun alkupuolella yövyimme Andalusiassa yli tuhannen metrin korkeudessa olevalla leirintäalueella. Aamusella hurautimme Sierra Nevadan hiihtokeskukseen 2130 metrin korkeuteen. Ympärillä oli kolmeen ja puoleen kilometriin kurkottavia lumihuippuisia vuoria. Koska juuri nyt ei ollut lomasezonki, suurin osa hotelleista ja ravintoloista oli kiinni. Poseerasimme auringonpaisteessa nuoskaisten lumikinosten ja pärskyvien vesiputousten edessä. Ilman lämpötila oli alle 20 astetta ja ympärille alkoi kerääntyä tummia pilviä.

Olimme juuri ostamassa jäätelöitä, kun hiihtokeskukseen päristeli äänitorvet soiden Vespa jos toinenkin. Kymmenen minuutin kuluttua ilmassa leijuvan käryn keskelle oli siisteihin riveihin parkkeerat-

tuna 170 monen väristä ja ikäistä Vespa. Ympäriellä kuului iloinen puheensorina. Hipelöin etulokarista takalokariin vuosimallin 1965 Vespa, jossa oli vielä alkuperäinen 150-kuutioinen moottori. Tasaisella se kulki jopa yhdeksääkymppiä, mutta tällaiselle vuorelle nousiin paljon hitaampaa vauhtia. Vespaharrastajat kutsuivat vauhtiaan vespacitoksi, sillä espanjalainen sana *despacito* tarkoittaa hitaasti.

Jättimäisiä surffausaalloja, uimarantoja ja äyriäisruokaa Portugalissa

Nazarén kalastajakaupunki sijaitsee Atlantin rannalla Keski-Portugalissa. Pikkukaupunki on kuuluisa hienoista uimarannoista, merivesikylpylängistä ja maailman korkeimmista surffausaalloista.

Kesäkuun puolen välin aamuna ilman lämpötila oli jo 28 astetta. Uuno opasti meitä hälisevän pikkukaupungin kaduilla kohti funikulaaria eli kiskoköysirataa. Kiipesimme tuolla mäkijunalla jyrkästi sata metriä ylemmäs kallion kielekkeellä olevaan Sítion kylään. Sekä miehet että naiset pukeutuivat täällä hyvin värikkäisiin vaatteisiin. Naisilla oli jopa seitsemän hametta päällekkäin. Eräs nainen tarjosi maistiaisiksi pähkinöitä ja paahdettuja maisseja. Myytävänä oli myös villasta kudottuja ponchoja, jotka olivat paikallisia erikoisuuksia.

Kielekkeeltä oli komeat näkymät Atlantin valtamerelle. Talviaikaan täällä kehittyivät maailman korkeimmat surffausaallot, jotka olivat jopa 40 metriä korkeita. **Garrett McNamara** teki surffauksen maailmanennätyksen vuonna 2011 surffaamalla 24-metriä korkealla aallolla. Nyt meri oli kuitenkin melko rauhallinen.

Laskeuduimme funikulaarilla alas ja pääsin tunnusleimaan asemarakennuksen kolmiulotteisia kaakeleita. Kello oli jo yksi ja Nazaréssa vilinä oli lisääntynyt. Valitsimme yhden houkuttelevista mereneläväravintoloista. Murskailimme puunuijilla jättimäisten meille tarjottujen rapujen kuoria ja popsimme sisältä löytyneitä lihanpalasia sormet kyynärpäitä myöten sipulimausteliemessä. Uuno nuuhki pöydän alta valtavaa saavia, jossa olevia otuksia kalastaja oli tullut ravintolaan myymään.

Espanjan Sierra Nevadan hiihtokeskuksen toriaukiolle ajoi päristellen ja torviaan toitottaen 170 Vespa. Muutaman kerroksen korkuiset hotelli- ja ravintolarakennukset olivat kesäkuun alkupuolella hiljaisia. Sierra Nevadan huiput kurottavat melkein 3500 metrin korkeuteen.

Itä-Saksassa leirintäalueemme vieressä oli 150 metriä korkea kvartsihiekkarinne, jossa pystyi laskettelemaan vaikkapa lumilaudalla. Lähes valkoisen hiekkarinteen päältä oli komeat näkymät.

Aaltojen jyly kuului kauas, kun suuntasimme yhtä Portugalin parhaana pidettyä uimarantaa kohti. Kovan tuulen takia emme voineet pystyttää Uunolle aurinkovarjoa, joten vein oppaani laskuveden jättämään viileään hiekkaan makaamaan. Lapset kiljuivat riemusta pärskiessään aaltojen huipulla rantaa kohti. Ja pitihän taas muutama simpukkakin kerätä muistoksi.

Maailman pisin maasilta Ranskassa

Heinäkuun alussa ajoimme Etelä-Ranskassa Pyreneiden pohjoispuolella noin 700 metrin korkeudella. Vasemmalle avautui kaunis näkymä Tarn-joen laaksoon. Toppasimme levähdyspaikalle ottamaan kuvia laaksoa ylittävästä maailman korkeimmasta maasilasta. Samalla päästimme Uunon nauttimaan vapaana uusista tuoksuista.

Parikymmentä kilometriä myöhemmin ajoimme tuolle nelikaistaiselle sillalle. Kaksi ja puoli kilometriä pitkän sillan korkeus maanpinnasta oli noin 350 metriä. Se oli siten hieman korkeampi kuin Eiffel-torni ja melkein yhtä korkea kuin Empire State Building. Vinoköysisillan alla oli seitsemän pilaria ja sen päällä vastaava määrä torneja. Torneista lähti eripituiset vaijerit, jotka kiinnittyivät siltaan. Silta oli avattu ajo-

Etelä-Ranskassa on maailman korkein maasilta. Pienoismallin taakse heijastettiin sen hetkinen säätila, esimerkiksi pilviä.

neuvoliikenteelle vuonna 2004.

Pysähdyimme sillan jälkeen olevalle valtavalle levähdysalueelle. Tuuli oli kova ja lämmintä melkein kolmekymmentä astetta. Levähdysalueelta pääsi kiipeämään hiekkaista tietä pitkin näköalapaikalle. Levähdysalueella oli myös suuri rakennus, jossa oli ravintola, matkamuistomyymälä, sillan rakentamisesta kertova näyttely ja muurahaisterraario, joka oli elävä pienoismalli lähistön hyönteiseläintarhasta.

Kanootilla ylös hiekkarinnettä ja lumilaudalla alas

Heinäkuun puolessa välissä olimme edenneet entisen Itä-Saksan puolelle. Aurinko paistoi lämpöisesti, joten lähdimme viilentymään leirintäalueemme uima-altaille. Tunnin pulikoimisen jälkeen suuntasimme lähellä olevaa kvartsihiekkamäkeä kohti. Ostimme liput 9-paikkaiseen intiaanikanootin muotoiseen kulkuneuvon, jolla pääsisimme mäen laelle. Pienen neuvottelun jälkeen Uunokin pääsi mukaan. Useiden puisten portaiden kautta pujottelimme itseme istumaan jo valmiiksi jyrkästi ylöspäin suuntaavaan ahtaaseen kulkuneuvon.

Päästyämme ylös vasemmalle puolelle jäi hiekkainen laskettelurinne. Me kävelimme oikealle pehmeälle, lähes valkoiselle hiekkatasanteelle. 1830-luvulta alkaen täällä oli tehty kaoliniittikaivauksia. Niiden sivutuotteena oli muodostunut 150 metriä korkea kvartsihiekkamäki. Vain köysiaita rajasi katselutasanteen jyrkästä rinteestä. Leirintäalue näytti täältä ylhäältä paljon suuremmalta kuin alhaalla olevan asuntovaunumme oviaukosta.

Arttu ei suostunut istumaan enää kanoottiin, joten jouduimme kävelemään tuon jyrkän hiekkarinteen alas. Uuno ymmärsi nopeasti, että nyt ei saa vetää. Jalkani painautuivat hiekkaan ja sandaaleja piti tyhjentää vähän väliä. Oikealta puolelta kuului omituinen kahina, kun joku lasketteli kvartsihiekkarinnettä alas lumilaudalla. Päästyämme alas kengälliset kairoivat hiekat kengistään. Alina ja Valeriina nousivat vielä uudestaan ylös ja laskivat mäen alas maan pin-

nalla kulkevalla vuoristoradalla. Me olimme jo silloin Artun ja Uunon kanssa ihmettelemässä lasten leikki-puistoon rakennettua patoa, johon lapset pystyivät pumppaamaan käsipumpulla vettä.

Borgholmin linna Ruotsin Öölannissa

Heinäkuun lopussa ajoimme Ruotsin Kalmarista pitkulaiseen Öölannin saareen. Uuno oli saanut Kalmarissa ekinokokkimadotuksen, sillä kotimaahan paluu oli vääjäämättä piakkoin edessä. Sillan päästä Borgholmin linnanraunioille oli matkaa noin 30 kilometriä. Jonottaessamme lippujonossa Alina perehdytti minua linnan pohjapiirustukseen kookkaan kolmiulotteisen mallin avulla. Suorakaiteen mallisen linnan nurkissa tuntui olevan korkeat tornit ja niitä yhdistämässä kaksikerroksiset leveät rakennukset.

Menimme ensin torniin, jossa näimme ulkoseinää kiertävän käytävän ja ampuma-aukkoja. Palasimme keskusaukiolle, jossa oli arviolta pari tuhatta tuolia odottamassa huomista ulkoilmakonserttia. Seuraavaksi menimme sisustettuun torniin, jossa pääsin hiplaamaan hienosti tehtyä savimallia linnasta sen parhaassa loistossaan.

Tässä tornissa oli kerrottu linnan vaiheikkaasta historiasta. Esimerkiksi 1600-luvulla **Kaarle X Kustaa** oli viettänyt Borgholmissa kesänsä. Hän oli nauttanut seurueensa kanssa 24 ruokalajin päivällisyyminkejä ja -juominkeja. Viiniä ja olutta oli kulunut toistakymmentä tuhatta litraa. Eräs toinen hallitsija oli nimennyt koko saaren maat kuninkaallisiksi met-

Ruotsin Öölannissa oleva Borgholmin linna oli todella hyvin säilynyt. Kuvassa olemme tornin kolmannessa kerroksessa. Linnan sisäpihalla pidetään kesän aikana useita ulkoilmakonsertteja.

Ahvenanmaalla oleva Bomarsundin linnoitus tuhoutui Oolannin sodassa vuonna 1854. Valtavalla linnoitusalueella oli opastettu kävelyreitti. Lammasaitaukset, nummimainen kävelyalusta ja muinaiset linnanrauniot loivat seesteisen tunnelman.

sästysmaiksi. Tässä tornissa oli esillä täytetty kolmi-jalkainen koira, sillä kuningas oli käskenyt katkaista kaikilta paikallisten koirilta yhden jalan, jotta asukkaat eivät olisi voineet metsästää.

Uuno opasti meitä mallikkaasti linnan leveillä mutta sokkeloisilla käytävillä ja portailla. Kävimme toisessa ja kolmannessa kerroksessa, kunnes romahtanut välipohja pakotti meidät palaamaan. Kävimme museo-osassa, josta löytyi tietoa niin kuninkaallisista rakkaustarinoista, vanhoista graffiteista kuin linnan historiasta.

Borgholmin linnan historia alkoi 1200-luvulta ja sitä oli hallinnut sekä Ruotsin että Tanskan valtiat. 1500-luvun lopussa **Kustaa Vaasan** poika oli rakentanut sen täysin uudelleen. Lopputuloksena oli suuri neliön mallinen renesanssilinna. 1600-luvun alussa rakennus tuhoutui täysin Kalmarin sodassa. Kaarle X Kustaan aikaan se korjattiin barokkityyliseksi. Vaatetehtaasta alkunsa saanut tulipalo tuhosi linnan 1800-luvulla. Sellaisessa kunnossa pytinki on jäänyt jälkipolvien ihmeteltäväksi. Valtava rakennus oli yllättävän hyvässä kunnossa, sillä vain yksi katto ja pari välipohjaa puuttuivat.

Siirryimme alas aukiolle ja siitä ulkopihalle, jossa oli ritarikoulu. Lapset pääsivät ampumaan jousella ja Uuno lepäämään ikivanhan omenapuun varjossa. Poistuimme linnasta ratsutallien kautta ja lähdimme etsimään ravintolaa. Söimme yllättävän edullisen

lounaan eikä Uunostakaan sanottu mitään. Ruotsi on ilmeisesti alkanut suhtautua myönteisemmin opaskoiriin.

Ja se Oolannin sota oli kauhia

Matkamme lopuksi vietimme viikon Ahvenanmaan saaristossa. Ahvenanmaan pääsaaren itärannikolla Sundissa ollut leirintäalueemme oli sattumoisin keskellä Bomarsundin linnoituksen raunioita. Lähdimme tutustumaan alueeseen yli neljän kilometrin mittaisella opastetulla kävelyreitillä

Venäjä oli alkanut rakentaa Bomarsundin linnoitusta vuonna 1832 suojatakseen läntistä rajaansa. Päärakennus oli ollut Ahvenanmaan suurin rakennus. Se oli paljon suurempi kuin Öölannin Borgholmin linna. Osin valmiina oli ollut asukkaiden rakennuksia, sairaala, ruokavarasto ja sotilaiden asumuksia. Nämä rakennukset olivat osa muuria, joka kiersi valtavaa aluetta.

Jos Borgholmin linna oli hyvin säilynyt, samaa ei voinut sanoa Bomarsundin linnoituksesta. Vuonna 1854 sodittiin Oolannin sotaa. Engelsmannit tulivat kolmella sadalla laivalla Suomemme rannoille ja pommittivat mitä siihen asti oli saatu rakennettua. Jäljellä oli vain muurin palasia ja pari tykkiä. Raunioiden välisillä nummilla kävellessä tuli kauniina kesäpäivänä tyyni ja rauhoittunut olo.

Asianajotoimisto
Susiluoto Oy

Uudenmaankatu 16 B, 01200 Helsinki
www.susiluoto.com

Hyvinvoinnin
reviirillä

Pispalan valtatie 91, Tampere
p. 010 6666 777
info@reviiri.info
www.reviiiri.info

Puhelut: lankapuh. 0,0821 €/min + 0,059 €
min. matkapuh. 0,0821 €/min + 0,169 €/min

Palvelemme ma-pe 8-20
Päivystämme la 9-14

Kainuun sote

<http://sote.kainuu.fi>

ARKKITEHTIPALVELU .fi

JYVÄSKYLÄ • KUOPIO • LAHTI • HELSINKI • TAMPERE

seo.

Kiinteistöhuolto Palonen Ky

Mäntysuonkatu 11
53550 Lappeenranta
Puh. 040 055 2022

Rinnekodintie 10, 02980 Espoo
Puh. 020 638 5511 | www.rinne koti.fi

PIENIÄ SUURIA OIVALLUKSIA

p.0207 694 300
piispala@piispala.fi

WWW.PIISPALA.FI

ASUNTOSÄÄTIÖ

Fiskarsin Eläinlääkäri
Fiskars Veterinär

Erityisosaamisena lemmikkien hammashoidot, mm. juurihoidot
Pienlainsairauksien erikoiseläinlääkäri Annukka Söderblom
www.fiskarsvet.fi Peltorivi 9, Fiskars
040 822 9994 ma-pe klo 9-17

ARVOLUKKO
www.arvolukko.fi

Akselinkatu 1, 44100 Äänekoski
www.hisinmaki.fi

KOIRAHIERONTA
TRIMMAUS
KOIRAN RAVITSEMUSNEUVONTA
ULTRAÄÄNIHAMMASHOITO
DOBO-KOULUTUKSET
TUOTEMYYNNTI
www.koirapalveluorigo.fi
Koulutie 44, 35300 Orivesi

Rinta-Joupin Autoliike Oy

rinta-jouppi.com

ONNEKSI ON

*Teksti: Kati Pohja
Kuvat: Mikko Mäntyniemi*

Aktiivisen Marianne Tenhamin elämää ja liikkumista helpottaa yhteistyö Pekko-oppaan kanssa.

Helsingin Lauttasaaren rannoilla ja kallioilla oppaansa Pekon kanssa ulkoileva **Marianne Tenhami** on tuttu näky muille lauttasaarelaisille lenkkeilijöille. Syntymästään lauttasaarelainen Marianne palasi aina saarelle takaisin myös Savonlinnassa, Yhdysvalloissa, Itävallassa ja Saksassa vietettyjen opiskelu- ja työvuosien jälkeen. Kotisaarellaan hän on opetellut Pekon kanssa seitsemän eri ulkoilureittiä, ja kun Marianne kertoo, mille reitille lähdetään, opastaa Pekko reitin. Yhdellä niistä se saa kulkea vapaana ja meren ympäröivästä saaresta sen on helppo käydä kesäisin myös uimassa. Ja uimista Pekko rakastaa. Kuvatessamme Marianne ja Pekkoa tähän lehtijuttuun, Pekko ohjasi Marian-

OPASKOIRA

Kemintie 25, 95420 Tornio
Puh. (016) 445 891

www.euromedivet.fi

Respecta

www.respecta.fi

KUUSAMO HIRSITALOT

JEPPO KRAFT ANDELSLAG

www.jeppokraft.fi

OP Itä-Uusimaa
Östnyland

Oy Niklashipping LTD
Ship Agency Services

www.niklashipping.fi

NESTE

Neste Joensuu
Sortavalankatu
Sortavalankatu 2
80100 Joensuu
puh. 013-223 363

ELÄINLÄÄKÄRI Christel Boy

Maununtie 76
07190 Halkia/Pornainen
Puhelin: 040-572 5511

SAVISILLAN ELÄINKLINIKKA

Savisilta 1
84100 Ylivieska
Puh. 08 428 811
www.savisilta.fi

POHJOLANKATU 4-6,
96100 ROVANIEMI
PUH: 040 127 2423
www.jalki.net

PL 15, 33841 TAMPERE
Rekkakatu 5 TAMPERE
puh. (03) 2750 400
www.korjakumi.fi

HEDBERG

ENTERTAINMENT
Lauttasaarentie 40
00200 Helsinki
info@samihedberg.com
020 770 5200

Turun Värите

Sorvarinkatu 7, 20360 Turku

puh: 0207 940 860
www.turunvarite.fi

Kaarinan Suodatintekniikka Oy

Nummenniityntie 22, 20780 Kaarina,
puh. +358 (0)20 720 9600,
fax. +358 (0)20 720 9601

www.suodatintekniikka.com

www.livisannointi.fi

Svenska Kamratförbundet Vid Statsjärnvägarna R.F

Käärmetie 14, 10300 Karjaa
Puh.: 019 231302

YIT

YIT-RAKENNUS OY
TALONRAKENNUS
SAVO-KARJALA JANI KNUUTTILA
ITKONNIEMENKATU 29 E
70500 KUOPIO
PUH. 040 843 9175

Kalevankatu 14, 00100 Helsinki
Puh: 09 602 413

www.keskustanelainkauppa.com

Löydät meidät myös Facebookista!

TORNION KAUPUNKI

Niuskalankatu 2
20380 Turku
puh. 02 478 0330

ETELÄ-SUOMEN ASFALTTI OY

Mailapojantie 28
04310 Tuusula
puh. 045 842 4771

Sähkö-Wathén Oy

Vanajantie 13-15 C 9,
00510 HELSINKI

Gurkha

Nepaliese Restaurant & Bar

Perheystävällinen ravintola
miellyttävällä ilmapiirillä.

Avoinna: Ma-To : 11:00 - 22:00
Pe : 11:00 - 23:00
La : 12:00 - 23:00
Su : 13:00 - 22:00
LOUNAS Ma-Pe : 11:00 - 15:00

Hiihtäjätie 1, 00810 Helsinki
puh. 050 407 1292
www.gurkha.fi
Tervetuloa!

TREND OPTIC

Bulevardi 13
00180 Helsinki
puh. 09 612 1060

Trilogia Consulting Oy

Taina Lemola
040 7013875
www.trilogiaconsulting.fi

Nurmijärvi

www.mariehamnsforsamling.fi

Ivalontie 10, 99800 Ivalo
Puh. 010 2817215

TVA

www.tampereenvuokra-asunnot.fi

Sin IMPORT GROUP Oy

Toimitus:
Mäskäläntie 31
07310 Savonlinna

Varaus:
Ahartajantie 28
07230 Savonlinna

ACANA

Pekko on ohjannut Mariannen taitavasti ylös kalliolle.

nen taitavasti ylös rantakalliota kuvattavaksi.

- Antaapas nyt Pekon tehdä työtään, Marianne sanoi topakasti kysyessäni, että voisinko auttaa jotenkin.

Monen ammatin nainen

Marianne on tuttu myös Opaskoiran Joulu -kirjan lukijoille, sillä hän on kirjoittanut lehteen alusta asti. Saksan ja englannin tulkkaamista ja kääntämistä Joensuun Yliopiston Savonlinnan Kansainvälisen viestinnän laitoksella opiskellut Marianne on suorittanut myös Laajasalon opistossa radio- ja lehtityön kurssin. Toimittajan töiden lisäksi moniammatillinen nainen myös tulkkaa, opettaa ja kääntää saksaa ja englantia, sekä litteroi erilaisia tekstejä englanniksi ja suomeksi. Lisäksi hän on kouluttautunut ihmisten, koirien ja hevosten hierojaksi. Niin ikään repertuaariin kuuluu näkövammaiskoulutuksia erilaisille ryhmille, esimerkiksi asiakaspalvelutyötä tekeville siitä, miten kohdataan näkövammaisen asiakas. Marianella on myös pistekirjoitusohjaajan koulutus.

Opaskoirakon liikkuvaista elämää

Kymmenenvuotias Pekko on Mariannen toinen opaskoira. Ensimmäisen oppaansa, Ninnin, Marianne sai neljän vuoden odotuksen jälkeen marraskuussa 1999.

- Odotus tuntui pitkältä, mutta ehkä sillä oli tarkoituksensa, sillä opiskelin silloin Savonlinnassa ja reis-

sasin lentäen ja bussilla Savonlinnan ja Helsingin väliä. Ehkä se matkustuselämä ei olisi kovin kivaa koirallekaan ollut, Marianne pohtii.

Kahdeksan vuoden aikana, jotka Pekko on ollut Mariannen käytössä, on epävarmasta ja paljon rohkaisua vaatineesta nuoresta koirasta kuoriutunut taitava ja kokenut opas. Alussa Marianne eksyi Pekon kanssa, mutta nykyään Pekko ohjaa määrätietoisesti monia reittejä. Yhdessä he ovat julkisen liikenteen suurkuluttajia, sillä he kulkevat metrolla työmatkat Itäkeskukseen lirikseen, käyvät asiakkaiden luona metrolla ja bussilla sekä käyttävät kaikkia kaupunkiliikenteen julkisia liikennevälineitä eri paikkoihin päästäkseen.

- Käytän Helsingin kaupungin matkapalvelua mahdollisimman vähän, sillä se on toimimaton ja hankalasti järjestetty. Auto pitäisi aina tilata 45 minuuttia ennen tarvetta, mikä on usein mahdotonta esimerkiksi asiakkaiden luona ollessani. Niinpä Pekon kanssa olemme harjaantuneita julkisen liikenteen käyttäjiä.

- Pekko opastaa minut taitavasti lirikseen, kalliossa sijaitsevalle Pengerkadulle ja asiakkaiden luo, ja sen kanssa on hyvä ja turvallista kulkea julkisilla liikennevälineillä. Aivan huippua oli, kun Lauttasaareen vihdoin vuosi sitten marraskuussa pitkän odotuksen jälkeen avattiin metroyhteys. Nyt kun pääsemme kulkemaan metrolla kotoa Lauttasaaresta, työmatkamme lirikseen lyheni 40 minuuttia päivässä. Aiemmin kävelimme metroasemalle Ruoholahteen, jolloin matkaan kului enemmän, mutta toki sii-

Marianne ja Pekko

nä samalla tuli ulkoilutettua Pekko, Marianne kertoo, ja jatkaa:

- Nykyään lenkkeilemme sitten tässä saarellamme ennen metron menoa.

Ennen kuin Länsimetro aukesi yleisölle, siellä tehtiin monia testiajoja, ja yhdelle tällaiselle harjoitusmatkalle Marianne ja Pekko oli kutsuttu mukaan.

- Metrojuna pysäytettiin asemien välille tunneliin, ja tavoitteena oli testata miten ihmiset hätätilanteessa pääsevät junasta pois ja löytävät lähimmälle asemalle. Hetken aikaa Pekko hiukan ihmetteli tilannetta, mutta hyvin pian se alkoi opastaa minua määrätietoisesti ja tulimme suoraan Lauttasaaren asemalle, josta olimme liikkeelle lähteneetkin. Koiralle vieras tilanne meni siis erittäin hyvin. Se oli oikein mielenkiintoinen kokemus, Marianne kertoo.

Monenlaista harrastusta

Aktiivinen Marianne harrastaa uimista, lukemista ja ystävien kanssa ajan viettämistä naamatusten, sosiaalisessa mediassa ja Skypessä. Lisäksi aikaa kuluu Näkövammaisteatterissa, jossa hän on näytellyt vuodesta 1996 lähtien. Näyttelemineen on Marianneelle tärkeä harrastus, ja ryhmässä on vuosien varrella työstyetty niin klassikkoja kuin uudempaakin teatteria.

- Harjoittelemme jo seuraavaa näytelmää, jonka ensi-ilta on huhtikuussa 2019. Vielä en voi paljastaa näytelmästä muuta, kuin että se on dokumenttiteatteria perustuen erilaisiin dokumentteihin. Näytelmän ohjaa **Anu Aaltonen**, joka on ollut mukana ryhmän toiminnassa jo pitkään, Marianne kertoo, ja jatkaa:

- Teatterissa, jossa näyttelijät ovat näkövammaisia, erityishaasteita tuo tietysti se, miten erilaiset tilanteet saadaan näyttämään luontevilta. Esimerkiksi **Miko Kivisen** Alamäkijuoksijoissa juostiin päin seinää, ja siinä on omat niksinsä, miten tila ja tilanne hahmotetaan siten, ettei törmäämistä ala etukäteen varoa, esimerkiksi lavan mittasuhteita merkataan

lattiaan vedetyillä ikkunatiivisteillä, matoilla ja tikittävällä seinäkellolla.

Viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana näkövammaisten elämä on muuttunut erilaisten mobiilisolovellusten ja tietoteknisten apuvälineohjelmien ansiosta.

- On hienoa, että nykyään näkövammaisenkin voi lukea kirjojen lisäksi myös lehtiä kuuntelemalla tai pistekirjoitusnäytöllä. Maailma muuttuu yhä saavutettavammaksi myös meille näkövammaisille, kun tekniset välineet ovat apunamme. Osaltaan siihen vaikuttaa myös EU:n saavutettavuusdirektiivi, jonka myötä ainakin viranomaisten ja julkisia palveluita tuottavien yritysten digitaaliset palvelut tulevat aikanaan siirtymäaikojen jälkeen meidän kaikkien saavutettaviksi, Marianne kertoo.

Lähes kaksikymmentä vuotta opaskoiran käyttäjänä ollut Marianne haluaa ehdottomasti uuden oppaan sitten, kun Pekon on aika jäädä oppaan hommista eläkkeelle.

- Koira on minun silmäni, ja minä varaan sille aikaa ni hoitaakseni sitä mahdollisimman hyvin. Osa näkövammaisista ei halua koira, mutta minun mielestäni koiran kanssa kulkeminen helpottaa jokapäiväistä elämää huomattavasti. Keppi ei etsi minulle rapusia, rullaportaita eikä suojateitä, jotka Pekko löytää leikiten, Marianne miettii.

Positiivisesta Mariannesta huokuu ilo ja tyytyväisyys.

- Uskon, että ihminen tekee elämänsä sellaiseksi kuin hän haluaa, näki tai ei, sillä aika moni asia on asenteesta kiinni. Ja onneksi minulla on Pekko elämäni jakamassa ja helpottamassa, Marianne iloitsee.

Kinkomaantie 142, Säynätsalo
puh. 014-337 7250
www.sahkourakointiaho.fi

**Finn
Lamex**

Karkkilan Eläintarvike

Mäntylänkatu 1, Karkkila
puh. 09-5653767

ma-pe 10-18 la 9-15

KMarket

K-Market Marski
Mannerheiminkatu 21,
06100 Porvoo

Opintie 30
23100 Mynämäki
Keskus: +358 2 4379 300

www.teknocalor.fi

Maaheerankatu 13,
50100 Mikkeli, p. (015) 206 11,
www.suursavo.fi

YOUR RELIABLE PARTNER AT SEA

Pirkanmaan
**AVO
Asunnot**

Hallituskatu 17, 33200 TAMPERE
puh. 020 741 3295
www.avoasunnot.fi

Pixter

Reiherintie 2 D 17, 00840 Helsinki
www.pixter.fi

KWH-yhtymä
kwhgroup.com

Karjalankatu 18
26100 Rauma
Puh.: 045 3565800

**Tiltoimisto
Minna Yli-Kujala**

Kivinevantie 182, 39820 Kihniö
Puh.: 03 4484820

Vilakone Oy
Laminkatu 3, 32200 Loimaa
Puh. 020 5108 200
www.wille.fi

**VIROLAHDEN
KUNTA**

Keisarinviihta 13
33960 Pirkkala
www.oivaelainclinikka.fi

Alasinkatu 1-3, 40320 Jyväskylä
puh. 020 720 9292
www.suomenallaslaite.fi

Puskantie 38, 60100 Seinäjoki
(06) 420 4816
Arkisin: 10.00-14.30
Lounas: 11.00-14.00
www.marttilantalli.fi

KAUKORA OY, RAISIO - P. 02 4374 600

Satamakatu 4
24100 Salo
www.salonkh.fi

www.malax.fi

Kaasutintie 8 B
00770 Helsinki
Puh. 010 235 2300
www.iv-lipasti.com

koulutus- ja opetuspalvelut

Riimukivenkatu 6, Oulu
Puh. 040 073 5707
www.finnoste.fi

Kuurnankatu 29
80130 Joensuu
Puh. 010 396 9200
www.joensuunlaakeri.fi

Höyläämötie 7
00380 Helsinki
Puh. 09 887 4340
www.armatec.com

Peurungantie 85, Laukaa
Puh. 020 751 601
www.peurunka.fi

www.haapavesi.fi

www.teline-esu.fi
Toimimme pääasiassa alueella
Mikkeli-Varkaus-Kuopio

Haanmäentie 31, Peipohja | www.lekogroup.fi

Imatran Lämpö

Shetland Oy

Zemskobroditelna fabrika - Special Pet Supplies

www.shetland.fi

BRANDER & MANNER

www.brander-manner.fi

HUUMEKOIRILLA KAIKKI PÄIVÄT NENÄ- PÄIVÄ

Teksti: Marianne Tenhami

Kuvat: Tullin arkisto ja Juha Herttuainen

Suurin osa tullikoirista on koulutettu huumausaineiden etsintään lähijaksoilla huumekoirakoululla sekä etäjakoilla omilla työpaikoillaan. Huumekoiran tärkein tehtävä on estää ja paljastaa huumausainerikoksia matkustaja- ja tavara-liikennevirroista maahantuonnin, viennin sekä kauttakuljetusten yhteydessä. Suomessa työskentelee tällä hetkellä 46 huumekoiraa. Tullikoiratoiminnan rahoittaa valtio.

Ensimmäiset huumekoirat Eka, Eri, Jopi ja Luija aloittivat työnsä vuonna 1969. Silloin tullihallituksessa työskennelleet huumekoira Erin ohjaaja **Taisto Virkonmaa** sekä huumekoirakoulun edellinen, pitkäaikainen johtaja **Guy Grönvall** kävivät ottamassa oppia Ruotsissa huumekoiran koulutukseen. Opaskoiraraihmiä kiinnostanee, että Ekan ja Erin pentueesta valmistui myös opaskoiria, muun muassa Opas Esse, joka toimi oppaana yhdelle ensimmäisistä naisopaskoirankäyttäjistä Suomessa. Huumekoirakoulu ja Opaskoirakoulu tekivätkin tuolloin paljon yhteistyötä, joka jatkuu tänäkin päivänä.

- Silloinen opaskoirakoulun johtaja **Lasse Haara** oli ihan mahtava koirankouluttaja. Alkusysäyksen koiran käsittelyn opetteluun saimme Opaskoirakoulun puolelta. Silloin treenattiin paljon tottelevaisuutta. Minusta on tärkeää, että koira hallitaan tuolla liikenteessä, Taisto Virkonmaa korostaa.

Ensimmäinen takavarikko Hangossa

Huumekoirien koulutus kesti kolme kuukautta. Vuonna 1969 valmistunut Taisto Virkonmaan ohjaama huumekoira Eri teki ensimmäisen huikean takavarikkonsa vasta kaksi viikkoa koulutuksessa oltu-

aan.

- Laiva saapui Hangon satamaan. Siellä oli havaittu kahdella työllä hasista. Vielä koulutuksessa oleva Eri pääsi heti töihin ja haku onnistui täydellisesti. Koira merkkasi sijainnin laivan kokkipojan punkkaan, jossa hasista oli ollut. Niinpä kokkipojan oli pakko tunnustaa siirtäneensä huumausaineen siitä muualle. Laivan kokkikin oli ollut mukana tässä huumejutussa, Taisto Virkonmaa muistelee ylpeänä.

Huumekoirakouluttaja **Juha Papinaho** puolestaan kertoo kaksi vuotta sitten Vaasassa tapahtuneesta löydöstä.

- Takavarikoimme pelkästään huumekoiran avulla 105 kiloa amfetamiinia. Huumausaine oli kätkeyty rekan rakenteisiin. Tämä oli vain ja ainoastaan koiran ansiota, hän kiittelee. Koira ilmaisi löydön jähmetymällä. Se on koulutettu ilmaisemaan löydöt painamalla nenänsä hajun lähteeseen.

Koira elää hajujen maailmassa

Hajuaisti on koiran tärkein aisti. Siinä missä ihmisen hajuaisti tunnistaa neliömetrin verran, koira pystyy tunnistamaan jalkapallokentällisen erilaisia hajuja. Niinpä huumekoirilla onkin joka päivä nenäpäivä niiden työskennellessä hajuaistillaan. Huumausaineiden tuoksut eivät tietenkään ole koirille luontaisia, mutta koirat opetetaan erottamaan tuoksut vahvistamalla.

- Koira tekee sitä, minkä se kokee kannattavaksi. Jos se saavuttaa jotain ilmaisemalla meidän mielestä tärkeitä tuoksuja ja se siitä palkitaan, se tietysti ruokkii niitä ilmaisemaan tuoksuja aktiivisemmin, selittää huumekoirakoulun johtaja **Ari Nieminen**.

Huumekoirien palkitseminen on muuttunut paljon vuodesta 1969, jolloin paras huumekoiran palkinto olivat keuhut ja iloinen leikki. Tänä päivänä annetaan koiran valita itse palkintonsa ja palkintona käytetään sitä tapaa, minkä koira kokee palkitsevaksi.

- Aikaisemmin suhtauduimme tullissa aika nihkeästi ruualla palkitsemiseen. Tänä päivänä voidaan palkita ruualla, voidaan palkita kehulla tai hyödyntää palkitsemisessa koiran mahdollisia metsästyskäyttämisen osa-alueita. Noutoleikki on mainio palkinto noutajalle, Ari Nieminen havainnollistaa.

Tullin huumekoirat Opaskoirakoululla vuonna 1969. Toinen vasemmalta Taisto Virkonmaa ja piippua polttava on Tullin koiratoiminnan ensimmäinen johtaja Robert Schlauf. Kuva: Tullin arkisto.

Tullin ensimmäiset huumekoirat. Vasemmalta Edwin Ylilääkkölä, Robert Schlauf, Pekka Niemi, Taisto Virkonmaa ja Guy Grönvall. Kuva: Tullin arkisto

- Ruokapalkkaus on nykyään korostunut liikaa. Koira ei enää nauti siitä samalla tavalla kuin se nauttii siitä, jos ohjaaja löydön jälkeen antaa sille omalla käytöksellään selvän signaalin onnistumisesta. Leikitään ja kehuaan sitä valtavasti, Juha Papinaho lisää. Hänen mukaansa on tärkeää miettiä, mihin toimintaympäristöön koiraa koulutetaan.

- Tullin toimintaympäristö on hyvin erilainen kuin vaikkapa poliisilla, hän muistuttaa. Huumekoiran työpaikkoja ovat kaikki suurimmat rajanylityspaikat kuten satamat, Helsinki-Vantaan lentokenttä sekä rajanylityspaikat itärajalla. Rekkoja nämä nenä-

työammatillaiset niin ikään nuuskivat ja varsinkin ennen postissa niiden työllä oli tärkeä merkitys.

Bordercollie ohjaajaansa viisaampi

Jos Opaskoirakoululla todettiin koiran olevan liian vilkas oppaan työhön, sitä tarjottiin heti huumekoirakoululle. Suosituin huumekoirarotu on ollut labradorinnoutaja.

- Labradorinnoutaja on ihmisystävällinen rotu. Sen kanssa on helppo kulkea liikenteessä, koska kukaan ei pelkää sitä. Se haluaa oppia uutta ja miellyttää

isäntäänsä, Taisto Virkonmaa perustelee. Huumekoirien koulutus on aina perustunut leikkiin ja niitä on koulutettu heti oikeilla huumausaineilla.

- Piilotimme aineita. Koirat opetettiin tunnistamaan ne ja reagoimaan joko tassulla tai jos huumausaine oli ylhäällä koira ilmaisi löydön haukkumalla. Posti oli mielenkiintoinen paikka, koska siellä oli monta haisteltavaa kohdetta: hähkejä ja hyllyjä, joissa oli kirjeitä ja paketteja. Koira haistoi heti, jos johonkin lähetykseen oli piilotettu huumausaineita. Tällainen oli muun muassa hääkakku, josta Eri oli kovin kiinnostunut. Ei kuin vain kakku halki. Sisällä oli nyrkin kokoinen kimpale huumausainetta, Taisto Virkonmaa kertoo.

Nykyään leikkiä ja positiivista vahvistamista käytetään koulutuksessa edelleen ja edelleen suosituin rotu on labradorinnoutaja.

- Olemme vuosien varrella kokeilleet muita rotuja kuten saksanpaimenkoiria, springer- ja cockerspanieleita sekä bordercollieita, mutta olemme havainneet labradorinnoutajan tähän työhön parhaaksi saatavuudenkin takia, Ari Nieminen toteaa.

- Jouduimme luopumaan bordercollieista, koska ne osoittautuivat ohjaajaansa viisaammiksi. Bortsu toimii hyvin paljon miettimällä ja pätkäilemällä. Se käyttää päätään ja on hyvin viisas rotu. Kätköjä tehdessämme niiden piti olla hyvin turvallisia, koska bordercollie pystyi avaamaan tiettyjä lukkoja kuten auton oven. Oli tärkeää, että kätkö oli äärettömän turvallinen, ettei koira pääse huumausaineeseen käsiin. Tehdessämme maalihenkilöillä päältä hakutreeniä heillä ei voinut aina olla samanväristä reppua, koska yhden, kahden etsinnän jälkeen bortsu alkoi etsiä kaikki ihmiset, joilla on sen värinen reppu ja unohti kaikki muut, Juha Papinaho selittää.

Nykyään valtaosa huumekoirista hankitaan pentuina yksityisiltä kasvattajilta ja valitut pennut sijoitetaan tulevan ohjaajan perheeseen seitsemän viikon ikäisinä. Tärkeintä Ari Niemisen mukaan huumekoiranalkuja valittaessa ovat oikeat yhdistelmät.

- Yhdistelmiä valittaessa kiinnitetään huomiota paitsi terveyteen, myös jälkeläisnäyttöön, hän sanoo. Hyvä huumekoiranalku on utelias, iloinen, itsenäinen ja energinen. Rohkeus erilaisissa, monin eri häiriötekijöihin varustetuissa toimintaympäristöissä on niin ikään huumekoiran tärkeä ominaisuus, mutta Taisto Virkonmaan mukaan rohkeutta voidaan myös kouluttaa kehumalla ja kärsivällisyydellä.

- Liikutaan pentujen kanssa eri paikoissa eri kuljetusvälineillä ja käytetään paljon aikaa liikkumalla eri alustoilla ja portaissa. Pentua koulutetaan ihan normaalin kotikoiran tavoin, Juha Papinaho korostaa. On tärkeää, että huumekoiranalkujen motoriikka ja koordinaatio kehittyy. Dobopallot ovat tässä erittäin oivallisia apuvälineitä. Sosiaalistaminen erilaisiin ympäristöihin pentuaikana on niin ikään tärkeää.

Huumekoira vielä eläkkeelläkin

Erikoisetsintäkoulutus aloitetaan huumekoirien ollessa noin vuoden ikäisiä ja ne ovat noin puolitoistavuotiaita ollessaan valmiita töihin. Koulutus koostuu lähijaksoista huumekoirakoululla sekä etäjaksoista eli työharjoitteluista tulevilla työpaikoilla. Koulutuksessa korostuu nenän käytön aktivointi, johon yhdistyy työelämässä etsittävien molekyylien löytäminen. Löytöjen ilmaisua harjoitellaan myös.

- Ensin tunnistamisharjoituksia ja etsintöjä harjoitellaan hyvin häiriöttömässä ympäristössä, mutta vähitellen harjoituksia viedään ympäristöihin, joissa on häiriötekijöitä. Eihän tullin toimintaympäristöissä muuta olekaan kuin häiriöitä. Toimintaympäristöjen häiriöiden lisäksi häiriönä käytetään muun muassa ihmisten ja autojen tuoksuja sekä ruokaa, Ari Nieminen kuvailee. Hajujen oppimiseen on monta tapaa. Yleisesti käytetty tapa on leikkiminen: opetellaan noutamaan pallo ja opetellaan myös, mitä tehdään, kun palloa ei saadakaan. Pallon lisäksi koulutustilassa on jollekin molekyylille tuoksuva asia. Vähitellen häivytetään pallo pois koulutuksesta ja jäljelle jää molekyyliltä haiseva asia, jonka etsimistä harjoitellaan. Toinen tapa on antaa koiralle lähtöhaju, mitä kautta koulutusta jatketaan halutun tuoksun löytämiseen. Yhtä ainoa oikea tapaa ei ole. Koulutus tyyli kuten palkitseminenkin riippuu aina huumekoirasta ja sen ohjaajasta. Huumekoirien lisäksi ohjaajatkin tietysti koulutetaan.

- Monesti on kysytty, voiko kahvilla tai maustepippurilla hämätä huumekoiria. Jos koira ilmaisee henkilöauton ja autossa tuoksuu voimakkaasti kahvi tai pippuri, kyllä silloin ohjaajan hälytyskellojen pitäisi soida: miksi täällä haisee voimakkaasti kahville tai pippurille?, Juha Papinaho valottaa.

Huumekoirakon työtä seurataan koiranohjaajien kuukausittain tekemillä suorite- ja tulosraporteilla päivittäisistä töistä. Raportit tehdään koirien nimissä, mutta Ari Niemisen mukaan raportit voitaisiin yhtä hyvin tehdä ohjaajien nimissä. Lisäksi huumekoirat antavat kerran vuodessa työnäytteen huumekoirakoululla osallistuen kertauskurssille. Jos työnäyte hyväksytään, ne saavat työluvan vuodeksi eteenpäin. Kertauskurssin yhteydessä koirien terveys tarkastetaan Yliopistollisessa Eläinsairaalassa ja fysioterapeutti tutkii koirien lihaskunnon ja liikkuvuuden. Huumekoirilla ei ole tarkkaa eläkeikää. Suurin syy niiden ennenaikaiseen eläköitymiseen ovat terveysongelmat. Yleensä huumekoirat jäävät eläkkeelle kahdeksan-yhdeksänvuotiaina, mutta onpa Hangosta eläköitynyt jo 12-vuotias Husse, jolla riitti terveyttä ja motivaatiota tehdä töitä. Tullin tiedottajalla **Tiia Sulander-Seppäsellä** on kokemusta siitä, että ei huumekoira eläkkeelläkään työtään unohda.

- Minulle tuli eläkehuumekoira Luna, joka elämänsä loppuun asti pelotteli asuinseutuni nuorisoa. Luna oli tarkkanenäinen ja kyllä haistoi marihuanan pössyttelijät kovinkin kaukaa. Yhtäkkiä Lunan fleksi saattoi lähteä kädestä pössyttelijöitä kohti. Poikia ei sen koommin nurkillamme näkynyt.

Huumejoira Eri työssään ohjaajansa Tapio Virkonmaan kanssa. Kuva Tullin arkisto

Lasse Haaralan johdolla koulutettiin ensimmäiset huumekoirat. Kuva Tullin arkisto

Huumekoira Eri. Kuva Tullin arkisto

Vasemmalla Zaiga Kļaviņa, joka on tehnyt huumekoiratyötä Latvian tullissa ja Tullin koirakoulun rehtori Ari Nieminen. Kuva: Juha Herttuainen

Vasemmalta haastatteliija Marianne Tenhami, Taisto Virkonmaa ja Tullin koirakoulun historiaa kirjoittava Janne Nokki. Kuva: Juha Herttuainen

HUUMEKOIRAN KOULUTUSTA ILOLLA JA LEIKKIEN

*Teksti: Marianne Tenhami
Kuva: Juha Herttuainen*

Guy Grönvall työskenteli Tullilla 45 vuoden ajan, joista huumekoirakoulun johtajana vuosina 1974-2004. Hänen aikanaan huumekoirien koulutuksessa tapahtui paljon uudistuksia.

Guy Grönvall, 74, toimi huumekoirakoulun johtajana 30 vuoden ajan. Miehellä on 35 vuoden kokemus huumekoiratoiminnasta.

- Kävimme hakemassa oppia Ruotsista huumekoirien koulutukseen yhdessä huumekoiraohjaaja **Taisto Virkonmaan** kanssa. Koska olen ruotsinkielentaitoinen, pääsin tullihallituksesta mukaan oppimaan huumekoirien koulutusta. Opaskoirakoulu koulutti ensimmäiset huumekoiramme Opaskoirakoulun silloisen johtajan **Lasse Haaralan** johdolla. Kaikki oli uutta ja julkisuus valtavaa. Ensimmäinen kurssi onnistui erittäin hyvin, Guy Grönvall muistelee. Huumekoirakoulun ja Opaskoirakoulun välillä tapahtui myös koirien vaihtoa: jos koira oli huumekoirakoululle liian rauhallinen, sitä tarjottiin Opaskoirakoululle ja jos taas koira oli liian vilkas oppaan töihin, siinä oli mahdollisesti huumekoira-ainesta.

Jotain uutta joka vuosi

Aluksi huumekoiria koulutettiin vain Ruotsista opituilla menetelmillä, kunnes muutoksia alkoi tulla Guy Grönvallin tultua huumekoirakoulun johtajaksi.

- Meitä oli ensimmäisellä kurssilla neljä ohjaajaa huumekoiraoppilainemme. Teimme maastoetsintää Pitäjänmäellä yhdellä kalliolla, jossa nuoriso kävi juhlimassa. Näin ollen kalliolla ja metsässä oli paljon lasia. Ohjaamani koira Eka oli aika iso labradorinnoutaja. Minä noviisina tietysti menin sanomaan etsinnän tehtyäni, että me kannoimme koiria metsässä, koska kalliolla oli paljon lasia. Silloin Lasse Haarala suuttui minulle ja sanoi, että noin ei saa tehdä, Guy Grönvall kuvailee naureskellen huumeratyoensä alkuaikoja. Ekan jälkeen hänen ohjattavanaan oli kääpiösnautseri Ady.

- Saimme sen lahjaksi Tshekkoslovakiasta ja se piti kouluttaa huumekoiraksi, mutta se oli liian pieni huumekoiran työhön. Tosin se oli aktiivinen ja pääsi sellaisiin paikkoihin, joihin iso labradorinnoutaja Eka ei mahtunut. Varsinkin postissa Ady oli hyvä, kun piti päästä kapeisiin paikkoihin. Välillä ei tiennyt, oliko se rotta vai koira, hän muistelee.

Guy Grönvallin mukaan huumekoirien koulutus on alkuajoista mennyt paljon eteenpäin.

- Väitän, että olemme tänä päivänä jopa ruotsalaisia edellä huumekoirien koulutuksessa, hän toteaa. Silloisen huumekoirakoulun johtajan motto oli, että joka vuosi koirille opetetaan jotain uutta Tullin työhön liittyvää: päältähakua, etsintää korkealla sijaitsevista paikoista käyttäen ilma vainua sekä vedestä etsintää. Sen sijaan huumekoirakoulutuksen alkuaikoina tärkeänä pidetty tottelevaisuus jäi aika paljon Guy Grönvallin aikana pois.

- Näin koiria ei alistettu liikaa. Ei käänköksiä vasemmalle ja oikealle, eikä paikallaan niin, ettei koiran pätkään saa liikkua, silloinen johtaja perustelee. Yhdysvalloista hän oppi, että koirien oli oltava iloisia ja niiden kanssa vain leikittiin. Näin työskentely etsinnöissä on hauskaa.

Guy Grönvall oli yksi ensimmäisistä huumekoiranohjaajista. oikealla Marianne Tenhami. Grönvall toimi Tullin koirakoulun johtajana 30 vuotta.

Yksikin sana riittää

Päinvastoin kuin nyt, huumekoiratyössä otettiin vastaan lahjoituksia eri tahoilta toiminnan tukemiseksi.

- Tullin pääjohtaja sanoi minulle, ettei meillä olisi näin montaa koiraa töissä ilman lahjoituksia, Guy Grönvall toteaa. Hänen mukaansa labradorinnoutaja on säilyttänyt paikkansa yleisimpänä huumekoirarotuna.

- Kaikenlaisia rotuja on kokeiltu. Jopa sikaa meille tarjottiin, mutta sitä en ottanut vastaan, hän kertoo. Silloisen johtajan mielestä bordercollie on kuitenkin paras ja viisain huumekoirarotu.

- Kyllä sitä kehuttiin. Ohjaaja sanoi, ettei hänellä ole ikinä ollut niin helppoa koiraa etsintähommissa. Ohjaaja oli vain istunut kannolla ja poltellut piippua ja bordercollie oli tehnyt maastoetsintöjä, hän kiittelee.

Guy Grönvall ajatteli, että lapsetkin leikkivät. Miksei huumekoiriakin voisi kouluttaa leikkien. Hän kuitenkin korostaa tämän olevan koirakohtaista, ja etteivät kaikki pennut ole nuorina valmiita koulutettavaksi leikkien.

- Ei pidä kouluttaa liikaa. Aina koiran ollessa leikkituulella, alettiin harjoitella hasiksen hajun kanssa, hän muistelee ja kertoo vasta puolivuotiaana töihin valmistuneesta huumekoirasta, joka puoli vuotta valmistumisensa jälkeen teki sadan kilon huumausainetakavarikon Hangossa. Hänen aikanaan pentuja alettiin sijoittaa seitsemän viikon ikäisinä kasva-

maan ohjaajiensa luo kuten nykyäänkin. Guy Grönvallin mukaan vilkkaus ja leikkisyys ovat tärkeimmät ominaisuudet huumekoiria valittaessa.

- Koiran on työskenneltävä itsenäisesti ilman liikoja käskyjä. Yksikin sana riittää. Ruotsissa opimme, että ensin koira käsketään istumaan, sitten ravistettiin pannasta ja sitten vasta käskettiin etsimään. Tämä on ihan turhaa ja jos liikojen käskyjen seurauksena sattui joku haaveri, se oli koiralle ikuinen pelon paikka, hän kritisoi ja toteaa, että koira on saatava tekemään asioita juonimalla, ei pakottamalla, eikä koiralle koskaan tarvitse korottaa ääntään.

Kritiikkiä saa myös huumekoirien nykyinen palkitseminen.

- Minä lähdin siitä, että ohjaaja leikkii sen löydön kanssa. Ei minkäänlaisia makupaloja, ei palloja, ei mitään. Kehutaan vain paljon, Guy Grönvall korostaa. Nykyisillä palkitsemistavoilla etsintäaika jää silloisen johtajan mukaan lyhyeksi ja koira vain odottaa palkintoa: "Nyt olen etsinyt tarpeeksi. Missä pallo on? Missä makupala on?" Kehuminen on hänen mukaansa motivoivampaa ja näin etsintäaika pitelee. Nykyään paljon nikkaroiva ja timpuroiva eläkeläinen on oikein tyytyväinen työhönsä Tullilla sekä huumekoirakoulun johtajana.

- Työni huumekoirakoulun johtajana oli paras työ, mitä minulla oli. Parasta siinä oli vapaus. Työ oli itsenäistä: sain itse päättää ja suunnitella työni. Kukaan ei ollut minua määräämässä. Ilomielin lähdin aamulla huumekoirakoululle töihin.

Asuntovaunulta oli hyvä tehdä pieniä retkiä. Esimerkiksi seuraavana päivänä kävimme läheisessä eläintarhassa. Kuumuuden ja vapaana olevien eläinten vuoksi Uuno sai jäädä eläintarhan viileisiin lipunmyyntitiloihin odottamaan.

KÄRPÄSENÄ ASUNTOVAUNUN KATOSSA

Testi ja kuvat: Valeriina Silas

Oli aikainen aamu Lounais-Espanjalaisella leirintäalueella, kun heräsin hiljaiseen kuiskintaan. 8-vuotias tyttäremme Alina kiskoi vaatteita päälleen ja siirtyi huomaavaisesti asuntovaunustamme pihalle laittamaan kengät jalkaan. "Mä laitan jalkaan sukat ja alkkarit, eikun sukat ja lenkkarit", tyttö selitti sokealle miehelleni Jannelle. He olivat lähdössä ulkoiluttamaan mieheni opaskoira Uunoa. Muuten tämä oli seurueelta tyylipuhdas suoritus, mutta **Alina** jätti ulko-oven auki ja niinpä heräsin sitä sulkemaan.

Oli reissupäivä eli laittaisimme matkakotimme auton perään ja ajaisimme Etelä-Portugaliin. Aamutouhut menivät melko ripeästi, kun Alina ja hänen 7-vuotias pikkuveljensä **Arttu** auttoivat lähtöpuuhissa. Alina kävi Jannen ja Uunon kanssa tyhjentämässä jätevedet paikassa, jonka olimme Jannen kanssa kat-

soneet jo edellispäivänä. He hakivat myös tuoretta vettä vaunun säiliöihin. Arttu vei roskat Alinan kanssa, tosin hän ei ollut odottanut Alinaa eikä Alina enää löytänyt pikkuveljeään. Arttu oli kyllä ollut roskiksilla, mutta koska säiliöt olivat niin isot, häntä ei ollut näkynyt lainkaan säiliöiden takaa. Arttu intoutui vielä veivaamaan vaunun kolme tukijalkaa ja Alina neljännen. Heistä oli kyllä suuri apu.

Lähdimme leirintäalueelta vähän jälkeen kymmenen. Olimme juuri ajamassa portilla olevan puomin alta, kun näin peilistä jotain liikkuvan takanamme ja kuulimme kolahduksen. Puomi oli juuri osunut vaunuumme! Onneksi puomi oli kevytrakenteinen ja siinä oli paksu kumilista alareunassa. Vaunuun ei tullut jälkeäkään. Jostain syystä puomi ei ollut reagoinut perässämme olevaan vaunuun, vaan oli lähtenyt sulkeutumaan heti auton mentyä sensoreiden ohi. Miten niin meillä on melko pitkä aisa tässä vaunussa?

Ajoimme La Redondelasta vartin verran kylien ja pikkuteiden reittiä, kunnes pääsimme päätielle. Pysähdyimme päivän ensimmäiselle ja Espanjan vii-

Pissapaikkojen etsiminen kävi joskus työstä. Tällä kertaa sellainen löytyi leirintäalueen läheisiltä dyyneiltä.

Uuno odotteli aamulla, että pääsisi vedenhakuhommaan.

meiselle bensa-asemalle tankkaamaan. Bensa taisi maksaa 1,32 euroa litralta. Kävimme myös kahvilassa hakemassa lapsille jäätelöt ja Janne hoiti parkkipaikalla lasten aamutoimet hampaanpesusta lähtien. Aamumme oli rullannut niin sujuvasti, että rutiihommattakin olivat unohtuneet.

Ajoimme muutaman kilometrin ja kas vain, olimme Portugalissa. Rajalla meidät ohjattiin tien sivuun ensimmäistä kertaa vuosiin. Mitä ihmettä? Oranssiin lii-

viin pukeutunut nainen tuli kyselemään meiltä vaikka mitä Espanjassa oloomme liittyen: paljonko olimme käyttäneet rahaa, missä olimme käyneet, paljonlako olimme tankanneet ja niin edelleen. Kaipa se oli jonkinlainen turismitutkimus. Siihen nähden kyselijä puhui huomattavan surkeaa englantia. Mutta hän sai sen anteeksi, sillä piti minua 25-vuotiaana!

Portugalissa olikin ihan uudenlainen tiemaksujärjestelmä. Meidän piti rajalla ajaa maksupisteelle, jossa automme rekisterikilvestä otettiin valokuva ja meidän täytyi rekisteröidä (luotto)kortti järjestelmään. Aina kun ajaisimme kamerapisteiden ohi, meiltä velotettaisiin jokin summa suoraan kortilta. Helppo ja näppärä, joskin oli vaikea arvioida matkan kuluja. Kamerapisteitä oli satunnaisesti ja vähän niitä ennen oli aina ilmoitettu veloituksen suuruus. Se vaihteli 35 sentin ja 1,25 € välillä. Bensan hinta maassa oli aika korkea, näytti olevan noin 1,66 euroa litralta.

Puoli kahdeltatoista, eli espanjanaikaa puoli yhdeltä, takapenkin nälkäulvonta oli saavuttanut lakipisteensä. Kun Farossa tien vieressä näkyi Ikea, kurvasimme sinne. Pihasta löytyi riittävästi parkkitilaa ja menimme shoppailemaan - ei kun siis syömään. Tämä Ikea oli ranskalaiseen tapaan yhdistetty kauppa-keskuksen kanssa. Uunon ja Jannen kulkiessa edellä menimme ensin ravintolaan. Selvisi, että siellä alkaisi lounastarjoilu vasta kahdeltatoista. Niinpä veimme lapset alakerran legoilla täytettyyn lapsiparkkiin, jonne olikin sitten superluokan turvatoimet. Minun piti näyttää oma ja lasten passit, meistä otettiin valokuvat, ylös kirjattiin osoitetiedot ja puhelinnumero (johon tehtiin tarkistussoitto), sain molemmista lapsista viivakoodilliset kuitit ja minun piti näppäillä tietokoneelle pin-koodi lasten noutamista varten!

Lasten jäädessä viivakoodeilla varustetut liivit päällä leikkimään, me Jannen ja Uunon kanssa kävimme vähän shoppailemassa. Vihdoin ja viimein saimme uudet juomalasit ja mukit rikkoutuneiden tilalle. Löysimme myös uuden kuramaton vaunun "eteiseen" ja Pägenin pikkupullia lapsille. Ikean jälkeen jatkoimme kauppakeskukseen. Minä löysin sattumalta H&M:n, josta ostin parit shortsit. Kassaneidillä meinasi mennä pasmat sekaisin, kun hän näki Uunon. Hän olisi mielellään tullut rapsuttelemaan koiramme, mutta malttoi kuitenkin hyvin mielensä. Vaatekaupan viereisestä liikkeestä löysimme vielä Jannelle uuden partakoneen, sillä hän oli unohtanut oman koneensa latauspuihan kotiin. Hinta oli hie-man halvempi kuin Suomessa.

Tunnin shoppailujen jälkeen haimme lapset mukaamme ja menimme Ikean yläkertaan syömään. Janne jäi Uunon kanssa varaamaan meille paikkaa ja lapset hävisivät pikkuriikkisen leikkipaikan suuntaan. Minä kävin hakemassa ruoat. Pienten kommunikaatiovaikeuksien myötä päädyin kassalle kahden aikuisten- ja kolmen lastenannoksen kanssa. Onneksi loppusumma jäi kuitenkin alle 20 euron. Lap-

Leirintäalueen pissatuspaikalla oli liikkuvia äänimajakoita, kun naapuritontin lehmät vaelsivat parkkipaikan lähellä.

set söivät lihapullansa kiltisti. Lastenateriaan kuului myös trippimehu ja sosepötkö, joskin jälkimmäiset säästimme tulevaisuuden varalle ja kävimme alakerasta hakemassa pehmikset.

Uuno johdatti porukkamme kuumalle autollemme ja otimme loppukirin leirintäalueelle. Jäljellä oli enää 80 kilometriä, noin puolet tämänpäiväisestä poikkeuksellisen lyhyestä matkasta. Vielä kymmenen kilometriä ennen maalia auton lämpömittari näytti 33,5 astetta ja meitä alkoi hirvittää. Onneksi asteet tipuivat mitä lähemmäs merenrantaa ja Senhora da Luzia saavuimme ja lopulta se oli vain 27 astetta.

Leirintäalueella oli kaaos. Tietokonejärjestelmä oli kaatunut ja kukaan ei osannut sanoa, mikä paikka olisi oikeasti vapaana. Lisäksi etuasiakaspaikat olivat kuulemma loppuneet, mutta saimme onneksi tavallisia paikkoja kohtuuhintaan. Hieman tosin harmitti, kun olin vielä eilen soittanut alueelle ja minulle oli kerrottu, ettei varausta tarvinnut tehdä ja riitti, että tuli ennen kolmea paikalle. Ja me tulimme. Odotellessamme käytimme Jannen kanssa Uunon pissalla parkkipaikan lähellä. Jannella oli myös hyvin aikaa merkitä puhelimensa BlindSquare-sovellukseen leirintäalueen portin paikka, jotta hänen olisi helpompi pysyä kartalla. Lopulta, lähes tunti saapumisemme jälkeen pääsimme paikallemme. Laitoimme vauunun parkkiin. Touhuissa meni oma aikansa ja samalla lapset pomppivat tasajalkaa vieressä, josko NYT pääsisi uimaan.

Komensimme lapset leikkipuistoon aikaa kulutta-

maan sillä välin, kun etsimme Jannen kanssa tärkeimmät reitit. Ensin minä kävin kävelemässä lähimmät paikat, jotta tiesin suunnilleen, mistä lähtisimme etsimään vessoja tai tiskipaikkaa. Ongelmana oli, että jalkakipuni rajoitti kulkemistani enkä voinut kartoittaa kaikkia paikkoja valmiiksi. Onneksi Uuno oli jo sen verran kokenut opas, ettei se turhia hötkyillyt, vaikka välillä minä saatoinkin kesken kulkeamisen huudahtaa "Eiku!" ja sitten muutettiin suunnitelmia. Miesten vessan etsiminen oli nyt poikkeuksellisen hankalaa, kun vähän liiankin taiteelliset kyltit olivat aukinaisen ulko-oven peitossa. Tuurilla päädyimme oikeaan osoitteeseen ja Uuno pääsi etsimään esteettömän wc:n oven.

Kun tärkeimmät leiriytymistoimet oli tehty, vauunu oli paikallaan ja markiisi asennettu, lähdimme uima-altaalle. Koska altaalla ei ollut Uunolle kunnollista varjopaikkaa, jätimme sen vauunun pihaan odottamaan. Vesi oli ehkä lämmintä, mutta silti altaalla tuli tosi kylmä. Aurinko ei enää lämmittänyt samalla lailla ja voimistunut tuuli pakotti pysymään tiukasti vedenpinnan alla. Lapset uivat jo tosi hienosti, kummatkin pystyivät jo lähes 15 metrin pätkiin. Arttu sinnikkäästi sukellus-hapenhaukkaus-tekniikalla ja Alina selkäuinnin ja jonkinlaisen rintauinnin risteytyksellä.

Palasimme vauunulle vähän ennen seitsemää. Janne kasasi grillin sillä välin kun minä kävin suihkussa. Lapset pilkkoivat kasvikset, minä paistoin sienä ja grillasin pihvit. Jälkiruoaksi löysimme jääkaapista mansikoita ja koska mahat olivat vielä hieman tyhjinä, tein koko sakille voileivät. Lasten iltavilli meinas iskeä päälle kuin hurrikaani ja komensimme villipedot äkkiä vessaan ja vauunulle takaisin hampaanpesulle. Arttu meinas aloittaa melkoisin huutoshown juuri ennen nukkumaanmenoa, mutta onneksi tilanteesta selvittiin säikähdyksellä.

Jannen nukuttaessa lapsia minä istuin pihalle päiväkirjaa kirjoittamaan. Uuno käpertyi jalkojeni viereen. Tuuli kävi melkoisissa puuskissa, minkä vuoksi markiisi pussitti ja paukkui. Hetken pihalla istutuani jostain kuului innokasta huutamista ja viheltelyä. Portugali-Espanja MM-jalkapallopeleli oli loppumetreillä ja Portugali oli tasoittanut pelin. Olisihan se ollut kiva olla baarissa katsomassa matsia, mutta ei sinne viitsinyt mennä kymmenen minuutin vuoksi. Areenastakaan pelejä ei voinut katsoa ulkomailla.

Minulla oli päälläni pitkät housut ja college-huppari, sillä pihalla oli oikeasti kylmä. Leirintäalue oli täynnä, mutta sitä on vaikea uskoa. Oli rauhallista, vaikka on perjantai-ilta. Janne tuli pihalle lasten nukahdettua. Hän käytti yksin Uunon iltapissalla leirintäalueen ulkopuolella. Sitten istuimme retkituoleissa. Uuno oli nyt siirtynyt Jannen viereen makoilemaan. Baarista kuului livebändin lattarimusiikki. Siinä me vaan istuimme ja nautimme hetkestä.

Eläinystäväsi
LÄÄKÄRI

Kornetinkatu 6
33300 Tampere
Puh. 010 320 9130
Avoinna ma-pe 8-19, la 10-16

www.elainystavasilaakari.fi

ESPOO

Dino-Transport Oy

puh. 040 505 6996
www.dinotransport.fi

icare
VISIONARY IN VISION

www.icaretonometer.com

LOTTA
SVÄRD
SÄÄTIÖ

LOTTAMUSEO

KUNTOUTUSTA

VUOKRA-ASUNTOJA

AVUSTUSTOIMINTAA

Elää tätä päivää,
ajan hengessä.

www.lottasaatio.fi

www.lottamuseo.fi

Koivunen Oy

Fixus KAUPPIAAT

Seepee

Gurkha

Nepalese Restaurant & Bar

Perheystävällinen ravintola miellyttävällä ilmapiirillä
Avoinna: ma-pe 11-23, la-su 12-23, Lounas ark. 11-15
Hiihtäjätie 1, 00810 Helsinki
p. 050-4071292, www.gurkha.fi

-TERVETULOA-

VIRKEÄÄ OPASKOIRA-TOIMINTAA POHJOIS-SUOMESSA

Teksti: Meri Peuhkurinen

Pohjois-Suomessa opaskoiratoiminta vietti hetken aikaa hiljaiseloa, mutta tammi-kuussa 2017 tuli muutos. Tavattiin alkuun muutaman opaskoirakon ja peesarin voimin Rovaniemellä, mutta pikkuhiljaa koirakoiden määrä alkoi kasvamaan. Kevään 2017 aikana suunniteltiin tapahtumaa kansainväliselle opaskoirapäivälle, jossa olisi teemana peesaaminen ja opaskoirien näkyminen kaupungilla. Tarkoituksemme olisi saada uusia peesareita, jotta toimintamme olisi helpompi toteuttaa.

Vuoden 2017 opaskoirapäivä oli menestys. Saimme toimintaan mukaan kolme uutta peesaria, jotka ovat edelleenkin toiminnassa mukana kolmen konkaripeesarin rinnalla. Lisäksi kansainvälisestä opaskoirapäivästä kirjoitettiin paikallislehteen Lapin kansaan, jossa tietoutta saatiin jaettua eteenpäin. Opas Milo suostui myös näyttämään, miten pohjoisen koiralta sujuu liikkuminen kaupungissa, kun parivaljakolle asennettiin GoPro-kamera peesauslenkille matkaan.

Syksyllä perinteinen syyspatikka ei oikein ottanut tuulta purjeisiin ja päätimme muokata tapahtuman yksipäiväiseksi pieneksi patikaksi Ounasvaaralla ja tämän jälkeen lähtisimme opaskoirien kanssa kojelemaan Rovaniemelle avattua koirauimalaa Polsketta. Voi sitä polskeen ja riemun määrää, kun koirat hoksasivat, että nyt saa uida. Uimalasta onkin tullut kantapaikka, johon lähes jokaisella opaskoiratapaamisella on päästävää. Uiminen on auttanut Pohjoisen koiria monipuolisesti, mm. opastuksen laatuun ovat käyttäjät huomanneet positiiviset vaikutukset sekä lisäksi koiran into tehdä työtä on parantunut. Lyhyt päiväpatikka uinteineen sai kuitenkin noin puolet Pohjois-Suomen opaskoirakäyttäjistä yhteen.

Talven aikana kokoonnuimme muutamia kertoja ja lisäksi pikkujouluja viettämään hyvän ruuan parissa Rovaniemelle. Kun työt oli tehty, päästettiin opaskoirat hieman vapaalle ja jälleen kastelemaan koko koirauimala. Huikean kahdeksan koiran voimin

Hiihtämässä Raija Kuusela ja Opas Donna, peesarina Meri Peuhkurinen. Kuva: Elisa Satta

polskuteltiin. Unohtamatta Lumikurssia, jossa ahkerasti treenasimme kaksi päivää lumisessa Oulussa. Rovaniemellä päästiin jopa talven aikana harjoittelemaan hiihtämistä opaskoiran kanssa. Otin haasteen peesarina vastaan ja lähdin auttamaan **Raisaa** ja Opas Donnaa löytämään yhteisen sävelen hiihtoladulla. Hieman peesari välillä haroi päätään, mutta pikku hiljaa **Allan Aulan** ja koiravaljakkohiihdon maailmanmestareiden vinkeillä saatiin menoon jo meininkiä.

Keväällä alkoi suunnittelu uudesta kansainvälisestä opaskoirapäivästä, johon haluttiin tuoda opaskoirat lähemmäs ihmisiä. Päätimme tehdä Sampo-keskukseen tempauksen, jossa opaskoirakoiden ja

Opaspennut esiintymässä kv. opaskoirapäivänä 2018. Kuva: Markku Hotti.

Pitkospuilla Rovaniemen syyspatikalla 2017. Kuva: Meri Peuhkurinen.

Opas Calla menossa ensimmäistä kertaa uimaan. Kuva: Tiia Posio.

peesareiden mukaan pääsisi pienelle korttelikiertokseksi katsomaan opaskoiran ja peesarin toimintaa. Osa näkövammaisista otti ihmisiä jutulle ja tarjosi simulaatiolaseja kokeiluksi ja kertoivat mm., millainen heidän oma näkönsä on sekä kertoivat muuten opaskoiristaan. Lisäksi kevään aikana bongasin joukkoomme innokkaan projektikoiraohjaajan, jolla oli opaspentu kasvamassa ja koulutuksessa. He kulkivat innokkaasti mukana tapahtumissamme. Siitä saimmekin idean, että jos hänen koulukaverinsakin tulisivat opaspentuineen esiintymään opaskoirapäivään ja viettämään päivää kanssamme. Jälleen tempauksemme sai valtavasti huomiota, kun alueutiset kävivät tekemässä juttua. Opaspennut hurmasivat ihmisiä ja esiintyivät hienosti sekä näyttivät omia taitojaan.

Tapahtumassa palkittiin myös neljä pitkään opas-

koirien parissa toiminutta peesaria Opaskoirayhdistyksen ansiomerkein. Palkitut olivat **Allan Aula** (kultainen ansiomerkki), **Heikki Ryyänen** (hopeinen ansiomerkki), **Merja Lapa-aho** (pronssinen ansiomerkki) ja **Meri Peuhkurinen** (pronssinen ansiomerkki).

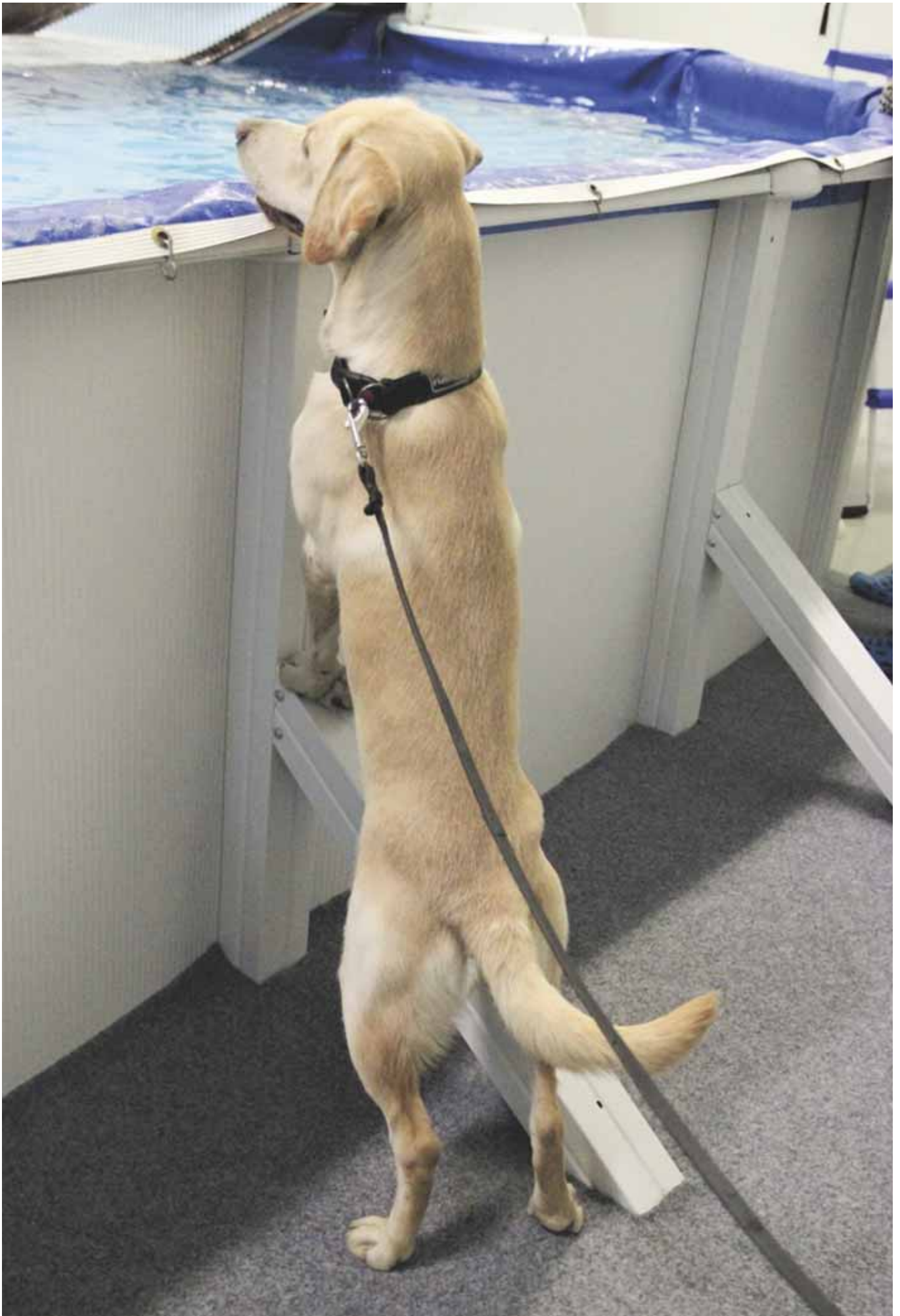
Kesä 2018 otettiin levon kannalta ja syksyn tulen tavattiin taas uusin kujein. Päätimme edellisestä vuodesta poiketen osallistua opaskoiraporukalla OuLaKa-tapahtumaan, joka on Pohjois-pohjanmaan, Kainuun ja Lapin alueen näkövammaisten järjestämä patikka. Tänä vuonna patikka suuntasi Ylläkselle. Mahtavasti saatiin viisi koirakkoa kahden peesarin voimin matkaan. Myös peesarit pääsivät haastamaan taitojaan Ylläksen pitkospuilla sekä muualla maastossa. Opas Siru kaipasi hetkittäin omaa lomaa ja päästeli lapukka rallia pitkin lepikoita hetkittäin, mutta sitten palattiin kiltisti töihin. Aivan huippu reissu oli ja saatiin paljon uutta oppia niin käyttäjille kuin koirillekin. Eksyttiin myös katsastamaan Jounin kaupan maailman suurin poro ja sitä siellä halailtiin ja ihailtiinkin välillä.

Näin syksyllä alkaa taas katseet kääntyä kohti talven tapaamisia. Yksi tapaaminen on jo pidetty ja pikkujoulut ovat sovittuna sekä polskutteluajat sovittuna. Talvelle on suunnitelmassa käydä katsastamassa tokoilun merkeissä Rovaniemelle hiljattain avattu Nuusku-halli ja totta kai mahdollisimman paljon täällä polskitaan. Tällä hetkellä Pohjois-Suomessa oleva vahvuus on noin kaksikymmentä opaskoiraa ja seitsemän peesaria.

Kirjoittaja Meri Peuhkurinen on peesari ja opaskoirayhdistyksen peesari-yhteyshenkilö

Lappi: Koirauimala Polskeen omistaja Sari uittaa opaskoiria. Kuva: Tiia Posio

Opaspentu Toma oottaa omaa uintivuoroa innokkaana. Kuva: Tiia Posio.

PIKKUPUOLEN SALAISUUS

Teksti: Riitta-Kaisa Voipio

- Miksi isä käy vähän väliä ulkona? **Antti** ihmetteli kuoriessaan lanttuja laatikkoa varten.

- Ei kai se käy sen useammin kuin ennenkään, äiti totesi ja laski ohuelti vettä ison teräskattilan pohjalle. Sormella hän tarkisti sopivan määrän.

Antti sai kuoritukseksi lantunjörrikät ja alkoi pilkkoa niitä leikkuulaudalla. Sitten hän nosteli palat kattilaan ja kokeili kädellä, olivatko ne tasaisesti reunoja myöten. Hän myhäili, etsi oikealla kädellä lieden levyn ja asetti kattilan levyille. Vasemmalla hän löysi näppärästi kytkimen ja napsautti sen kuutoselle.

- Pannaanko suola nyt? hän kysyi ja luki pistemerkintöjä maustehyllyn purnukoista.

- Ei vielä, vasta kun ne ovat melkein kypsiä, äiti neuvoi.

Keittiön ovi rapsahti, ja **Sofia** tuli sisään. - Luenko nyt sen kääretortun ohjeen? hän kysyi haukotellen suu ammollaan.

- En ehdi nyt, tehdään se huomenna, äiti sanoi, hamusi porkkanapussia työpöydältä ja löydettyään vei senkin Antille.

Ulko-ovi kävi, ja isä astui eteiseen. Hän oli käyttänyt Velmun ulkona ja irrotti nyt sen hihnaa. - Hieno sää, lähes selkeää ja näkyy tähtiä, isä ilmoitti.

Velmu hipsi keittiöön, nuuhki kuono korkealla ja kävi tuuppaamassa Anttia jalkaan. Poika huuhtaisi kädet ja kuivattuaan ne, kumartui rapsuttamaan koiraa. - No mitä ukko, eiköhän me pärjätä, vaikka Musti ei vietäkään enää joulua täällä, hän puheli, mutta ääni sortui ennen lauseen loppua.

Iltapäivän hämärtyessä koko talo tuoksui paistetuilta tortuilta ja kiehuvilta juureksilta. Äiti kattoi pöydän asetellen kakkuviipaleet ja pullat tarjottimelle. - Minä käyn vielä viemässä pari korttia postiin, juodaan sitten kaffet, hän ehdotti.

Eteisessä äiti puki Velmulle valjaat, heitti toppatakin niskaan ja sujautti Kuomat jalkaan. - Ei kestä kauan, hän huikkasi ja lähti.

Ilma hyväili keittiöhöyryisiä kasvoja, ja äiti veti syvään henkeä, käveli reippaasti katua alas ja kääntyi

pääraitin varteen. Parin korttelin päässä hän kopautti kepillä suoraan postilaatikon kylkeen, nappasi kortit taskusta ja löydettyään aukon tiputti ne sisään.

- Mennään takaisin, hän sanoi koiralle, joka kääntyi tulosuuntaan ja johdatti ohi jalkakäytävällä seisovan mopon.

Kotikadulla äiti kuuli rivakat askelet takanaan. Hän varmisti kepillä, että oli sopivasti reunassa, tulija mahtuisi hyvin ohittamaan.

- Mitä teidän ulkorakennuksessa tapahtuu, kun siellä on melkein aina valot? naapuri uteli.

- Ei kai siellä sen ihmeempää, ehkä Jari on unohtanut joskus ne päälle, äiti sanoi ja lisäsi vauhtia.

- Ettei vain hamppuviljelyksiä, naapuri känätti, mutta äiti toivotti vain hyvät joulut ja kääntyi kotipihaan.

Sisällä kahvin tuoksu tulvi vastaan, ja ripeästi äiti selvisi ulkovaatteista ja Velmun valjaista. Koko porukka istuutui pöytään, ja äiti kertoi naapurista.

- Joskus on saattanut unohtua valot, isä vastasi hamielisesti, ja Sofian kanssa he vaihtoivat silmäyksen. - Semmoista sattuu.

Vuorotellen isä ja Sofia lukivat Lapin Kansaa ääneen, ja he juttelivat uutisista ja ilmoituksista. - Mennään huomenna kuuntelemaan se kitarakonsertti, Antti ehdotti, ja Sofia päätti lähteä mukaan.

Aattopäivä muistutti postikorttia. Koko perhe lähti viemään kynttilän papan haudalle, äiti käveli Velmun kanssa edellä ja muut tulivat jäljempänä.

- Viime jouluna Musti kulki meidän kanssa, Antti huokasi ja tarttui isän käteen. - Se oppi minua opastamaan, kun se katsoi mallia Velmusta, kuopus puheli hiljaa.

- Niin, isä nielaisi ja pyyhkäisi hanskansyrjällä silmäkulmaa.

Hautausmaareissun jälkeen Sofia jäi lakaisemaan portaat, kun muut tömistelivät sisälle. Pian isä tuli ulos, ja yhdessä he menivät pikkupuolelle.

- Mitähän naapuri nyt päättelee, isä puuskahti avatessaan ovea. Harmi vain vilahti kasvoilla.

Antti istui sohvalla lukien äänikirjaa. Kuulokset päästivät kuitenkin talon äänet läpi, ja hän sammutti koneen ulko-oven kolauksen kuultuaan. Samassa huoneeseen ryntäsi jokin otus, ja Velmu säntäsi sen perään.

- Mitä tapahtuu? äiti ällistyi, ja Antti melkein pelästy, kun karvainen möykky sujahti jalkojen välis-tä nojatuolin alle.

- Otahan se sieltä syliin, isä kehotti ja hän hehkui ovensuussa Sofian kanssa leveää hymyä.

Antti kumartui ojentamaan kättä tuolin alle, sai kuin saikin karvaturrin kiinni ja nosti sen syliin.

- Joululahja sinulle, isä sanoi.

- No nyt minä ymmärrän ihan kaiken, äidille äkkiä kirkastui, ja hän nauroi makeasti.

- Joululahja, Antti toisti ja silitti koiranpentua. - Pys-tykorva, sillä on semmoiset korvat ja häntä kiepillä. Se on ihan kuin Musti.

- Se on tosi nätti, melkein punainen, Sofia selosti. - Ja isä on nikkaroinut sille petin, siinä on jo patjakin valmiina.

Poika ei saanut sanaa suustaan, mutta äiti nauroi ja tuli halaamaan Anttia. - Hyvää joulua, hän taputti poikaa ja silitti sitten pentua. - Herran jestas, miten pieni! Eikä velmukaan kuiskanut meille mitään.

Antti vei sen uutuuttaan tuoksuvaan sänkyyn ja ko-keili kädellä päätyjä, joihin isä oli kaivertanut koira-hahmoja.

- Kiitos! Antti sopersi, painoi posken pennun turk-kiin ja suli hereään onnen itkuun. Pian koko perhe nyyhki ja niiskutti yhdessä mykkyrässä pennun pe-tin ympärillä.

- Paras joululahja ikinä, Antti sai vaivoin sanotuksi ja otti pennun uudelleen syliin.

MIKSI EN LIIKU OPAS- KOIRAN KANSSA?

Teksti: Marianne Tenhami

Kuvat: Anne Huttusen ja Ronja Ojan arkistot

Miksi en liiku opaskoiran kanssa? Anne Huttunen, Ella Ylikarhu ja Ronja Oja kertovat syyt omalta kohdaltaan.

Meille opaskoirankäyttäjille opaskoira on ilo ja mielestämme se tuo todella paljon apua ja sujuvuutta liikkumiseemme. Kaikki näkövammaiset eivät kuitenkaan koe tarvitsevansa opaskoiraa liikkumisen apuvälineenä: ei pidetä koirasta, eikä välttämättä halua ottaa vastuuta elävästä olennot. Valkoisen kepin kanssa liikkuminen koetaan sujuvammaksi ja nopeammaksi, eikä opaskoirasta koeta saatavan tarpeeksi hyötyä liikkumiseen. Lenkkeily sateella tai koirasta huolehtiminen eivät houkuttele. Myös oma elämäntilanne vaikuttaa siihen, kokeeko tarvitsevansa opaskoiraa avuksi liikkumiseensa juuri tällä hetkellä.

Crosstrainer kuin huvipuisto

Loviisalainen **Anne Huttunen**, 58, ei ole koskaan harkinnut opaskoiraa liikkumisensa apuvälineeksi.

- En ole koiraihminen vaan enemmänkin lintuihminen. Tykkään kyllä todella paljon rapsutella naapurin koiria, mutta en halua itselleni koiraa. Se on vähän sama juttu kuin hankkisi lapsen: minulla on siitä vastuu. Eihän opaskoira ole pelkkä apuväline. Se on tunteva olento, joten sitä pitää oikeasti pystyä rakastamaan, hän perustelee ratkaisuaan. Apuna liikkumisessa Annella on aviomiehensä Erkki Huttunen.

- Jos suhteemme olisi huono, kokisin ehkä opasvun pyytämisen Erkiltä huonona juttuna. Onneksi meidän kohdalla näin ei kuitenkaan ole, Anne iloitsee ja muistuttaa, ettei suinkaan aina käytä miestänsä opaskoirana. Loviisasta muun muassa Näkövammaisten palvelu- ja toimintakeskus Iirikseen hän matkustaa bussilla ja taksilla ja pystyy liikkumaan li-

Anne Huttunen

riksessä valkoisen kepin avulla.

Toisena syynä opaskoirattomuuteensa Anne mainitsee epäliikunnallisuutensa.

- Kun vain ajattelenkin, että minun pitäisi joka icken aamu, päivä ja ilta lähteä jaloittelemaan ja lenkittämään koiraa, satoi tai paistoi, tai kahdenkymmenen asteen pakkasella, niin ei tule mitään, toteaa nainen topakasti. Lisäksi hän kertoo inhoavansa lenkkeilyä. Uimisesta hän kuitenkin pitää ja harrastaakin sitä kerran viikossa.

- Pidän vedestä. Tuntuu hyvältä, kun vesi hyväilee koko kehoani ja liikkuu liikkeideni mukana. Vedessä syntyvät parhaat ideat luovaan kirjoittamiseeni, hän kertoo. Toinen Annen liikunnallinen harrastus on liikkuminen crosstrainerilla.

- Kun crosstrainerilla vispaa, tulee sellainen keinuva tunne, ihan kuin huvipuistossa, hän kuvailee. Tree-

natessaan crosstrainerilla hän kuuntelee samalla äänikirjoja ja kuunnelmia. Treeni kestää kerrallaan 45 minuuttia ja sitä kertyy kolmesta viiteen kertaan viikossa. Näin tulee samalla kuunneltua monta kuunnelmaa ja äänikirjaa.

Ei opaskoiraa tämänhetkiseen elämäntilanteeseen

Helsingiläinen **Ella Ylikarhu**, 26, ei koe tarvitsevansa opaskoiraa tämänhetkiseen elämäntilanteeseensa.

- Arkeni on suurimmaksi osaksi hektistä. Aikaa siirtymiin ei ole paljon, enkä koe, että opaskoira helpotaisi niitä. Jos lähimmälle ratikkapysäkillä on viiden minuutin kävelymatka, taitan sen nopeammin ilman valjaiden pukemista, opaskoiran jaloittelua ja muuta koiran huoltoa, hän selittää. Ella myöntää, ettei erityisemmin pidä koirista. Niinpä koirankarvojen siivoaminen tai koiran kanssa leikkiminen ja sen rapsuttelu sen ollessa vapaalla ei pahemmin houkuttele. Hän kuitenkin muistuttaa, että tämä koskee juuri tätä hetkeä hänen elämässään.

- Jos elämäntilanteeni tai elinympäristöni muuttuu joskus sellaiseksi, että koen opaskoirasta saatavan hyödyn selvästi nykyistä suuremmaksi, saatan valita toisin, hän pohtii.

Ella kulkee melkein pä kaikki reittinsä itsenäisesti valkoisen kepin tai BlindSquare-sovelluksen avulla.

- Opettelen liikumistaidon ohjaajan kanssa keskeisimmät reitit ja menen verrattain rohkeasti myös sellaisiin paikkoihin, joissa en ole aiemmin käynyt, hän kertoo. Nainen käyttää paljon julkisia liikennevälineitä ja kävelee aina kun se on mahdollista.

- Uimahalliin mennessäni kävelen mieluummin 25 minuuttia kuin matkustan julkisilla hieman yli tai alle puoli tuntia odotusajoista riippuen, hän valottaa. Uimisen lisäksi Ella lenkkeilee juosten tai kävellen ja harrastaa satunnaisesti melontaa ja retkeilyä. Joskus hän myöntää tarvitsevansa ihmisen apua, mutta näissä tilanteissa opaskoira ei voisi olla avuksi eli ei korvaa ihmisapua.

- Tarvitsen apua muun muassa vaatekaupassa vaatteiden tutkailussa, jolloin mukanani on joko avustaja tai shoppailukaveri tilanteen luonteesta riippuen. Ratikkaan mennessä kysäisen kanssamatkustajalta tai kuljettajalta linjan numeron.

”Tiedät mainiosti missä suojatie on”

Myöskään espoolainen **Ronja Oja**, 26, ei koe tarvitsevansa opaskoiraa juuri nyt. Hänellä oli opaskoira liikumisen apuvälineenä puolen vuoden ajan, mutta valkoisen kepin kanssa liikkuminen tuntui nopeammalta ja sujuvammalta. Ronja koki, ettei opaskoirasta liikumisen apuvälineenä ollut kovin paljon hyötyä.

- Tietysti opaskoirasta oli apua yllättävissä tilanteissa, kuten rakennustyömaiden kiertämisessä. Kyllä-

hän ne opaskoiran kanssa ohittaa helpommin. Yllättäviä tilanteita ei tullut kuitenkaan kovinkaan paljon. Opaskoirallani teetettiin myöhemmin pennut ja sen juoksut vaikeuttivat koiran opastamista. Lopputuloksessa opastaminen oli aika sekoilua. Lisäksi opaskoirani jumitti tutuilla reiteillämme, koska kylästy niihin nopeasti. Välillä tuntui kuin se olisi sanonut: ”En näytä suojatietä, koska sinä tiedät vallan mainiosti missä se on.” Kauppareitinkin päädyin kulkemaan valkoisen kepin kanssa, koska opaskoiran kanssa on pysähdyttävä suojaiteiden eteen, mitä valkoisen kepin kanssa ei tarvitse tehdä, kun kuulee valmiiksi, onko autoja tulossa vai ei. Valkoisen kepin kanssa kauppareittiin kului vähemmän aikaa, hän muistelee.

Ronja koki opaskoirasta huolehtimisen sekä sen jaloittelun ja muun lenkityksen ylimääräisenä rasitteena.

- Asuin silloin Sturenkadulla Helsingissä ja välimatkatani paikasta toiseen olivat todella lyhyitä. Olisi pitänyt jaksaa lähteä erikseen lenkille opaskoiran kanssa, mitä en jaksanut, hän kiteyttää. Opaskoiran saadessaan on aluksi varattava paljon aikaa reiteille, jos niiden varrella tulee eksymisiä tai jotain treenatta-

Ronja Oja. Kuva: Riku Valleala.

Ronja on harrastanut myös korttitemppuja monen muun ohella. Kajastuksen Sata lasissa -sarjassa vuonna 2017 hän kirjoitti odottavansa robottikoiraa, joka "ei jumita matkalla eikä kuljeta minua hajujen perässä väärään paikkaan". Toive saattaa toteutua nopeammin kuin uskallettiin uneksiakaan, sillä ensimmäiset robottipaskoirat tulevat valittujen käyttäjien testattaviksi jo ensi vuonna.

vaa uuden opaskoiratulokkaan kanssa. Viime tinaan eri paikkoihin lähtemään tottunut Ronja oli aina myöhässä. Hän ei ole kuitenkaan haudannut ajatusta opaskoirasta.

- Ei tämä opaskoirattomuus minulle mikään ehdoton juttu ole. Jossain toisessa elämäntilanteessa se saattaa olla hyödyllisempi. Täällä Espoossa junalla kulkiessani stressaan tosi paljon junalaitureilla kulkemista. Opaskoiran kanssa tässä ei olisi mitään ongelmaa, koska se ei minua raiteille pudota, hän tuumii.

Ronja kulkee reittinsä valkoisella kepillä ja käyttää myös taksia liikkumisessaan.

- Asun niin kaukana kaikesta, että julkisilla liikennevälineillä matkoihin menee enemmän aikaa kuin

taksilla, hän perustelee. Osan valkoisella kepillä liikkuvista reiteistään nainen on opetellut liikkumistaidonohjaajan kanssa. Ihan vieraisiin paikkoihin hän saattaa mennä käyttäen valkoisen kepin lisäksi BlindSquare-sovellusta tai jonkun ystävänsä ohjeistusta. Espooseen muutettuaan hänen avopuolisonsa on opettanut reitit lähiympäristössä kuten kauppaan ja bussipysäkille. Ronja on huippu-urheilija, jonka lajeina ovat pikajuoksu ja pituushyppy. Niinpä hän saa liikuntaa lajitreenien muodossa kolme, neljä kertaa viikossa. Lisäksi hän treenaa kuntosalilla.

- Arkiliikuntani on tosi vähäistä. Sitä voisi lisätä. Välillä tulee käytyä pyörälenkillä jossain, toteaa viime kesänä 100 metrin pikajuoksun Euroopan mestaruuden voittanut huippu-urheilija vaatimattomasti.

Valtakatu 19, 94100 Kemi
www.pskemi.fi

Suvilahdenkatu 5-7, 50100 Mikkeli
Puh. 015 225 229
www.lezzet.fi

HYVÄRILÄ
matkailu- ja nuorisokeskus
Lomatie 12, 75500 Nurmes
www.hyvarila.com

Kiropraktikko Outi Holopainen

Karnaistenkatu 40
08100 Lohja
Puh. 045 133 7962
www.outinkiropraktikka.fi
- Myös eläinkiropraktikka -

Parturi - Kampaamo
Kauppakeskus Merituuli
Puh. 040 750 0965
wtcbarbers.fi

KWH-yhtymä
kwhgroup.com

Sorinkatu 4 C, 33100 Tampere
www.tiltoimistosjoman.com

POLKKY 50

GOLDER

www.golder.fi | info@golder.fi

**Satakunnan
Eläinlääkäriasema**

Satakunnan Eläinlääkäriasema Oy
Kalevanpuisto 54, 28120 Pori
MA-TO 9-17, PE 9-16

Ajanvaraus 02 633 1811
info@skelas.fi

**HYVÄÄ JOULUA
JA ONNEA
UUDELLE VUODELLE**

LEIRI SMILTENESSÄ

Teksti : Gunta Bite. Kuvat: Latvian palvelukoirayhdistys

Latvian Palvelukoirayhdistys TEODORS (myöh. yhdistys) järjesti ensimmäisen pitemmän koulutusleirin palvelukoirille 10.-13. toukokuuta 2018. Yhdistyksen viiden vuoden toiminnan aikana on koulutettu kahdeksan opaskoiraa ja yksi avustajakoira Latviaan. Latviaan koulutetut koirat on rekisteröity viranomaisten toimesta Latvian Maaseutukeskuksen tietokantaan.

Kaikki palvelukoirat tarvitsevat ensimmäisinä työvuosinaan jatkuvaa koulutusta. Koira on osaltaan vastuussa käyttäjänsä turvallisuudesta, jopa elämäänsä joissakin tilanteissa.

Koulutusleiri järjestettiin Smiltenessä ja sille osallistui 12 koiraa haltijoineen. Leirille osallistuivat myös latvialainen, englantilainen ja norjalainen avustajakoira-ikäkaveri koiriensa kanssa. Varsinaisen koulutuksen ohessa opaskoirakoille suoritettiin ns. "taidontarkistuksia", jotka on tarkoitettu vakiinnuttamaan vuosittain tapahtuvaksi käytännöksi nuorille koirille. Kouluttajina toimi seitsemän henkilöä, jotka tulivat Latviasta, Suomesta ja Virossa. Taidontarkistukset suoritti suomalaisen Palveluskoiraliiton ylituomari **Allan Aula**.

On todettava, että Latvian palvelukoirat ja niiden käyttäjät ovat työskennelleet paljon päästäkseen nykyiselle tasolle.

Allan oli taidontarkistuksia tehdessään hyvin täsmällinen ja tarkka kertoessaan koirien ja ohjaajienkin virheistä ja korjattavista asioista. Taidontarkistusten tulokset olivat hyviä. Kaikki sen läpäisivät ja saivat todistuksen tietokantaan merkitsemistä varten. Tarkistukseen sisältyi opastuskoe kaupungissa ja maaseudulla sekä tottelevaisuuskoe. Ohessa pidettiin tavallinen opaskoirakoe niille kuudelle koiralle, jotka eivät osallistuneet taidontarkistukseen.

Kokeiden jälkeen jaettiin leiriläisille todistukset. Samalla kerrottiin lokakuussa Suomessa järjestettävästä maaottelusta, johon Latviasta oli jo valittu osallistujaksi **Viktors Sergejevs** Neira-koiransa kanssa. Toinen osallistuja oli päätetty valita myöhemmin.

Yhdistys, kuten kaikki leirille osallistuneet kokivat leirin tarpeelliseksi. myös vertaistukea saatiin riittävästi.

Santa

Suuret kiitokset myös kolmelle avustajakoiraolle. Avustajakoiraot eivät paljon osallistuneet koulutukseen. mutta ne esittelivät taitojaan ja uusia koulutussuuntia.

Suuret kiitokset norjalaiselle **Hildegun Gronvaldille**, joka näytti paljon mielenkiintoisia asioita avustajakoiraansa kanssa, mm. ensiapua lämpöhalvaustapa-uksissa. Leirillä oli myös Englannissa asuva latvialainen **Elina Veinberga** vuoden ikäisen narttukoiransa Gracen kanssa. Zaiga testasi Gracen potentiaalisia mahdollisuuksia päästä avustajakoira-koulutukseen.

Leirin lopuksi leirin yhteistyökumppani Sokeain kirjasto järjesti reissun Smilteneen kaupunkiin, jossa kuultiin alueen historiasta ja käytiin tutustumassa Punaisen Ristin sairaalaan. Tunnustettiin myös Vapaudenpatsasta, joka on pystytetty Siperiaan karkotettujen ihmisten muistoksi. Käytiin myös luterilaisessa kirkossa ja nähtiin **Krišjānis Baronsin** muistokivi – miehen joka käveli Tartosta 1800-luvun lopulla Liepajaan keräten talteen kansanperinnettä. Kaikki koirat käyttäjiensä kanssa kulkivat kaupungilla varovaisesti. Suojateiden ylityksissä - kiitos autoilijoille, jotka jakoivat odottaa, että kaikki pääsivät turvallisesti katujen ylitse. Kukaan Smilteneen asukkaista ei häiriintynyt koirakoiden läsnäolosta.

Leiri meni hyvin, kiitos myös vapaaehtoisille **Lienelle/Mangolle** sekä **Santalle**, jotka olivat tärkeitä "jo-

Vasemmalta kouluttajat Santa ja Liene, pöydän päässä Allan Aula.

Smiltenen leiri ryhmäkuvassa.

kapaikanhöyliä”.

Lopuksi haluamme todeta koirien olevan tärkeitä kumppaneita käyttäjilleen ja heidän järjestöilleen. Koirat lisäävät aktiviteettia ja helpottavat kulkemista vaikeissakin tilanteissa, mm. kauppakeskuksissa.

Leirin osallistujat jakoivan tapahtuman esitettä myös kadunkulkijoille. Myöhemmin Sokeain kirjasto valmistaa leiristä av-materiaalia.

Leirille osallistuneiden myönteinen palaute oli paras lahja 5-vuotiaalle Latvian palvelukoirayhdistykselle, latviaksi Servisa suņu biedrība TEODORS.

Itse olin myös hyvin tyytyväinen kokemaani.

Jutun kirjoittaja Gunta Bite perustamassa Latvian palvelukoirayhdistystä 2013. Vasemmalla Zaiga Kļaviņa ja oikealla Ellen Riekstina.

Kirjoittaja on Latvian Sokeainkirjaston pistekirjoitusosaston johtaja ja Palvelukoirayhdistyksen tiedottaja.

Kuva opaskoirakokeiden alkuajoilta. Vasemmalta Kirsti valkeapä, Artturi Laitinen, Eero Suomalainen, Mikael Koskikukka, Holger Blomqvist, Oiva Koskinen, Pekka Mäkelä ja Tapani Hakavuo.

KOETOIMINTA ARVOONSA

*Teksti: Juha Herttuainen
Kuvat: Kirjoittajan arkisto*

Opaskoirayhdistys järjesti jo perustamisvuotensa joulukuussa 6.12.1948 ensimmäiset epäviralliset opaskoirakokeet. Koeradon pituus oli noin kaksi kilometriä. Radalla oli erilaisia esteitä: vesilätäkköjä, kiviä, kantoja, polun päälle kaatuneita puita, jne, joiden ohi oli koiran ohjattava käyttäjänsä turvallisesti.

Kokeiden tuomareina toimivat kapteeni **Edmund Natunen** ja Opaskoirakoulun johtaja **Birger Brünig**.

Kokeet todettiin onnistuneiksi ja kilpailija olivat innostuneita. Edmund Natunen totesi, että ko-

keet olivat ensimmäiset laatuaan Pohjoismaissa. Kokeisiin osallistuivat sotasokeat **Viljo Kuisma** ja **Eero Suomalainen** sekä siviilisokeat **Arne Åberg**, **Ola-vi Martelius**, **Erkki Vakkala** ja **Birger Malm**. Rodultaan koirat olivat saksanpaimenkoiria, paitsi Vakkalan koira, joka oli saksanseisoja.

Opaskoirat ovat osallistuneet palveluskoirien suomenmestaruuskokeisiin vuodesta 1950. Maaotteluja Norjan kanssa järjestettiin 60- ja 70-luvuilla muutama kerran ja vuodesta 1992 Viron kanssa. Vuonna 2012 Maaottelurinkiin tuli myös Latvia.

Koetointa hiipui 80- ja 90-lukujen vaihteessa. Niinpä päätettiin laatia ns. kansainväliset säännöt yhdessä virolaisten kanssa ja Opaskoira-cup -koesar-

Birger Brüning

Edmund Natunen

SM-kokeet Tampereella 1978. Numero 2 on Teuvo Ylitalo ja numero 1 Artturi Laitinen.

Koirien kanssa vasemmalta norjalaiset Gislaug Nygard ja Ulai Mycklebust sekä suomalaiset Keijo Miettinen ja Seppo Lukkari. Norjalaiset saivat osallistua ulkopuolisina Tampereen SM-kokeisiin. Juha Herttuainen kolmas vasemmalta.

ja käynnistettiin. Kv. säännöillä saatiin kokeet järjestettyä sujuvammin ja koetoiminta elpyikin jopa yli kymmenen koirakon kokeiksi. Opaskoira-cupin tulosten perusteella valittiin maotteluihin lähtijät. Tämän vuosisadan puolella koetoiminta alkoi jälleen hiipua. Opaskoira-cupiin ei tahdottu saada järjestäjiä ja se lopetettiin 90-luvun lopulla. Suomenmestaruuskokeisiin opaskoirat ovat osallistuneet vuodesta 1950 joka vuosi.

Opaskoirakokeet on hieno harrastus

Alun perin opaskoirakokeet olivat keskinäisen kilvoittelun lisäksi koirien taidontarkistustilaisuuksia. Koirankäyttäjiä jopa velvoitettiin osallistumaan niihin, varsinkin jos yhteistyö koiran ja sen käyttäjän ei sujunut kunnolla tai koira opasti virheellisesti. Vastavia taidontarkistuksia suoritetaan nykyäänkin nuorille koirille ja ne on koettu tarpeellisiksi.

Kokeissa käyminen on hieno harrastus. Koereisuilla pääsee liikkumaan koiran kanssa vierailta paikakunnilla, millä on koiraan ja koiran käyttäjään piristävä vaikutus ja liikkumiseen tulee lisää varmuutta. Samalla tapaa muita koirakoita ja monesti kokeet järjestetäänkin täydennyskoulutusleirien yhteydessä. Koesäännöt on laadittu siten, että ne vastaavat käytäntöä. Kokeissa arvostellaan liikkumisen sujuvuutta kaupungissa ja kevyenliikenteen väylillä. Koiran tulee pysähtymällä ilmaista ylitykset, kiertää es-

teet ja opastaa mutkittelematta. Koiran pitää käskystä myös etsiä porras, suojatie, oikealle haarautuva tie, jne. Lisäksi arvostellaan koiran hallittavuutta. Hallittavuusliikkeitä ovat paikalla pysyminen, luoksetulo, seuraaminen ja käyttäjältä pudonneen esineen noutaminen. Yhteistyön sujuvuutta koiran palkitsemista tarkastellaan myös.

Opaskoiran peruskoulutukseen sisältyvät koesäännöissä mainitut asiat, jotka siis jokaisen opaskoiran tulisi hallita. Tietenkin koiran kanssa pitää harjoitella, etteivät taidot pääse ruostumaan. Koetoiminnalla on siis kaksi hyvää tarkoitusta, koiran täydennyskoulutus ja koirakoiden keskinäinen kilpailu.

Suosittelen lämpimästi opaskoiran käyttäjille kokeisiin osallistumista "koiran sisäänajon" jälkeen.

Latvia osallistui Suomen ja Viron lisäksi vuoden 2013 maaotteluun Riiassa. Suomen Erkki Juntikka ja Opas Taavi suorittamassa omaa osuuttaan. Takana kävelevät tuomarit, Zaiga Kļaviņa ja Timo Leppäkorpi.

Viro-Suomi -maaottelu Tallinnassa 2005. Suoritusvuorossa Kaili Mikk.

Päijät-Hämeen ELÄINLÄÄKÄRIASEMA

P. 03 751 0980 // www.vet112.fi
Saimaankatu 18, Lahti

Kotimaiset terassi- ja
parvekelasitukset

LUMON

020 7403 200

Lasiterassit | Parvekelasit | Kaitteet
Auringonsuojaverhot | Huolto

 BILIA

ENJOY WITH THE
ORIGINAL
GREEK WAY!
www.ravintolakreeta.fi

Asiantunteva palvelu ja ketterä kumpparuus.
Alhotie 14, 04430 Järvenpää
Puh. 09-2797 280, Fax. 09-2712 465
www.mer-yhtiot.fi

**Kuopion
Yksityinen
Eläinlääkäri-
asema**

Ajanvaraus
Ma-To 8-17
Pe 8-16
puh. 017 28 21 268
Kiekkotie 2
70200 Kuopio
www.kyea.com

VAMK

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

 KENNEL REHU.fi
"koirat kehuvat kennele rehuun"

 Askel
ELÄINLÄÄKÄRIASEMA

Moukarinkuja 4 A3 (Sahankulman liikekeskus), 04300 Tuusula
www.askel.pro Puhelin 0400 236 254

Koira-
Kissaklinikka
Hund-Kattklinik

**Lemmikkisi hyvinvointi
- hoidossamme!**

www.koirakissaklinikka.fi
Raviraitti 45, Turku
02-276 1999

JOUTSEN

www.joutsen.com

BERNER

Berner Pro
Hitsaajankatu 24, 00810 Helsinki
pro@berner.fi 020 791 00 (vaihte)

 Vetman
www.vetman.fi

OP Keski-Uusimaa

"Rakasta lähimmäistäsi
niin kuin itseäsi"

 essity

Carnikavan ulosmenoteillä ja kylissä on kuvassa näkyvä lakana Latvian 100-vuotisen itsenäisyyden kunniaksi. Kuvassa näkyy Carnikavan keskustaa, Gauja-joki ja taustalla Riianlahti. Alakulmissa Latvian värit, myös valtiolipussa valkoinen ja latvianpunainen.

SATAVUOTIAS LATVIA

Teksti Juha Herttuainen

Tätä kirjoittaessani 18.11.2018 on Latvian 100-vuotisitsenäisyyspäivä. Sitkeästi on sinnitellyt tämä momentti tapettu kansa menneisyudessa Puolan, Ruotsin, Saksan, Venäjän ja Neuvostoliiton miehittämänä ja viime vuosisadalla Siperiaan muilutettuna. Kansakunnan kynttilöistä mainittakoon kirjailija ja kansanrunoilija **Krišjānis Barons**, joka käveli Terbatasta (nyk. Tartto) Liepajaan keräten runoja ja lauluja (dainat) yhteensä yli 200 000 kappaletta. Baronsin keräämä kansanperinneaineisto on julkaistu Latvian dainas-nimisenä kokoelmana. Mainittakoon, että pidimme viime toukokuussa opaskoiraleiriä Smiltenessä, joka oli Baronsin taukopaikka hänen pitkällä patikallaan.

Vuodesta 1991 Latvia on viettänyt nykyistä itsenäisyyttään ja vuonna 1994 se liittyi Euroopan Unio-

nin ja NATON jäseneksi. Rahayksikkö lati oli käytössä vuoden 2013 loppuun, jolloin Latviassa tulivat eurot maksuvälineiksi.

Latviassa on noin 2 000 000 asukasta, joista kolmannes on venäläisiä. Pääkaupunki on Riika (n. 600 000 asukasta) ja seuraavaksi väkirikkain kaupunki on Daugavpils (n. 100 000 asukasta). Zaigan Koirakoulu on 25 kilometriä Riista pohjoiseen sijaitsevassa Carnikavassa, jossa puolestaan on noin 4000 käytössä olevaa asuntoa. Zaigan Koirakoululta on matkaa Via Balticalle (Riika-Tallinna -tie) neljä kilometriä ja Riianlahden rantaan pari kilometriä. Carnikavassa laskee mereen Gauja-joki, joka on noin 450 kilometriä pitkä ja virtaa pätkän mm. rajajokena Latvian ja Viron rajalla.

LATVIAN UUTISIA JA TAPAHTUMIA

Koonnut: Zaiga Kļaviņa

Kuvat: Juha Herttuainen ja Latvian PalvelukoiraYhdistys

Latvialainen yhdistysten yleinen lainvalvoajakärjestö luovutti marraskuussa 2017 Latvian PalvelukoiraYhdistys TEODORS:lle (myöh. yhdistys) "Vuoden palkinnon", joka on tunnustus vammaistyöstä.

Palkinto, kuva: Juha Herttuainen

Joulukuussa yhdistys osallistui Apeirons-vammaisyhdistyksen konferenssiin, jossa se esitteli toimintaansa.

Maaliskuussa Latvian presidentti Raimonds Vējonis (kuvassa oikealla) vieraili näkövammaisten toimintakeskuksessa Juglassa. Myös opaskoiraaväelle tarjoutui tilaisuus tavata presidentti.

Toukokuussa järjestettiin koulutusleiri Smiltēnē, leiristä kerrotaan lähemmin kirjan sivuilla.

Heinäkuussa Satakunnan Näkövammaiset vierailivat Riikassa ja Jurmalassa.

Vasemmalta Katja Arvonen ja kolmas vasemmalta Matti Syrjälä Jurmalassa. Kuva: Juha Herttuainen

Elokuussa järjestettiin yhteistyössä testi terapiakoiriksi aiotuille koirille. Kaikki 12 koiraa läpäisivät testin.

Zaiga testaamassa terapiakoirakokeileita.

Syyskuussa juhlittiin Latvian Punaisen Ristin 100-vuotista taivalta Riian kongressitalon aukiolla. Punainen Risti on toiminut monessa maassa opaskoiratyön taustavoimana ja Latviassakin voimme käyttää opaskoiran valjaissa punaisen ristin tunnusia.

Yhdistyksen esittelylteltta

Terapiakoira työssään.

Syyskuussa toteutettiin Riian kirjastoissa Suomessa-kin tuttu lukukoiraoprojekti, jossa lapset lukivat koirille.

Lokakuussa latvialaiset matkustivat Suomeen osallistuakseen Suomi-Latvia-Viro -maaotteluun. Jälleen Latvian joukkueella oli tuloksena jumbosija, joka taas poiki lupauksen koirien harjoittamisesta parempaan kuntoon seuraavaksi vuodeksi. Kokeet olivat hyvin järjestetyt ja iltaohjelma mainio. Mestaruuden nappasi isäntämaa Suomi.

Latvialainen Aleksejs Volkov/Serena suoritusvuorossa.

Viktors Sergejevs/Neira oli toinen Latvian koirakko.

Erityiskiitos **Elvi Kurrille** joukkueen holhoamisesta Suomessa ja **Laura Shuhmanille** tulkkaamisesta.

Elvi sai kukkia! Kukat luovutti Latvian PalvelukoiraYhdistyksen puheenjohtaja Aleksejs Volkov.

OPASKOIRA MAHDOLLISTAA

*Teksti: Kari H. J. Oja
Kuvat: Juha Herttuainen*

Ensimmäisen opaskoirani Nopan sain 2005. Yhteistä matkaa kesti 2016 asti. Kolme kuukautta ja Opas Camry jatkoi kanssani. Noppa oli ensimmäinen opaskoirani näkövammaisena, Camry on ensimmäinen opaskoirani sokeana.

Noppa kuntoutti minut sydämen ohitusleikkauksesta sekä polvien nivelrikosta. Camry kuntouttaa nyt jalkojeni syvien laskimoiden vajaatoiminnasta.

Noppa mahdollisti parikymmentä vuotta kestäneen laulujeni tekemisen jatkumisen ja keikkani. Ensimmäinen vuosi uuden opaskoiran kanssa menee puolin ja toisin yhteiseen oppimiseen. Päivittäiset tutut reitit antavat rauhaa laulutekstien hiomiin.

Keikkapaikalla opaskoira roudaa minut lavalle mikrofonin ja koskettimiston luo ja pois. Jyväskylän koiranäyttelyyn pyydettiin vuonna 2008 esittämään opaskoiratoimintaa. Pari kertaa esittelypöytäamme luota poistuimme areenalle puolen tunnin esitykseeni, jonka aloitin "Opaskoiran elämää"-laullani.

Opas Camry tuli maaliskuussa 2017. Olen tyytyväinen kotikoulutukseen. Useamman opaskoirakouluttajan ansiosta saimme hyvät pohjat yhteistyölle.

Yhteydenpito opaskoirieni hoitoperheisiin tukee menoamme. Peesareiden apu on tärkeä osa opaskoiratyötä. Vertaistuki opaskoirakoiden kanssa helpottaa koiranlukutaitoa.

OPASKOIRAN ELÄMÄÄ:

*Sävel ja sanat:
Kari Oja*

*Minä valjaat koppaan.
Liitän osaksi kroppaan,
mun ja karvaisen oppaan.
Innostuksensa minutkin mukaan saa.
Kerrankos sitä pohti,
mennäinkö ohi vai kohti?
Perille jo johti.
koulutettuna yhteinen matkamme jaa.*

*On tää opaskoiran elämää.
Ruokapalkalla neliveto selvittää.
On tää opaskoiran elämää,
turvallisesti työmatka taakse jää.*

*Työhösi keskityt tiukkaan.
Varot märän ja liukkaan,
reagoit eleeseen niukkaan.
suojatiehen, tasoeroon seisahtuen.
Mutta tullessa vapaan
kaverisi tapaan
syöksyt vaikka rapaan.
Olet pienestä hetkestä onnellinen.*

*On tää opaskoiran elämää.
Ruokapalkalla neliveto selvittää.
On tää opaskoiran elämää,
turvallisesti työmatka taakse jää.*

*Ojan pohjalla vissin
purat pommin ja pissin.
Tehdessäsi missin
saat torun tai jopa tukistuksen.
Lähellä illansuuta
kiitos on ihan muuta.
Se on ruista ja luuta.
Meistä väsynyt on se toinen.*

*On tää opaskoiran elämää.
Ruokapalkalla neliveto selvittää.
On tää opaskoiran elämää,
turvallisesti työmatka taakse jää.*

*Kaksivuotisna alat
halusta palvella palat,
yhteiset tassut ja jalat.
Taival tahtuu ja kotiin taas reittimme vei.
Eläkkeelle kerran
vuosia tusinan verran
viimein syliin Terran.
Muisto mielestä kuitenkin himmene ei.*

*On tää opaskoiran elämää.
On tää opaskoiran elämää.*

"Opaskoiran elämää" esitetty:

- Jyväskylän kansainvälisen koiranäyttelyn ohjelma-areenalla 2008
- Kaustisen kansanmusiikkifestivaaleilla Soittosalissa ja lastenteltassa
- Palokan LC:n kirkkokonsertissa (kuorossa kolme opaskoirakkoa ja yksi peesari)
- Puuppolan asunnottomien yön tapahtumassa
- Näkövammaisten koululla
- opaskoirakoulutuksissa ja tapahtumissa

Kari ja Noppa syyskuussa 2006

Kari ja Camry huhtikuussa 2017

Makoisaa joulua! 😊

"Selväs teki. Entä haluatko sinäkin jotain jouluherkkuja...?"

SARI HYVÖSEN PIIRROKSIA 2

Sari Hyvönen on 33-vuotias vaikeasti heikkonäköinen nainen, joka piirtää lukutelevision avulla.

Kaikki nämä kolme kuvaa ovat saatavissa joulukortteina. Niitä ja muitakin Sarin piirtämiä joulukortteja ja Ottis-sarjakuvakirjoja voi tilata sähköpostitse osoitteesta:

merja.hyvonen@live.fi

Lisää kortteja esitellään opaskoiranjoulu.fi -sivuilla, josta niitä voi myös tilata.

Ottilia ja maanmainio matto by: Sauri

Lattialle siivotulle se aatonäättona levitetään...

Vuoden olen odottanut tätä mahtavaa mattoa, mattoa maailman parasta.

Siinä lepää tassut opastuksen uuvuttamat, matto armahin ympyräinen, lampainen ja lattiano.

Sen salamana itsellein, valtaan, huolella varttiin, ei tahtoni taivu.

Sen päätä näen, etuoven, takaoven, keittiän ja olkkarin. Näen kuka tulee, minne menee, mitä tekee, portaitako kiipeää...

Tätä mattoa ei kukaan multa vie, vartiassa istun koko joulun lie...

Mutta mitä nyt? Keittiössä kolisee...

Siellä näen emäntäni ja hänellä onkin...

Älä luovuta! Näin se viime jouluna päättyi!

Pidä ittesi labbiksena! Matosta en luovu! **NAMI!** Päätös pitää! **MUTTA NAMI!**

Ehkäpä entisiin... Jos ihan nopeasti...

Salamana hyökkää Ottilia, susien-sien oveluudella...

Omen- ikana rouskuvainen tuntui hauska hampaissa lohduksi selta mahaassa...

Palaa oikeapäätä, mattoni maanmainio...

Iso vihreä jälleen mattoni vei, tilaa mulle riitä ei...

Räyh ja räyh! ei kai sentään TAAS?

Loppiaiseen mokoma tuossa tärättää.

Latvassansa se jopa piparkakkuani roikottaa, kuulemma vudenvuoden raketit sen mulle sieltä pudottaa

Mutta ensi vuonna mua huijata ei. Alon silloin matollani vihreä saa ulkona pimeässä mokottaa.

Keittiössä sentään mattoja monta, onneni pikkuisen terotonta

Vahtinakin monta on lahjatoivetta mulla, ehkä aattena annan Joulupukin sisään tulla

Labradorinnoutajan pentuja myytävä

Neira ja yhdeksän pentua.

Zaigan Koirakoulu myy 10.11. syntyneitä labradorinnoutajan pentuja. Pennut ovat mustia, emä on Neira-niminen opaskoira. Pennut rekisteröidään FCI-rekisteriin. Pentue on Latvian Carnikavassa, 25 km Riikasta Tallinnan suuntaan.

Tiedustelut: **Zaiga Kļaviņa** +371 2946 2975,
zaigak@inbox.fi

Juha Herttuainen (suomeksi): +358 40 353 1979,
juha@opaskoiranjoulu.fi

Zaigan Koirakoulu

Opas-, avustaja- ja terapiakoiria
Koirahotelli

Zaiga Kļaviņa & Juha Herttuainen
Apinu iela 14, Carnikava, LV-2163, Latvia
Zaiga: +371 2946 2975, zaigak@inbox.fi
Juha (suomeksi): +358 40 353 1979,
juha@opaskoiranjoulu.fi

Latvian Palvelukoirayhdistys TEODORS

Servisa suņu biedrība TEODORS
Perustettu Riiassa 12.4.2013.
www.teodors.org

Hoitamisen ammattilaiset

PERUSTOIMENPITEET: VAATIVAMMAT TOIMENPITEET:

- rokotukset
- hammas kivien poisto
- iho- ja korvatulehdukset
- kastraatit
- sterilaatiot

- sisätaudit
- ortopedia, myös urheilukoirat
- neurologia
- käytösongelmat
- akupunktio

AISTI
ELÄINSAIRAALA

PÄIVYSTYS
24 h

puh. 010 423 2142 • Virtatie 9, Myyrmäki, 01600 VANTAA • www.aisti.info • Ajanvarauksella klo 9-20

REHELLISTÄ KOIRANRUOKAA, JOKA ON JUURI
SITÄ MILTÄ NÄYTTÄÄ: SUOMALAISTA LIHAA,
LUUTA JA SISÄELIMIÄ.

 WWW.MUSHBARF.FI

OPASKOIRAN JOULU RY - TOIMINTAA 2017

Vuosi 2017 oli yhdistyksen kuudes toimintavuosi. Hallituksen jäseninä ovat toimineet Sirpa Tenhami puheenjohtajana sekä Juha Herttuainen ja Rauno Kinnunen. Hallitus kokoontui tilikauden aikana kolme kertaa. Vuoden lopussa yhdistyksessä oli 26 jäsentä. Jäsenmaksuja ei peritty. Toiminnantarkastajana toimi Elli Isaksson.

Yhdistys julkaisi Opaskoiran Joulu 2017 -nimisen kirjan, jota myytiin varainhankintatuotteena. Yhdistys sai varainhankinnalla ja lahjoituksina tuottoja yhteensä 8562,50 euroa. Menopuoli muodostui julkaisutoiminnan kuluista siten, että tilikauden tulokseksi muodostui yhteensä 1,49 euroa.

Yhdistys tuki Viron talkootyönä Viron opaskoirakoulun rakentamista ja muita pienempiä tapahtumia, joissa oli opaskoirankäyttäjiä ja sokeita lapsia mukana – myös Suomesta. Yhdistyksen toimesta välitettiin Baltian näkövammaisille valkoisia keppejä, lukutelevisioita ja muita käyttökelpoisia apuvälineitä sekä sokkonuorisolle hyväkuntoisia ulkoiluvaatteita ja kenkiä.

Juha Herttuainen

Opaskoiran Joulu ry kiittää lahjoittajia, yhdistyksen muita tukijoita ja kumppaneita erinomaisesta yhteistyöstä vuonna 2017!

OPASKOIRAN JOULU RY, YHTEYSTIEDOT

Y-tunnus: 2561927-2
Rekisterinumero: 209.891
Pankkitili: FI84 1215 3000 1339 29
BIC-tunnus: NDEAFIHH
Kotisivut: www.opaskoiranjoulu.fi

Puheenjohtaja/sihtööri: Sirpa Tenhami
Hyljemäenportti 3 B 6, 02260 Espoo
Puhelin: 050 563 5235
Sähköposti: sirpa@opaskoiranjoulu.fi

TUE TOIMINTAAMME!

Julkaisutoiminnan lisäksi yhdistys hankkii varoja vastaanottamalla avustuksia, lahjoituksia ja jälkisäädöksiä.

Rauhallista Joulua opaskoirille!

A	AEH Hako Oy Leppäluodontie 4 90800 Oulu Puh. 040 056 0036	Alajärven Apteekki Keskuskatu 14 62900 Alajärvi Puh. 06 557 2249	Alfa Laval Nordic Oy Itsehallintokuja 6 Espoo Puh. 09 804 041 www.alfalaval.fi	Apaja Engineering Oy Karhunkäynti 5 90540 Oulu Puh. 040 516 8617	Ari Siivonen Tmi Hollola Puh. 040 084 0340
Ariki Oy Sinimäentie 8 B 02630 Espoo Puh. 020 765 9361	Arkkitehtitoimisto Hanna Lyytinen Oy Hämeenkatu 13 B 33100 Tampere Puh. 010 439 9499 www.arkklyytinen.com	Asennus Misso Oy Markulantie 119 B Turku Puh. 040 585 5817	Asianajotoimisto Elo & Meriläinen Oy Iskoskuja 3 Kauppakeskus Myyrmanni 01600 Vantaa Puh. 09 504 2245	Asianajotoimisto Hannu Vehanen Käsityöläiskatu 1 Turku Puh. 02 232 2272	Asianajotoimisto Harju & Kiviranta Unioninkatu 45 A 9 Helsinki Puh. 050 081 1117
Asianajotoimisto Railas Oy Salomonkatu 5 00100 Helsinki Puh. 020 734 8654	Asianajotoimisto Weckman & Weckman Ky Vanha Porvoontie 5 as 23 04600 Mäntsälä Puh. 050 490 8516	ATOR Consultants Oy Söderkullantie 120 07740 Pernajan vanhakylä Puh. 040 077 0094	Autohuolto Team Malmberg Oy Sorrnorinne 9 08500 Lohja Puh. 044 038 3888	Autoilija Jarmo Kiekara Lehtomäenkatu 4 A 4 33580 Tampere Puh. 0400 623 578	Autoilija Olavi Tikkanen Tmi Kemi Puh. 040 039 2754
Autokorjaamo Startti Oy Peilipojantie 1 91800 Tyrnävä Puh. 08 349 765	Avarom Oy Asentajankatu 5 Helsinki Puh. 050 349 7363	B	Björklund Båtslip Kb Bruddalen 42 23390 Iniö Puh. 02 463 5343 www.bjorklundbatslip.fi	Bora Välimeren Ravintola Hättilänkatu 1 13210 Hämeenlinna www.bora.fi	Byggnads Kb Sören Wickström Kantarellvägen 22 10600 Ekenäs Tel. 040 073 6497
D	Dentalhuolto Leiniö Oy Turku	Dino-Transport Oy Puh. 040 505 6996	Dogstock Ky Tehontie 19 45200 Kouvola Puh. 040 378 6597 www.dogstock.fi	E	Ekoiännät Ky Rullakatu 18 C 15900 Lahti Puh. 050 558 4891
Elimäen Liikenne Oy Loviisantie 9 47200 Elimäki Puh. 05 744 1400	varattu	Eläinlääkäri Elina Rintala Jaakonkuja 13 60800 Ilmajoki Puh. 040 036 2232	Eläinlääkäri Meelis Reimaa Hietalantie 48 A li Puh. 0500 318 168	Eläinlääkäriasema Lemmikki Oy Kajaaninkatu 34 90100 Oulu Puh. 08 311 5866	Hyvää joulun odotusta!
Eläintarvikeliike Tottakai Alasuutarintie 5 Kotka Puh. 05 228 8622	EP:n Kehärakenne Oy Seinäjoke	EQUA Simulation Finland Oy Keskuyöntie 3 A 1 02210 Espoo Puh. 040 769 0010	Er-Ra Metall Oy Ihavantie 5 Auvainen Puh. 040 065 1124	Erikoishammasteknikko Jaakko Laine Kauppiskatu 10 C 20100 Turku Puh. 02 233 6018	Erikoislääkintävoimistelija Jouni Varis Tmi Reisjärventie 421 44800 Pihtipudas Puh. 040 839 4183
Erätuulen Kennel www.erätuulen.fi	Esko Haiko Tmi Moreenitie 21 04250 Kerava Puh. 040 500 4015	Espoon Hissi Oy Puh. 020 781 1888	Etelä-Hämeen Eläinhoitola Tassutie 1 Parola Puh. 040 555 8878 www.koirahoitola.fi	Euran Lemmikkipalvelu Satakunnankatu 27510 Eura Puh. 044 929 2512	F
F-animal Oy Haarajoen asemakatu 14 04410 Järvenpää www.f-animal.fi	Fenix Sign Oy Kivikontie 1 05460 Hyvinkää Puh. 019 426 2500	Finnester Coatings Oy Mestarinkatu 3 15800 Lahti Puh. 040 767 2119	FinnHarr Oy Nahkurintie 5 14960 Puutikkala Puh. 040 546 1343	Finoa Oy Satakunnantie 162 20320 Turku Puh. 0400 142 215 www.laata.fi	Focusplan Oy Pitkämäenkatu 6 Turku Puh. 010 4240 400 www.focusplan.fi
Foto-Oksman Ky Kievarinkatu 4 Leppävirta Puh. 017 554 2488 www.fotooksmann.fi	Fysikaalinen Hoitolaitos Kirkonkylän Fysioterapia Hiiidenhaudantie 3 18100 Heinola Puh. 03 718 3983 www.kirkonkylanfyysioterapia.fi	Fysioterapeutti Hanna Laaksonen Hanko Puh. 050 435 6522 www.hannalaaksonen.fi	G	Graafisen suunnittelun toimisto Miks' ei! Oy Huvilakatu 17 (sisäpiha) 00150 Helsinki Puh. 040 540 8494	Granlund Riihimäki Oy Tempellicatu 8 11100 Riihimäki Puh. 010 759 2000 www.granlund.fi
Grefinn Oy Immersbyntie 395 01150 Söderkulla Puh. 010 322 2900 www.grefinn.fi	H	Hakalantien Korjaamo Oy Hakalantie 228 86710 Kärsämäki Puh. 040 830 6778	Haminan Keskus-Apteekki Satamakatu 9 49400 Hamina Puh. 045 123 2744	Hammashoitola Intakti Oy Hallituskatu 12 B 95400 Tornio Puh. 0400 186 800	Hammalaboratorio Autio Oy Itsenäisyydenkatu 39 Pori Puh. 02 633 6644 www.tendent.com
Hammalaboratorio Katriina Ruisvaara Oy Aleksanterinkatu 29 B 11 33100 Tampere Puh. 03 263 4500	Hammalääkäri Maija Silanterä Keskustie 1 21420 Lieto Puh. 02 487 1686	Hammalääkäri Mika Räsänen Kuuhunharjuntie 21Kangasala Puh. 03 377 0700 www.hammasmaakarimika- rasanen.fi	Handelsbanken Keskuskatu 29 48100 Kotka Puh. 010 444 3630	Hautausoimisto Anja Viitala Oy Uusikoivistontie 40 Pori Puh. 02 635 1160	Haw-Mark Oy Heinäsuontie 38 Helsinki Puh. 050 567 7553
Heikius Hus-Talo Vasavägen 674 66710 Kaitsor Tel. 06 383 5633 www.heikius.com	Helsingin Laskentasäätö Oy Henrikintie 7 F Helsinki Puh. 0400 947 002	Hessumobiili Oy Muskettitie 27 02680 Espoo Puh. 050 042 9232	HI Tekniikan Käännökset Oy Luhtatie 11 26560 Kolla Puh. 044 929 2512	Hoitokoti Annala ja Annalakodit Oy Sarvisalontie 14 A 59800 Kesälahti Puh. 0400 134 864	Hoivayksikkö Honkakoti Ky Rekivaarantie 57 Hammassahti Puh. 013 746 537 www.honkakoti.fi
Hydjan Oy Rattitie 10 Helsinki Puh. 010 843 6600 www.hydjan.fi	Hydropress Huber Ab Hankasuontie 9 00390 Helsinki Puh. 020 712 0620 www.huber.fi	Hyllykallion Silmäasema Oy Hyllykalliontie 2 60510 Hyllykallio Puh. 06 428 9500	Hyvää joulua!	Hyvää joulun odotusta! Toivottaa Päivi Niemiahio	Hämeen Lasitoimi Oy Uhrikätkäntie 6 13130 Hämeenlinna Puh. 03 682 2247
I	Iitin Graniitti Oy Perheniementie 451 47450 Perheniemi Puh. 040 080 9095	Ikaalisten Tilji ja Kiinteistö Oy Vanha Tampereentie 18-20 39500 Ikaalinen Puh. 03 457330 www.iktiki.com	Ilomantsin Betonituote Kautto Oy Mustalammentie 6 A 82900 Ilomantsi Puh. 040 595 9191	Independent Express Finland Oy Rahtitie 2 01530 Vantaa Puh. 040 022 1422	Insinööri-toimisto Kantelinen Oy Jokikatu 7 A 39 Joensuu www.kantelinen.fi
Insinööri-toimisto Kimmo Kaitila Oy Sentnerikuja 3 00440 Helsinki	Insinööri-toimisto Petteri Oy Kirkkojärventie 17 21140 Rymättylä Puh. 050 520 1973 www.petteri-oy.com	Isännöintimestarit Oy Sofiankatu 3 A 20100 Turku Puh. 044 056 7040	J	J-Trading Oy Ab Kuriiritie 15 01510 Vantaa Puh. 020 745 8600 www.j-trading.fi	Jan Ankelo Ky Loimaa Puh. 040 047 4105
Jennin Herkkupalvelu Oy Heinoontie 345 Sastamala Puh. 044 308 1654	JiHaa Oy Sysykuja 2 01400 Vantaa Puh. 040 077 8226	JJN Monirakennus Ky Kallinlahdenkatu 1 39500 Ikaalinen Puh. 040 087 4391	JME Catering Oy Tallimäentie 8 25900 Kemijärvi Puh. 045 132 5171	Joensuun KatseOptiikka Oy Kauppakatu 29 Joensuu Puh. 013 224 740	Joensuun Lukituspiste Oy Wahlforsinkatu 6 80100 Joensuu Puh. 050 492 5351

Rauhallista Joulua opaskoirille!

Jonatrans Oy Kuruntie 621 39820 Kihniö Puh. 040 079 6971	JT-Export Oy www.jt-export.com	Juhla- ja pitopalvelu Ritarinkangas Oy Haaralantie 133 42100 Jämsä Puh. 040 825 6587	Jyrkkä-Jet Oy Monniniinja 382 Hyvinkää Puh. 040 099 8488	Jyväskylän Sähkö ja Tele Oy Laukaantie 4 Jyväskylä Puh. 050 587 5321 www.jstoy.com	K
K-market Merituuli Lasimesarintie 12 67300 Kokkola Puh. 06 824 1450	K-market Reimari Keiteleentie 3 72600 Keitele Puh. 017 852 111	K-Rauta 75 Vanha Porvoontie 243 01380 Vantaa Puh. 020 775 7575	K-supermarket Kampi Urho Kekkosen katu 1 A 24 00100 Helsinki Puh. 09 252 6060 www.k-supermarket.fi	K. Rosenström Oy Yrittäjänkatu 4-6 06150 Porvoo Puh. 040 020 7330	Kaarinan Eläinlääkäriasema Oy Kiesikatu 4 Kaarina Puh. 040 545 0862
Kaarinan Puutyö Oy Pohjanpellonkatu 10 20780 Kaarina Puh. 0400 520 547	Kahvila Jääherne Hernematalankatu 4-6 Helsinki Puh. 044 287 9910	Kahvila Konditoria Miorita Valtakatu 5 94100 Kemi Puh. 016 256 811 www.miorita.fi	Kaisoft Oy Kuukusenkuja 23 87500 Kajaani Puh. 050 585 9474	Kangasalan rakennus-, -saneeraus ja hitsaustyö Ponsalanatie 1236 Tohkala Puh. 040 419 3411	Kangasniemen seurakunta Kirkkoniementie 2 51200 Kangasniemi Puh. 040 014 3600 www.kangasniemenseura- kunta.fi
Kanniston Leipomo Mekaanikonkatu 4 Helsinki Puh. 010 548 9401 www.kannistonleipomo.fi	Kari Pirttinokka Tmi Kuklantie 29 23800 Laitila Puh. 050 372 9441	Katto Elvis Tmi Varpaisjärventie 555 Niissä Puh. 050 581 7600	Kaurialan Apteekki Kaiwokatu 7 Kauppakeskus Goodman 13100 Hämeenlinna Puh. 03 682 4400	Kenel Rottdames Puh. 045 125 4128 www.rottdames.fi	Kenel Wolfheart Luhtikyliä Puh. 040 544 0030
Klaukkalan Apteekki Klaukkalantie 55 01800 Klaukkala Puh. 09 276 6950 www.klaukkalanapteekki.fi	KNF-Laboratoriot Oy Pohjoinen Hesperiankatu 17 C 5. krs 00260 Helsinki Puh. 010 346 5540 www.knf.fi	Koirakoulu Masseter Tmi Pulttite 14 Helsinki Puh. 040 589 4206 www.masseter.fi	Konehuolto A. Uotila Ky Urheilutie 34 31400 Somero Puh. 040 053 4066	Konehuolto Jorma Heikkonen Oy Riihikatu 6 Riihimäki Puh. 040 052 0772	Konepaja Mansner Oy www.mansner.fi
Koneurakointi Kempas Oy Nivankankaantie 11 b 83100 Liperi Puh. 040 018 2318	Koneurakointi M. Viitala Tullikairantie 95 92470 Tuomioja Puh. 040 082 4182	Koneurakointi S. Erkkonen Luovantie 407 60760 Pojanluoma Puh. 040 416 4442	Konsultointi ja Laskenta Ahonen Keskitatu 1 A 5 04200 Kerava Puh. 044 523 7676	Konsulttitoimisto Metodi Oy www.metodiconsulting.com	Kontiolahden Tiltoimisto Ky Keskuskatu 21 81100 Kontiolahti Puh. 013 731 683
Koskelan Saha Oy Hynnälantie 231 63130 Mäyry Puh. 040 026 5892	Kotilaen Puutarha Mäkelänkatu 4 99130 Sirkka Puh. 040 738 1198 www.kotilaenpuutarha.fi	Kotipalvelu Hoiva & Harja Oy Lehmuskuja 12 A 16 Kerava Puh. 0400 478 846 www.hoivajaharja.fi	Kotipalvelu Tuija Westlin www.siivouskerava.fi	Kotohoiva Maarit Kohtanen Oikotie 4 61600 Jalasjärvi Puh. 050 540 0169	Koulutettu Hieroja Ville Montonen Kannusillankatu 10 Espoo Puh. 050 917 6644
Kouvolan mattoasennus ja saneeraus Oy Kanervintontie 5d 45200 Kouvola Puh. 045 899 4608	KSF Media Ab www.ksfmedia.fi	Kukka- ja Hautaustoimisto Bovellan Pohjoisankatu 7 A 74100 Iisalmi Puh. 017 826 633 www.bovellan.fi	Kuljetus GF-Trans Oy Ab Krepsinkuja 3 B 7 02580 Siuntio Puh. 040 044 1910	Kuljetus Heikki Eerikäinen Oy Oitti Puh. 040 048 5669	Kuljetus Jonne Rajala Oy li Puh. 040 963 4155
Kuljetus Litmanen Kyrönniemenkuja 11 A 7 57200 Savonlinna Puh. 040 590 0968	Kuljetus Simo Iiitti Ky Hartola Puh. 040 728 6849	Kuljetus Suutarinen Oy Vainölänpolku 11 A Lohja Puh. 040 083 8534	Kuljetusliike Eino Nikka & Knit Nikantie 17 Pekanpää Puh. 0400 785 844	Kuljetusliike Haukkala Ky Taipaleentie 12 62375 Ylihärmä Puh. 040 066 8848	Kuljetusliike J. Valkama Rautajärventie 464 Kynäri Puh. 0400 231 606 www.kuljetusliikejvalkama.fi
Kuljetusliike O Vilander Oy Myllyojantie 3 96190 Rovaniemi Puh. 040 723 2205 www.ovilander.fi	Kuntoaura Oy Norintie 1048 61840 Norinkylä Puh. 050 591 0489 www.opintalo.com	Kuopion Pikapesula Puijonkatu 12 70100 Kuopio Puh. 017 261 8330	Kylmäojan Kuljetus Oy Kulloonmäentie 27 02940 Espoo Puh. 09 863 1800 www.kylmaoja.fi	Kymdata Oy www.cads.fi	L
L-O Backman Kb Gustavsvägen 3 10620 Ekenäs Puh. 019 241 4550	Lapin Teollisuusrakennus Oy www.ltr.fi	Lapväärtin apteekki Lapväärtintie 729 64300 Lapväärtti Puh. 06 222 1110	Lasi-Kalle Oy Akkalankuja 4 Jyskä Puh. 020 785 1851 www.lasi-kalle.fi	Laskentatieto Oy Yliopistonkatu 33 G 122 20100 Turku Puh. 040 099 5650	Leimet Oy Puh. 02 8387 3300 www.leimet.fi
Lemmikkikellari Riemu Helsingintie 50 Lahti Puh. 03 753 0208 www.riemukauppa.fi	Liike- ja yrityskeskus Kori Koritie 2 Lahti-Villähde Puh. 050 071 5797	Lining Oy Ab Tiilenlyöjänkuja 9 B 01720 Vantaa Puh. 029 006 160 www.lining.fi	Lomakylä Atimo Tmi Kemijärventie 547 98900 Kuusamo Puh. 040 032 3961	Luontaistuntija Teuva Porvarintie 18 Teuva Puh. 06 267 1456 www.luontaistuntijateuva.fi	LVI-Wiik Oy Alhonkuja 27 04500 Kellokoski Puh. 040 027 1989 www.lviwiik.fi
Länsi-Kalkkuna Oy Säkylä	Länsi-Porin Uusi Apteekki Eteläväylä 2 28610 Pori Puh. 02 637 7763	M	Maansiirtourakointi Ijas Oy Petäjävesi Puh. 0400 547 726	Maaseudun Terveys- ja Lomahuolto ry MTLH Ruoholahdenkatu 8 00180 Helsinki Puh. 010 219 3460	Maria Katramo Tmi Puh. 044 337 1498 Psykoterapiapalvelut
Martinlaakson Apteekki Kivivourentie 4 Vantaa Puh. 09 8553 1400 www.martinlaaksonap- teekki.fi	Matka-Jortikka Tmi Härkitie 1 Köyliö Puh. 040 022 5250 www.matkajortikka.fi	Matura Korhonen Oy Suonpääntie 36 41940 Vesanka Puh. 040 527 4926 www.matura.fi	MER-yhtiöt Oy Alhotie 14 04430 Järvenpää Puh. 09 279 7280	Metallisorvaamo A. Pakarinen Oy Pikitie 6 Nastola Puh. 03 780 7750 www.metallisorvaamopa- karinen.fi	Metallivalmiste A. Laaksonen Oy Pumppaamontie 32 05800 Hyvinkää Puh. 010 397 0300
Metsäkoneyhtymä Antti ja Reino Tuori Mäenpääntie 12 66400 Laihia Puh. 040 033 7154	Metsämaisema LA Oy Viitonen 1545 70900 Toivala Puh. 040 018 4710	Mika Matiskainen Tmi Liljaraitti 5 Mikkelä Puh. 040 055 9479	MS-Trans Oy Kuljetuspalvelut Espoo Puh. 040 500 9187 ms-trans@hotmail.fi	Musti ja Mirri Haukipudas Välitie 6 90830 Haukipudas Puh. 045 278 6344 www.mustijamirri.fi	N
Nakaran Kalanyllylälaitos Ky Virolahti	Nakkilan kunta www.nakkila.fi	Naprapath Elektrofysio Peter Laxström Kustaa Aadolfinkatu 1 67100 Kokkola Puh. 040 061 8898	Neopoint Oy Koivuvaarankuja 2 Vantaa Puh. 040 841 8829 www.neopoint.fi	Nepaliläinen Ravintola Mountain Helsinki Puh. 09 454 0501 www.ravintolamountain.com	varattu
NeuroPirkot Oy Parolantie 9 Hämeenlinna Puh. 044 061 9552	Norelco Oy Taitajantie 4-6 Savonlinna Puh. 015 576 770 www.norelco.fi	NPE Kulplan Oy Patamäenkatu 7 33900 Tampere Puh. 03 253 8200	Nuohouspalvelu Huumonen Varkaus Puh. 0400 771 045	O	Ollas Bokföring Kb Ky Kartanontie 14 A 1 Liljendahl Puh. 040 754 3171

Rauhallista Joulua opaskoirille!

Ortomat Herpola Oy Artukaistentie 15 20240 Turku Puh. 02 276 4700	OSTP Finland Oy Ab Pohjantie 11 68600 Pietarsaari Puh. 020 778 5500 www.ostp.biz	P	Parkanon Kuntoutuskulma Ky Keskuskatu 7 Parkano Puh. 03 448 1498 Puh. 040 521 8399 www.kuntoutuskulma.fi	Parturi-Kampaamo Hiuspiste Kauppakatu 21 35800 Mänttä Puh. 03 474 2867	Parturiliike Raiili Kuivanen Muotialantie 29 Tampere Puh. 040 577 8036
Pasi Raittinen Hankasalmi Puh. 0400 717 350 Avuksi muuttoihin	Patajoki & Tarkkala Oy Piriläntie 39 Kammenniemi Puh. 0400 945 155 www.patajokitarkkala.fi	Peab Oy www.peab.fi	Perhepalvelu Vilperti Palolammentie 8 Taavetti Puh. 040 520 0035 www.perhepalveluvilperti.fi	Pieksämäen Uusi Apteekki Keskuskatu 30 Pieksämäki Puh. 040 539 0655 www.pieksamaenapteekki.fi	Pieneläinhuolto Päivin Karvaturret Komerintie 23 Mynämäki Puh. 044 209 9660 www.paivinkarvaturret.com
Pieneläintuhoamo Usva Oy Antennikatu 111 Jyväskylä Puh. 040 733 3590	Piikkiön Apteekki Hadvalantie 8 Piikkiö Puh. 02 479 5255 www.piikkionapteekki.fi	Pikku Matti Oy	Pirkanmaan Lattia-asennus Oy Takamaantie 2 D 16 33960 Pirkkala Puh. 040 741 2635	Pirkanmaan rakennuttamis- ja valvontapalvelu Oy Kunnantie 2 36200 Kangasala Puh. 045 209 5300	Pirtin Hautauspalvelu Oy Pori Puh. 040 173 9866 www.pirtinhautauspalvelu.fi
Pitopalvelu Lukkarinen Anja www.pitopalveluanjalukkarinen.fi	PixMill Group Oy Koivuhaantie 2 C 01510 Vantaa Puh. 010 230 7700	Pizza Service - Hakunila Laukkarinne 4 01200 Vantaa Puh. 09 726 3024	Pohjan Uusi Maa Oy Kuopio Puh. 040 910 0926	Pohjanmaan Kiinteistötuutkinta Oy Laihokatu 5 60320 Seinäjoki Puh. 044 252 7155	Pohjanmäentien Hyvinvointi Oy Pohjanmäentie 14 47400 Kausala Puh. 040 744 8866
Pohjois-Savon Sairaanhoidopiiri Kuopio www.psshp.fi	Polartek Oy Taka-Lyötyn katu 4 90140 Oulu Puh. 020 743 9700	Polartherm Oy Polarintie 1 29100 Luvia Puh. 02 529 2100 www.polartherm.fi	Psykoterapiakeskus Oivallus-RP Oy Apollonkatu 15 A 26 00100 Helsinki Puh. 044 033 3787	Puuha- ja Eläinpuisto Veijari Puistotie 1 43250 Kolkanlahti Puh. 040 062 1663 www.puuhaistuoveijari.fi	Q
QTec Engineering Oy Niinikurantie 1 33880 Lempäälä Puh. 040 719 0625	R	R.C.M. Kiinteistöapu Raaseporintie 3 B 18 00900 Helsinki Puh. 040 549 7935	Raahen Konepajatyö Oy Pajakatu 3 92150 Raahе Puh. 08 221 991 www.konepajatyo.fi	Raahen Talonhoito Oy Mestarinkatu 6 92120 Raahе Puh. 040 687 5920	Rahtirolo Oy Puusepänkujä 1 62800 Vimpeli Puh. 06 565 2420
Rajuve Oy Virusmäentie 58 20300 Turku Puh. 044 084 0808	Rakennus Järvenoja Oy Joutioentie 42 Lahti Puh. 050 524 5989	Rakennus Palvelu Lahtinen Petri Oy Helsinki Puh. 040 518 3631	Rakennustoimisto A. Sipilä Tmi Uutelanatie 14 50300 Mikkeli Puh. 044 015 1093	Rakentajat Piippo & Pakarinen Oy Kauppamäki 3 02780 Espoo Puh. 040 044 9041	Rallizoom Tuomisenatie 13 05800 Hyvinkää Puh. 0400 643 085
Ramin Remonttipalvelu Jussinkuja 1 51200 Kangasniemi Puh. 040 507 2732	Ranmarina Oy Ranmarinantie 120 25500 Perniö Puh. 044 932 0110	Ratio Pro Oy Ruusuontie 2 16900 Lammi Puh. 050 528 8883	Rauhanmajan Arkiapu -työosuuskunta Katavistonatie 229 Säköylä Puh. 044 056 9920	Rauman kaupunki www.rauma.fi	Rautalammin Rakennus Oy Kuopiontie 30 77700 Rautalampi Puh. 040 031 6323
Ravintola Antika Väinöläntäkatu 1 33100 Tampere Puh. 03 214 1282 www.antika.fi	Rock & Dog Finland Maaherrankatu 30 50100 Mikkeli Puh. 040 511 0196	Roihupellon Rengas Oy Tulppatie 16-18 A Helsinki Puh. 020 734 8780 www.roihupellonrengas.fi	Rovaniemen seurakunta www.rovaniemenseura- kunta.fi	rrraitit Oy	Ryhlyn talli Häppiläntie 698 49860 Klämila Puh. 050 535 8511
S	Salon Akvaarioliike Oy PetMart Vilhonkatu 11-13 Salo Puh. 02 731 6950 www.salonakvaario.fi	Sanil Europe Oy Ltd Perustie 31 A 00330 Helsinki Puh. 040 040 7465	Savonlinnan 3. Linnanportin Apteekki Nojanmaantie 15 Savonlinna Puh. 015 476 0393 www.apteekkiin.fi	Scanria Oy Ab Kuopio Puh. 020 144 0786 www.scanria.fi	SEO Heinävaara Ilomantsintie 2205 A 82110 Heinävaara Puh. 013 717 942 www.seo.fi
Siipotec Oy Ketolankuja 2 Kalajoki Puh. 08 469 4800 www.siipotec.fi	Siivouspalvelu Luuttu ja Harja Onkijärventie 62 Kangasala Puh. 0400 787 520	Sisä-Savon Pipe & Welding Service Oy Pajamiehentie 4 Varkaus Puh. 040 512 4580	Siukola Motorsport Ky Ruusutie 4 A 01300 Vantaa Puh. 040 033 3043	Sten & Co Oy Ilvesvuorenkatu 4 Nurmijärvi Puh. 020 743 4610 www.sten.fi	Sulzer Pumps Finland Oy Kotka Puh. 010 234 3333 www.sulzer.com
Sundes Oy Satakielentie 3 Klaukkala Puh. 040 552 6110	Suomen Elintarviketöyläisten Liitto SEL Ry	Suomen Eläintuhoamo Oy Pukkilantie 265 07600 Myrskylä Puh. 020 331 234	Suomen Kaivosaneeraus Oy Vanhanluostarintie 17 Masku Puh. 044 091 9118 www.suomenkaivosaneeraus.fi	Suomen Terästekniikka Oy Puhdistamontie 26 Hyvinkää www.suomenaterastekniikka.fi -Konepaja ja pintakäsittely -	Suvi Kasteen Kissat ja Koirat Ky Vanha Turuntie 1379 Hajala Puh. 040 707 2770
Szepaniak Oy Teollisuustie 26 54120 Pulp Puh. 020 729 1550	Sähkö Arra Oy Ruuskanmutka 4 83100 Liperi Puh. 040 027 7614	Sähkö- ja Automaatiohuolto Wehkeat Kuntoon Hakolantie 25 41920 Kintaus Puh. 044 309 6889	Sähkö-Vendelin Oy Ab Rattitie 8 00770 Helsinki Puh. 09 862 9600	Sähköasennus Petrimäki Neuvosmiehenkatu 18 28120 Pori Puh. 0400 560 476	Sähköinsinööri-toimisto Instalo Oy Turku Puh. 0400 218 871
Sähköpalvelu Keskitalo Ky Kasvihuoneentie 14 90440 Kempele Puh. 044 262 7499	Säästö-Anki Kauppatie 2 86400 Vihanti Puh. 08 281 245	T	T-Team Oy Spjutsundintie 53-38 Box Puh. 040 503 3036	Taataksi Oy Tampere Puh. 040 062 0684 www.taataksi.fi	Taide- ja Toimintapaja Lillipori Lukkoilantie 4 42100 Jämsä Puh. 040 582 9476
Taksi Alen Jukka Somero Puh. 045 866 3590	Taksi Harri Kaukola Hasalantie 61 17320 Asikkala Puh. 040 724 0058	Taksi M-T Lassila-Guttorm Karigasniemi Puh. 040 016 6638	Taksi Tekonen Oy Tampere	Taksiautoilija Tapio Harjula Varsinais-Suomi Puh. 0500 741 544	Taksipalvelu JK & Son Oy Vantaa Puh. 050 392 0873
Talotimppa Oy Rynnäkkötie 1 Haapavesi Puh. 0500 438 420	Tampereen Konepajat Oy Menotie 1 33470 Ylöjärvi Puh. 050 509 3380	Tekno-Forest Oy Kynttilätie 3 11710 Riihimäki Puh. 019 774 860	varattu	Tepan Remontti ja Rakennus Karhunkierros 1 89600 Suomussalmi Puh. 040 018 8542	Tili-Akka Oy Pietiläntie 6 B 42100 Jämsä Puh. 040 571 8777
Tili-Tenhovalo Ky Hommasenkujä 4 C 02430 Masala Puh. 050 539 1476	Tilipalvelu Ronkainen Kenttätie 16 A 1 Oulu Puh. 0400 199 690	Tilipym Oy Nokkamäentie 170 32700 Huittinen Puh. 040 545 3757 Puh. 040 545 3757	Tiliterä Ky Gummeruksenkatu 11 B 19 Jyväskylä Puh. 014 214 071 www.tiliterä.fi	Tiltoimisto Satu Mutta Oy Parolantie 10 A 11 13130 Hämeenlinna Puh. 03 612 1061	Tiltoimisto Torpan Tili Oy Rälssitie 7 C Vantaa Puh. 010 309 4215

Rauhallista Joulua opaskoirille!

Tilinumme Oy	Tiori-Kuljetus Oy Rautahatuntie 20 Helsinki Puh. 0400 937 404	TK Digi-Sound Marjanientie 74 00930 Helsinki Puh. 044 082 0312	Top Interest Ky Raatihuoneenkatu 8 Porvoo Puh. 040 705 0288	Tornion Apteekki Satamakatu 3 A 95400 Tornio Puh. 016 480 014	Tornionmäen Apteekki Utinkatu 52 45200 Kouvola Puh. 05 375 6223
varattu	Trimmaamo Koirankarva Pajutie 10 12310 Ryttylä Puh. 0400 164 747	TruTekniikka Oy Varsikuja 2 01740 Vantaa Puh. 020 728 9880 www.trutek.fi	Tuli-Tauko Lounaskahvila Jussintie 2 93270 Sotkajärvi Puh. 050 461 6543	Tulosmylly Oy Varpiokatu 6 21260 Raisio Puh. 02 438 7074	varattu
Turun Tilikeskus Oy Puh. 02 281 4300 www.tutke.fi	Turun Timanttisahaus Oy Lampitie 12 Raisio Puh. 0400 713 388	Turun Vapaavarasto Oy Tuontikatu 7 20200 Turku Puh. 040 732 2872	Täpäntikkeli Oy Lehtimäentie 1750 63660 Ähtärinranta Puh. 040 553 0977	U	U & K Isokivijärvi Korpilahdentie 110 Karhe Puh. 040 520 1928
Urakoitsija Kalevi Seppälä Ajjänneva Puh. 050 074 6591	Uudenkaupungin 1. Apteekki Alinenkatu 28 Uusikaupunki Puh. 02 842 6200 www.uginvanhaapteekki.fi	Uudenmaan Kuljetuspalvelu Oy Kannistontie 141 33880 Lempäälä Puh. 010 311 2121 www.kuljetuspalvelut.com	Uudenmaan Leipä Oy Puh. 020 111 5320 www.uudenmaanleipa.fi	Uudenmaan Teleapu Oy Puh. 040 044 2440 teleapu@teleapu.fi	V
Vaasan Vanha Apteekki Vaasanpuistikko 13 Vaasa Puh. 06 357 5300 www.vanha-apteekki.fi	Valbruna Nordic Oy www.valbruna.fi	Valo-Vege Mäkikyläntie 177 43270 Kalmari Puh. 040 568 3328	Vammalan Moottorikoneistamo Oy Pesurinkatu 7 Sastamala Puh. 03 514 3445	Veljekset Lehtinen Soraa Hauholta! Puh. 040 549 8828	Venesatama Tomi Taari Oy Vattuniemen puistotie 1 Lauttasaari Helsinki
Venetex Oy Saaristotie 3718 21650 Lillandet Puh. 040 092 5726	Viinitalo Melkko Oy Asentajankatu 1 15520 Lahti Puh. 03 872 9700 www.kotiviini.fi	Viitasen Kotihoito- ja huolto Valkeajoentie 28 as 1 33540 Juupajoki Puh. 044 525 5064	Vilppulan Tilioimisto Vilppunkatu 2 A 2 35700 Vilppula Puh. 044 388 1883	Vimpelin seurakunta www.vimpelinseurakunta.fi	Vitario Oy Kyröntie 443 Kyrö Puh. 02 721 8500 www.valmix.fi
Väinö Korpinen Oy Kalkkipellontie 6 02650 Espoo Puh. 09 5491 4400 www.korpinen.com	W	Wahlroos Verkstad Kuusinevantie 10 Längäninne Puh. 040 722 1083	Wasa Dredging Oy Ltd Raastuvankatu 21 B 65100 Vaasa Puh. 06 344 4111	Wenni Oy Turkistie 6 A 14 Hämeenlinna Puh. 050 590 6767	Willille Oy Kajaaninlinnantie 4 E 55 00900 Helsinki Puh. 050 588 2095
www.alco.fi	www.evergreys.com	www.sinettikauppias.fi	Y	Yksityinen Päiväkoti Lastenkammari Kangastie 2 Kokkola Puh. 06 830 2378 www.lastenkammari.fi	Yrityspalvelu Simetra Oy Rauhalantie 4 33480 Ylöjärvi Puh. 044 501 0307
YRT Rakennuttamispalvelu Oy Itsenäisyydenkatu 17 A Tampere Puh. 040 586 2785 www.yrt.fi					

HYVÄÄ JOULUA!

*Hyvää joulua
ja onnellista uutta vuotta
kaikille lukijoille*

Opaskoiran joulu ry

ELÄINYSTÄVÄNI 13.-14.4.2019 MESSUKESKUS HELSINKI

Tapahtuma kaikille pieneläimistä ja lemmikeistä kiinnostuneille!

Mukana kymmeniä koir- ja kissa-rotuja sekä kesyrotia, lintuja, matelijoita, sammakoita ja marsuja. Ohjelmaa ja tietoa löytyy sekä alan harrastajille että lemmikin hankintaa suunnitteleville! Eläinesittelyjen, näyttelyiden ja erilaisten kilpailujen lisäksi tarjolla on eläinten hyvinvointia edistäviä tuotteita ja palveluja, mm. tarvikkeita, varusteita, ruokia ja hoitopalveluja. Lemmikkien omistajille on tarjolla myös koulutuspalveluja ja harrastuspaikkoja, alan kirjoja ja lehtiä sekä lemmikkiaiheisiä sisustustarvikkeita.

elainystavani.fi

Ethän ota omaa lemmikkiä mukaan!

Avoimna: la 9-18, su klo 9-17. **Liput:** 16/10/5 €, kun ostat ne viimeistään 11.4. shop.messukeskus.com Tapahtuman aikana verkkokaupasta ja kassoilta 19/12/7 €. Alle 4-vuotiaat ilmaiseksi. Alle 12-vuotiaat vain huoltajan seurassa. **Samaan aikaan:** Elman eläimet, Lapsimessut, Hupicon ja OutletExpo.

Messukeskus

Lemmikkisi parhaaksi vuoden jokaisena hetkenä

PÄIVYSTYS 24/7

Pieneläinten perusterveydenhoidon, sairaanhoidon ja erikoissairanhoidon palveluiden lisäksi saat meiltä apua vuoden jokaisen päivän jokaisena hetkenä - aina kun sitä tarvitset.

MEVET
OMAELÄINSAIRAALA

Päivystysnumero
0600 55 6500

1,99 €/min+pvn

Ajanvaraus ja tiedustelut (09) 565 5600 arkisin 7.30-20.00

OMAELÄINSAIRAALA MEVET
Höyläämötie 5 · 00380 Helsinki
www.mevet.fi · [@mevetfi](https://www.facebook.com/mevetfi)

Toivotamme Opaskoiran Joulun lukijoille iloista joulunaikaa ja terveydentäyteistä uutta vuotta!

